

TRADIȚIILE - O POARTĂ SPRE TRECUT

LICEUL TEORETIC SEBIȘ,
JUDEȚUL ARAD

Nr. 2/2023

LICEUL TEORETIC SEBIȘ, JUDEȚUL ARAD

**PROIECT EDUCATIV
JUDEȚEAN**

**TRADIȚIILE - O POARTĂ
SPRE TRECUR**

ISSN 3061 – 3396

ISSN-L 3061 - 3396

EDIȚIA a II-a

ANUL ȘCOLAR 2023-2024

COLECTIVUL DE REDACȚIE

Echipa de redacție: Prof. BRAIȚIU RAMONA IOANA - director
Prof. POP TALIDA - director adjunct
Prof. OARCEA VIORICA - coordonator proiect
Prof. CRAINIC MARIOARA - coordonator proiect
Prof. COSTEA ANGELA DELIA
Prof. OANCEA-FEREȘTEAN MONICA
Prof. DEMETRESCU DANA
Prof. BEJAN LIANA MARIA

Editor principal: prof. OARCEA VIORICA

Corectură: inf. POP IOAN

Coperta: prof Oarcea Viorica

Adresa redacției: Liceul Teoretic Sebiș, județul Arad
Oraș Sebiș, Str. Bulevardul Victoriei, nr. 7, Județul Arad

Telefon : 0257310711

Fax : 0257311063

E-mail: liceulsebis@yahoo.com

Pagina web: <https://www.liceulsebis.ro/>

În colaborare cu: Inspectoratul Școlar Județean Arad

**Autorii își asumă răspunderea
pentru conținuturile materialelor publicate.**

CUPRINS

Nr. crt.	Numele și prenumele elevilor	Titlul lucrării	Unitatea școlară	Profesor coordonator	Pag.
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1	FLOREA ANDREEA SORINA	Tradițiile – o poartă spre trecut	Liceul Teoretic Sebiș, Județul Arad	OARCEA VIORICA	1
2	ANDREI BRIANA GABRIELA	Crăciunul în România	Liceul Teoretic "Ion Borcea" Buhuși, Județul Bacău	DĂNCUȚĂ IRINA	19
3	BODEA EMANUEL	Tradiții și obiceiuri de iarnă în satele de la poalele Munților Poiana Ruscăi	Liceul Tehnologic Transporturi Auto Timișoara, Județul Timiș	URECHEATU VALENTINA CARMEN	21
4	BONDOC LARISA ELENA	Tradiții și obiceiuri în zona Argeșului	Colegiul Tehnic "C D Nenitescu" Pitești	BEBU ANDREEA	23
5	BONDREA ISABELA	Extravaganța cromatică a tradiției românești – Dansul și teatralitatea obiceiului caprei	Colegiul Național "Bogdan Petriceicu Hașdeu" Buzău, Județul Buzău	STEGĂRESCU PAULA	25
6	CARAIMAN DARIA	Primăvara – între tradiții și speranță	Școala Gimnazială Cândești, Județul Buzău	FĂNICĂ DANIEL	28
7	DOMȘA IRINA DANIELA	Tradiții și obiceiuri din România	Palatul Copiilor Alba Iulia, Județul Alba	ROȘU MIHAELA	29
8	DRAGOMIR RĂZVAN	Oaspeții primăverii	Școala Gimnazială Cândești, Județul Buzău	FĂNICĂ DANIEL	30
9	FILIMON ANDREEA	Tradițiile și obiceiurile din Banat și Oltenia și drumul lor prin literatură	Liceul Teoretic "Ion Borcea" Buhuși, Județul Bacău	DĂNCUȚĂ IRINA	31
10	GRĂDINARU MARIA IOANA	Obiceiurile românilor de sărbători	Liceul Teoretic "Ion Borcea" Buhuși, Județul Bacău	DĂNCUȚĂ IRINA	33
11	HUS SAMIRA HIMENA	Colindatul – puntea de legătură dintre copilărie și viața de adult	Colegiul Național "Samuil Vulcan" Beiuș, Județul Bihor	ȘORA SILVIA	35
12	IACOB MARIUS	Tradiții străvechi de Crăciun la Olteni	Liceul Tehnologic "Domnul Tudor" Drobeta Turnu Severin, Județul Mehedinți	URUCU ADRIANA ROXANA	37
13	IRIMIA DIMITRIE BOGDAN	Magia sărbătorilor de iarnă reflectată în tradițiile și obiceiurile din Moldova	Liceul Teoretic "Ion Borcea" Buhuși, Județul Bacău	DĂNCUȚĂ IRINA	38
14	LINCAN DARIA	Emoții de iarnă	Școala Gimnazială Cândești, Județul Buzău	FĂNICĂ DANIEL	41

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
15	NĂSTASE FRANCESCA	Obiceiuri Pascale în Bucovina	Școala Gimnazială Cândești, Județul Buzău	FĂNICĂ DANIEL	44
16	NEAGU ȘTEFAN	Legenda lui Moș Crăciun	Școala Gimnazială Cândești, Județul Buzău	FĂNICĂ DANIEL	47
17	NICODIN MARIA DORINA	Colinda – suflet românesc	Liceul Tehnologic ”Moga Voievod” Hălmagiu, Județul Arad	MATEȘ IONELA CRISTINA	49
18	NISTOR ANDRA NICOLETA	Obiceiuri de iarnă din România	Liceul Teoretic ”Ion Borcea” Buhuși, Județul Bacău	DĂNCUȚĂ IRINA	52
19	OANCEA FEREȘTEAN MARIA	Tradiții și obiceiuri specifice sărbătorilor de iarnă în spațiul românesc	Liceul Teoretic Sebiș, Județul Arad	OANCEA FEREȘTEAN MONICA	53
20	PETRIC DIANA ANDREEA	Tradiții și obiceiuri din străbuni lăsate	Școala Gimnazială „Mircea Sântimbreanu” Brad, jud. Hunedoara	OPREA GIANINA	60
21	PÎRVUȚOIU PATRIK	Pițărăii - un obicei secular de Crăciun în Gorj	Colegiul Tehnic ”General Gheorghe Magheru” Târgu- Jiu, Județul Gorj	SĂVULESCU MANUELA	66
22	PREDA IVONA CRISTINA	Obiceiul străvechi al colindatului în Oltenia: păstrând tradiția de sărbători prin cântece și bucurie	Liceul Tehnologic ”Domnul Tudor” Drobeta Turnu Severin, Județul Mehedinți	CĂTĂNESCU ADELA	69
23	SAVINOI GEORGIANA	Păstrarea vie a trecutului prin obiceiuri și tradiții	Liceul Teoretic ”Ion Borcea” Buhuși, Județul Bacău	DĂNCUȚĂ IRINA	70
24	SEVICI POPA SARA MARIA	Praznicul de Pită nouă	Liceul Tehnologic ”Emil Crăciun- Lăzureanu” Beliu, Județul Arad	OARCEA DIANA	72
25	STAN EMANUEL	Maramureșul în sărbătoare	Liceul Tehnologic ”Transilvania” Baia- Mare, Județul Maramureș	RAȚA LIVIA NATALIA, TODORUȚ VICTOR	74
26	STOIAN ALEXANDRA	Tradiții de Paște la români	Școala Gimnazială Cândești, Județul Buzău	FĂNICĂ DANIEL	76
27	ȘIȘCĂ MELANIA	Locul colorat din inima Bucovinei, satul Ciocănești	Colegiul Tehnologic ”Grigore Cerchez” București, Sector 5	SAVU VERONICA IULIA	78
28	TĂNASĂ SARA GABRIELA	Tradiții și obiceiuri de nuntă din Banat	Colegiul Economic „F.S. Nitti” Timișoara, Județul Timiș	SFETESCU ADINA MARIA	80

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
29	TRIFU LEONARD ANDREI	Tradiții și obiceiuri din Moldova – Dansul Urșilor	Colegiul Național ”Bogdan Petriceicu Hașdeu” Buzău, Județul Buzău	STEGĂRESCU PAULA	82
30	VARCUȘ NAOMI ANAMARIA IOANA	Poartă-mă spre adevărata casă	Liceul Teoretic Sebiș, Județul Arad	CRISTEA FLORINA AURICA	85
31	VARCUȘ NAOMI ANAMARIA IOANA	Tradiții și obiceiuri din străbuni lăsate	Liceul Teoretic Sebiș, Județul Arad	GIURA ROMANȚA MARTA, GIURA IOAN MARIUS	87
32	VITONESCU EMANUELA CRISTINA	Crăciunul la sat	Școala Gimnazială ”Ovid Densusianu” Hațeg, Județul Hunedoara	RESEDEA NELUȚA, VOINESC GEORGIANA	89
33	VRÂNCEANU MARIA	Din negura timpului un obicei străvechi - MĂTCĂLĂUL	Colegiul Național ”Bogdan Petriceicu Hașdeu” Buzău, Județul Buzău	STEGĂRESCU PAULA	91
34	ZAHARIA ANA	Tradițiile românești – ”Dar din dar se face rai”	Liceul Teoretic ”Ion Borcea” Buhuși, Județul Bacău	DĂNCUȚĂ IRINA	93
Prof/ FAUR MIRELA		Plimezul	Colegiul ”Mihai Viteazul” Ineu, Județul Arad		95
Prof. FĂNICĂ DANIEL		Obiceiuri și tradiții ale rromilor de Paște	Școala Gimnazială Căndești, Județul Buzău		98

“TRADIȚIILE – O POARTĂ SPRE TRE CUT”

**Elev,
ANDREEA SORINA
FLOREA**

**Profesor coordonator,
VIORICA OARCEA**

**LICEUL TEORETIC SEBIȘ
JUDEȚUL ARAD**

**În Țara Zarandului, pe valea Crișului Alb,
se află localitatea Almaș la 15 km de orașul Sebiș.
În această localitate s-au născut și au locuit
străbunii mei.**

În centrul localității Almaș se află o casă țărănească modestă, curată, împodobită cu obiecte tradiționale.

Camerele sunt cu *vatră* din pământ, iar tavanul este cu *grinzi și podele*.

Mobilierul din camere este format din două paturi, ladă de zestre, masă și scaune.

Paturile din lemn sunt frumos *așternute cu strujac umplut cu paie* (saltea), peste care se așează *lipigeu* (cearșaf) țesut. *Duna* (plapuma) umplută cu pene se așează deasupra , după care se acoperă cu pătura țesută cu diferite culori și modele. Pernele albe țesute cu modele pe margini decorează așternutul.

Paturile sunt asternute cu unul sau două rânduri de perne.

La partea superioară a peretelui, sunt fixate farfurii după care sunt atârnate *șterguri* (ștergare) țesute cu diferite modele și culori.

Farfuriile sunt pictate cu motive florale.

Lada de zestre, nelipsită din gospodăriile almășenilor harnici, adăpostește ștergare, pături și costume populare foarte frumoase pe care le purtăm și astăzi la diferite ocazii.

**Am scos din lada de
zestre unul dintre
costumele mele
preferate pe care-l
îmbrac cu drag la
Florii.**

**Costumul este cusut
din pânză de cânepă
țesută în *războiul de
țesut* .**

**Piesele componente
sunt cusute cu mâna și
au diferite modele și
culori.**

**Costumul
cuprinde: cămașă
(spatoi), poale, cârpă
de încins și cojoc.**

CĂMAȘA (SPATOI)

POALE

CÂRPA DE ÎNCINS
se pune în față, la poale.
Are model mai mare
decât poalele (de regulă),
dar asortat cu acestea.

Cârpa poate avea ciucuri
legați cu mâna sau
colțișori, ca și poalele.

Culorile folosite pentru
modele sunt diverse. Se
poate folosi o singură
culoare sau combinație de
culori.

COJOCUL

este cusut cu ață colorată,
pe piele naturală.

Este piesa care nu trebuie
să lipsească din costumul
popular.

Cârpa neagră cu ciucuri
se poate pune peste cămașă
sau peste cojoc (în zilele mai
reci de toamnă sau
primăvară).

**Iarna, atât femeile
cât și bărbații
purtau peste
costumul popular o
*șubă.***

***Șuba*
este confecționată
din stofă țesută cu
fir de lână și
cusută cu modele.**

Sper că v-a plăcut costumul meu!
Cu altă ocazie o să scot din lada de zestre și un costum popular pentru bărbați care este la fel de frumos.

Astfel de costume sunt purtate de tinerii localității Almaș la Florii, când sunt *chemători* la nunți sau la spectacolul cunoscut în zonă, "Nunta Almășană".
Vă invit să-i vedeți!

”NUNTA ALMĂȘANĂ”

**FECIORI,
CHEMĂTORI
LA
NUNTĂ**

A museum display of traditional Romanian folk costumes and crafts. In the foreground, several white embroidered shirts with colorful floral patterns hang on a wooden rack. To the right, a wooden chest holds a large, light-colored straw broom and a vase of purple flowers. In the background, more folk costumes are displayed on the wall, and a wooden spinning wheel is visible. The room has a window with lace curtains and a small framed picture on the wall.

Străbunicii noștri
au muncit cu dăruire și au lăsat
generațiilor viitoare bunuri cu
valoare inestimabilă, care fac cinste
satului românesc.

SUNT MÂNDRĂ
DE STRĂBUNICII MEI !

Crăciunul în România

Andrei Briana–Gabriela

Liceul Teoretic „Ion Borcea”, Buhuși

Profesor coordonator-Dăncuță Irina

Crăciunul este cea mai frumoasă perioadă din an, sau, cel puțin așa se spunea odată. Acum, toți parcă am uitat de magia lui, care unea în Ajun pe toată familia laolaltă, la o seară unde cei mai mulți stau la telefon și folosesc Crăciunul ca pe o modalitate de a cheltui mulți bani pentru cadouri scumpe și neimportante emoțional. Dar, de lucrul acesta cred că sunteți obișnuiți deja, așa că vreau să vă teleportez în magia Crăciunului de altădată.

Din strămoși ne-au fost lăsate tot felul de tradiții, unele mai spectaculoase ca celelalte, doar că acum majoritatea s-au pierdut, sau nu se mai țin cont de ele. Așa că vreau să le readuc la viață sau măcar să vi le reamintesc, poate de acum înainte o să ținem cont și de ele. După cum știți, ele diferă de la o regiune la alta, așa că vreau să vi le transmit pe fiecare în parte.

Crăciunul în Muntenia

În Ajunul Crăciunului, pe ulițele satelor din Muntenia, mirosul cozonacilor proaspeți, aroma de sarmale ca la bunica acasă și de pâine coaptă pe vatră te îmbie la tot pasul. Dincolo de pregătirea mesei, însă, în această zonă a țării, tradițiile străvechi s-au păstrat ceva mai puțin decât în alte regiuni. Printre obiceiurile care au supraviețuit, totuși, timpului este și cel regăsit în județul Argeș: colindatul în cete. Nu în toate satele de aici, însă, tradiția îmbracă aceeași formă. În unele dintre ele, sunt cete de fete tinere care colindă flăcăii neînșurați, în altele este invers, sau sunt cete mixte. Indiferent de formă, rolul colindului este să alunge spiritele rele și să aducă buna dispoziție celor care îl primesc.

Obiceiuri de Crăciun în Oltenia

În această zonă etnografică, în Ajunul Crăciunului, familiile se strâng în jurul focului și dau cu nuiua în el, invocând spiritele bune care să le aducă sănătate și recolte bogate. De asemenea, sătenii mai cred că în felul acesta vacile vor da lapte mai mult, oile vor avea mai multă lână, iar caii și boii vor putea fi folosiți mai bine la muncile câmpului.

Tradiții de Crăciun în Banat

În unele sate din Banat, împodobitul bradului este un ritual total diferit de cel practicat la oraș. În primul rând, în pomul de Crăciun nu se pun globulețe și beteală, ci dulciuri, iar sub brad, se așază un colac, un cârnat și o sticlă de rachie, ca daruri pentru Moș Crăciun.

Sărbătoarea Crăciunului în Crișana

Seara de Crăciun aduce cu sine și un ritual pentru fertilizarea solului: turca. Practic, după slujbă, colindătorii merg pe la casele oamenilor să joace turca, un dans menit să aducă prosperitate. De asemenea, obiceiul umblatului cu „Steaua” se poartă de la Crăciun și până pe 6 ianuarie, la Bobotează, amintindu-se de steaua care a vestit Nașterea lui Iisus Hristos.

Obiceiuri și tradiții de Crăciun în Maramureș

Maramureșul este zona în care s-au păstrat, poate, cele mai multe obiceiuri din strămoși. O tradiție specifică acestei zone este „Jocul Moșilor”. „Moșii” poartă, de obicei, măști făcute din păr de capră sau de oaie și „biciuiesc” pe oricine le iese în cale. Ritualul se petrece după ce tinerii au terminat

de colindat. Copiii merg cu „Steaua”, vestind Nașterea Domnului și, chiar dacă în alte regiuni este un obicei de Anul Nou, pe ulițele satelor din Maramureș este jucată „Capra”.

Crăciunul în Bucovina

Cina din seara Ajunului este deosebit de importantă pentru localnicii din Bucovina. Pe masă sunt așezate 12 feluri de mâncare, inclusiv prăjituri făcute în casă, simbolizând cele 12 luni ale anului. În mijlocul mesei se pune un colac în forma cifrei 8, care nu se mănâncă, ci este folosit la lucrările agricole din primăvară. Membrii familiei se strâng, îngenunchează și spun rugăciunea, înainte de a se bucura de preparatele delicioase pregătite de gospodina casei.

Tradiții de Crăciun în Moldova

În Moldova, sătenii sunt vizitați, în noaptea de Crăciun, de ursitor. Acesta vine să guste din preparatele pe care gospodinele le pun într-o strachină, lăsată pe prispă, sub fereastră. Nimeni nu trebuie să mănânce înaintea ursitorului. Se spune că, dacă este păstrată tradiția, fetele nemăritate își vor visa viitorul soț. Gospodinele din unele sate prepară Crăciuneii. Este vorba de colaci în forma cifrei 8 care sunt puși lângă icoane și păstrați până la echinocliul de primăvară. La 21 martie, bărbații iau colacii și îi împart în mai multe bucăți pe care le pun sub brazdele arate și le dau boilor sau cailor. Totul, pentru a avea belșug tot anul.

Obiceiuri din Dobrogea

Grupuri de colindători vin pe la casele oamenilor, începând cu Ajunul Crăciunului și până la Bobotează. Tradiția este ca aceste cete să fie formate exclusiv din tineri necăsătoriți, însă obiceiul a fost adaptat pe alocuri. Astfel, în Adamclisi sau Aliman, există trei cete de colindători: ceata de copii, ceata mică și ceata mare. Uneori, ritualul colindatului include și jocul Caprei sau turca. Costumul purtat în timpul dansului de unul dintre tineri este o combinație între coarnele unui cerb și ciocul unei berze.

În această zonă a țării, colindătorii primesc nuci, mere, colaci, iar fetele nemăritate dăruiesc flăcăilor coroane de flori. De asemenea, obiceiul colindatului presupune, în anumite sate, folosirea măștilor.

După toate acestea, vouă care vi se par mai interesante? Sincer, mie toate mi se par fascinante, iar acum, recunosc că pe majoritatea nu le știam, dar de acum înainte sper să le pun în valoare la Crăciunul care vine.

Bibliografie : arctic.ro/blog/craciunul-romania-traditii-si-obeiciuri-care-iti-fac-sarbatorile-mai-frumoase/

Tradiții și obiceiuri de iarnă în satele de la poalele Munților Poiana Ruscă

Emanuel BODEA, clasa a IX-a, Liceul Tehnologic Transporturi Auto, Timișoara

Material cules de la doamna Măriaora Ianculescu din satul Românești, județul Timiș

prof. coordonator: Valentina Carmen URECHIATU, Liceul Tehnologic Transporturi Auto, Timișoara

În zona Banatului există tradiții și obiceiuri de iarnă cu o mare valoare artistică. Sărbătorile încep prin tăierea porcului de Sf. Mucenic Ignatie - 20 Decembrie.

Se distinge ca frecvență și importanță colinda. În zonă, obiceiul este încă o realitate vie a sărbătorilor de iarnă la care participă întreaga comunitate sătească. Colindatul se face prin tot satul în seara Ajunului Crăciunului și a Anului Nou, mai devreme de copii și târziu spre noapte de tineri și chiar vârstnici . Din punct de vedere al repertoriului de colinde acesta este divers, cu o mare varietate de text și muzică. De multe ori linia melodică și versurile diferă de la un sat la altul. Mesajul colindelor este închinat sărbătorii Nașterii Domnului, precum în colindele cele mai cunoscute în zonă: “ Colindița”, “Trei Pastori”, “Slobozâ-ne gazdă-n casă”.

Tinerii din sat se pregătesc pentru sărbătorile de iarnă cu mult timp înainte, învățând executarea unui dans de băieți-călușarul, în ritmul tobelor, denumite local “dube” și a unor instrumente musicale (taragot, vioară). Acest dans și cântecele adecvate sunt prezentate de grupuri de tineri, îmbrăcați în

frumoase costume populare, la casele locuitorilor din sat, pentru gazdă fiind o mare cinste primirea dubelor.

Grupul de colindători este însoțit de „fleacă” (capra) cu multiple rosturi: de atenționare sau semnalare a obiceiurilor, de ritmare, de acompaniere a colindelor. Fleacă este simbol de armonie, de susținere a marșului pe ulițe și la ferestre. Bătăile caprei sunt stucturate ritmic (de la 1-2 până 3-4 feluri)

și răsună în noapte curmând teama de întuneric și încuviințează urările colindătorilor .

Teatrul popular de inspirație religioasă, exprimat prin mersul cu „**Steaua**” este un alt obicei de iarnă bine păstrat. Copii se îmbracă în costume cu eșarfă tricoloră în diagonală și cu coifuri pe cap. În desfășurarea scenetei folosesc săbii de lemn și îi întruchipează pe Irod și pe cei trei crai de la răsărit.

La Biserică vor cânta **Astazi s-a născut Hristos, Steaua sus răsare, Trei păstori.**

După amiază vor pleca pe la curțile oamenilor unde, pe lângă repertoriul de colinde cântat la Biserică vor interpreta o scenetă.

Obiceiurile de Anul Nou sunt marcate de copii prin mersul cu Sorcova și Plugușorul în ziua de Ajun și de Anul Nou.

Un alt obicei din perioada de iarnă este Ziua Ursului, la 2 Februarie. Oamenii spun că dacă e soare ursul iese din bârlog și văzându-și umbra se va speria și va reintra la hibernare pentru încă 40 zile, cât va mai ține iarna.

Aceste tradiții sunt păstrate cu sfințenie, an de an, și transmise din generație în generație, în unul din satele Banatului, de la poalele Munților Poiana Ruscă, cu nume predestinat, Românești, binecuvântat de Dumnezeu prin farmecul și oamenii care locuiesc acolo, țărani simpli cu frică de cele sfinte, omenoși și oricând bucuroși de goști (oaspeți).

Bibliografie

Ardelean, V., Zăvoianu, I., 1979, Județul Timiș, Editura Academiei, București.
 Munteanu, I., Munteanu, Rodica, 1998, Timiș:monografie, Editura Marineasa, Timișoara
 Trâpcea, T. N.,1975, Timiș : ghid turistic al județului, Editura Sport-Turism, București.
 Urechiatu, Valentina, 2003, Comuna Tomești : studiu monografic, Editura Solness, Timișoara

Tradiții și obiceiuri în zona Argeșului

Elevă: Bondoc Larisa Elena
Colegiul Tehnic „C D Nenițescu” Pitești
Prof. Coordonator Bebu Andreea

Crăciunul înseamnă bradul împodobit, mesele îmbelșugate cu sarmale, cârnați, cozonaci sau colaci și nelipsitele cadouri de sub pom. Crăciunul este cea mai dragă sărbătoare din an. Este momentul când ne strângem laolaltă alături de cei dragi pentru a depăna amintiri, pentru a împodobi bradul și pentru a desface cadourile. Mersul cu colindul reprezintă unul dintre cele mai păstrate obiceiuri de Crăciun. Cântată de copii sau de adolescenți, venirea lui Iisus Hristos pe Pământ este sărbătorită prin cântece cu steaua, viflaimul sau sorcova. Se joacă vasilica, jocuri de măști precum breaza, țurca sau cerbul, călușarii sau mici scenete de teatru popular. Pentru multă lume, împodobirea bradului reprezintă primul indiciu al venirii Crăciunului. În mod tradițional, acesta se împodobește pe 24 decembrie, însă există familii care aleg să facă acest lucru mai devreme. Obiceiul bradului de Crăciun a apărut în Germania, unde se pare că Sfântul Bonifaciu a ordonat tăierea stejarului, deoarece acesta era venerat de păgâni. Se spune că, în căderea lor, stejarii au distrus ceilalți copaci, cu excepția bradului. Acesta a devenit un simbol al sărbătorilor. Masa de Crăciun are loc pe 25 decembrie, la sfârșitul postului, care durează șase săptămâni. În această zi, masa este plină de bucate tradiționale: tobă, lebăr, sarmale, caltaboș, salate, cârnați, cozonac, colaci și prăjituri de tot felul. Carnea folosită pentru pregătirea bucatelor este proaspătă; provine de la Ignat, porcul tăiat, conform tradiției, pe 20 decembrie. Acest obicei de a oferi cadouri de Crăciun are rădăcini creștine. După nașterea pruncului Iisus, bătrânul Crăciun, de bucurie, a început să culeagă fructe și să arunce copiilor care treceau pe acolo. De asemenea, ideea de a oferi cadouri în această perioadă poate fi legată de momentul venirii magilor, care i-au oferit Pruncului aur, smirnă și tămâie, cadouri de mare valoare la acea vreme. În zilele noastre, cadourile sunt oferite de un moș simpatic, îmbrăcat în haine roșii, cu barbă și sacul plin de jucării pentru copiii din întreaga lume.

Colindatul în cete este unul dintre obiceiurile de Crăciun des întâlnite în Muntenia. În unele sate, cetele sunt formate din fete tinere, care colindă flăcăii neînșurați, iar în altele este invers: tinerii sunt colindătorii, iar fetele îi primesc. O altă formă de colindători constă în cete formate doar din membrii familiei. Acestea vizitează rudele, prietenii și vecinii. Se crede că prin colindat sunt alungate spiritele rele, iar sătenii se umplu de bună dispoziție. De obicei, colindătorii primesc covrigi, portocale și bomboane de brad. Ce-i adevărat norocoși primesc cornulețe făcute în casă sau gogoși. Steaua reprezintă un colind aparte. Pentru a putea merge cu steaua, colindătorul trebuie să aibă o stea confecționată în centrul căruia să se afle o icoană. Cu Steaua se merge începând cu data de 25 decembrie și până spre finalul lunii. Scopul acestui colind este de a anunța nașterea Domnului astfel încât toți sătenii să știe că în data de 25 a ultimii luni a anului Fecioara Maria l-a născut pe Mesia. În această zonă doar băieții merg cu plugușorul, acest colind ne fiind destinat pentru fete. Vorbele din bătrâni spun că dacă o fată merge cu plugușorul acesteia nu îi va mai crește pieptul. Însă, pentru a trece peste această nedreptate, fetelor le este permis exclusiv să meargă cu grăușorul. Domnișoarele de toate vârstele iau grâul pus de Sf. Andrei și îl leagă cu o fundă roșie apoi pleacă prin sate pentru a le ura consăteniilor ca pogoarele lor să fie pline. Capra și Ursul sunt colinde destinate în special copiilor mai mari. Cel mai probabil s-a ajuns la asta datorită orei târzii la care încep colindătorii să plece pe drum. Atât capra cât și ursul au ca menire să sperie spiritele rele pentru a nu intra în noul an. Pentru asta colindătorii fac o grămadă de gălăgie cu ajutorul bicelor, tobelor și clopotelor. Ceea ce este specific la acest colind este faptul că unul dintre tineri este costumat în animalul specificat în colind.

Cu o noapte înainte de Ajun, tinerii din Muntenia se adună la o casă, aduc lăutari sau cântă la fluier, apoi petrec până la miezul nopții înainte de a pleca spre centrul satului și de a

cânta „Bună dimineța la Moș-Ajun!”. Cel colindat, gazda, le oferă acestora diverse bucate și cinstesc un pahar cu vin. Dimineța și ziua este rândul copiilor să colinde satul.

În prima zi de Crăciun, petrecută alături de familie în jurul mesei încărcate și al bradului, gospodinele pregătesc apa norocului. Aceasta se obține prin amestecarea unei infuzii de plante, de regulă, mușcată, levănțică și mentă cu agheasmă. Femeile casei stropesc fiecare încăpere, iar acest obicei se repetă timp de șapte zile, dacă familia a trecut prin multe greutăți înainte de Crăciun.

Un alt obicei, în satele din Argeș, constă în aruncarea unui braț de paie în foc. Bărbații fac acest gest, în timp ce spun următoarele cuvinte aducătoare de bogăție: „Atâtea paie, atâția miei, atâția porci, atâția boi, atâtea oi, atâtea vaci, atâția turmaci (viței)”.

Ca superstiție, în Ajunul Crăciunului nu sunt permise certurile, bătăile sau loviturile cu pumnul, deoarece cel care lovește va primi în schimb același număr de lovituri.

Potrivit unei credințe, dacă un bărbat intră primul în casă în Ajunul și în ziua de Crăciun, familia ar primi noroc pentru tot anul care urmează. Aruncarea grâului sau a porumbului către colindători este o tradiție întâlnită mai ales în zonele rurale.

An de an, toată lumea îl așteaptă cu nerăbdare pe Moș Crăciun, însă câți dintre noi îi cunosc oare povestea? Iată câteva lucruri despre legenda mult iubitului moș ce poartă straie roșii, în Ajunul Crăciunului!

Legenda lui Moș Crăciun este una veche de sute de ani și este derivată de fapt din povestea Sfântului Nicolae. Se spune că Sf. Nicolae a renunțat la o parte din averea sa și a hotărât să călătorească în lumea largă, pentru a-i ajuta pe oamenii săraci, de la sate.

Mai circulă și zvonul cum că Moș Crăciun trăiește la Polul Nord împreună cu spiridușii lui. Cu toții pregătesc an de an cadouri pentru copiii din întreaga lume. O altă poveste legată de cel mai iubit dintre moși sună cam așa: la marginea unui oraș, cu mult timp în urmă, trăia un meșter bătrân care confecționa jucării. Tot anul meșterea la ele cu dragoste și răbdare. Erau minunate și nu semănau una cu alta. În Ajunul Crăciunului, bătrânul meșter pleacă din oraș să-și vândă jucăriile, dar cum oameni din acel oraș nu erau prea bogați, meșterul le vindea pe mai nimic. O alta îl leagă pe Moș Crăciun de nașterea lui Isus Hristos. Legenda spune că, fără acordul soțului, soția moșului o găzduiește pe Fecioara Maria, oferindu-i adăpost în grajd. Aflând acest lucru, Crăciun se înfurie și îi taie mâinile, însă Maica Domnului i le lipește la loc. Minunea îl convertește pe Crăciun la creștinism. De bucurie că nevasta sa a scăpat nevătămată de pedeapsa lui necugetată, Crăciun aprinde un rug din trunchiuri de brad în curtea lui și joacă o horă cu toate slugile lui. După joc, Crăciun împarte sfintei familii daruri păstorești: lapte, urdă, smântână. De aici transfigurarea lui Moș Crăciun într-un sfânt, care aduce, de ziua nașterii lui Iisus, daruri copiilor, obicei care se suprapune cu amintirea darurilor pe care, după legenda evanghelică, le aduceau regii-magi în staul noului Mesia.

Crăciunul este ea mai frumoasă sărbătoare din an! Cu toții ar trebui să o celebrăm așa cum se cuvine, să respectăm tradițiile și obiceiurile străvechi, să avem credință în Dumnezeu, să înțelegem semnificația religioasă a acestei sărbători, să ne bucurăm așa cum se cuvine de nașterea lui Isus. Să fim mai buni, mai pașnici, mai răbdători, mai sinceri, mai liniștiți și să transmitem mai departe generațiilor viitoare tradițiile și obiceiurile de Crăciun.

CRĂCIUN FERICIT TUTUROR!

BIBLIOGRAFIE

Tradiții și obiceiuri românești, Editura Alias Publishing, 2021

Liliana Petruș, Tradiții și obiceiuri românești, Editura Aramis, 2018

Novac Vasile, File din istoria Argeșului, Editura Paralela 45, Pitești, 2001

Extravaganta Cromatica a Traditiei Romanesti

DANSUL SI TEATRALITATEA OBICEIULUI CAPREI

Bondrea Isabela – clasa a 9-a

Obiceiul Caprei, pietate culturală a României, emană o trăire vibrantă și o sărbătoare autentică în fiecare colțișor al comunităților care îl abrazează. Acest ceremonial al bucuriei, desfășurat cu fast în perioada sărbătorilor de iarnă, devine o reminiscență viu colorată a tradițiilor ancestrale.

Costumele, adevărate opere de artă textile, nu sunt doar purtate, ci îmbrățișate cu pasiune. Coarnele stilizate, coada și ornamentele, măiestrit lucrate manual, transformă participanții în capre alese pentru a încânta privirile și a insufla viață sărbătorii.

Dansul Caprei devine, în acest context, o simfonie a mișcărilor grațioase și ritmice, o efuziune coregrafică ce aduce în prim-plan identitatea ludică a caprelor. Nu doar o secvență de pași, ci o exprimare autentică a bucuriei, dansul devine etalonul feeric al acestui ceremonial.

Reprezentarea teatrală se desfășoară ca o poveste desprinsă din folclor, un bal mascat al tradițiilor și al umorului. Scenele interpretate aduc în prim-plan momente de înțelegere simbolică a ciclului naturii, amestecând magistral elemente comice cu înțelesuri adânc înrădăcinate în cultura comunității.

Muzica, subtile acorduri ale tradiției sonore, se întrepătrunde cu dansul și teatralitatea. Melodiile își croiesc drum în inimile spectatorilor, completând povestea cu tonuri festive, îmbogățind tradiția și oferind un fundal sonor plin de sens și emoție.

Obiceiul Caprei devine astfel nu doar o manifestare locală, ci o ecloziune de artă și cultură comunitară. Participarea ferventă a comunității la acest eveniment transcende în esență, reflectând nu doar dorința de păstrare a identității culturale, ci și de a celebra în comuniune bucuria și diversitatea.

În încheiere, Obiceiul Caprei se manifestă ca un tezaur al tradițiilor românești, un spectacol cromatic și teatral care adună și iluminează inimile comunităților. Prin complexitatea costumelor, dansului plin de viață și scenelor teatrale, această tradiție devine nu doar un eveniment, ci o experiență vibrantă și memorabilă în peisajul cultural românesc.

PRIMĂVARA – ÎNTRE TRADIȚII ȘI SPERANȚĂ

Caraiman Daria, Clasa a VI-a B
Școala Gimnazială Cândești, jud. Buzău
Prof. coordonator: Fănică Daniel

Nu degeaba Primăvara, care este anotimpul renașterii, al înfloririi, al tinereții, iubirii și al speranței, începe la data de 1 Martie, zi cu mare semnificație datorită evoluției ei calendaristice. Din antichitate și până acum, câteva sute de ani, anul nou începea la aceasta dată, când toți oamenii de la sate porneau la arat.

În Veneția s-a sărbătorit anul nou la această dată până în anul 1797 la fel și la ruși. Luna martie este una a transformărilor, a înnoirilor și a renașterii naturii. Este o lună plină de încărcătură spirituală, ce vine din multitudinea de obiceiuri, simboluri, tradiții și legende legate de toate sărbătorile acestei perioade.

Mărțișorul

Mărțișorul, acum ritual îmbibat de aerul balcanic, se spune, în legendele geților, că a apărut cu foarte multă vreme în urmă. Atunci, femeile la începutul anului agricol, când începea Primăvara, se împodobeau cu monede legate cu fire de lână albă și roșie sau albă și neagră. Șnurul de mărțișor reprezintă unitatea contrariilor: vară-iarnă, căldură-frig, fertilitate-sterilitate, lumină-întuneric. Acesta era fie legat la mână, fie purtat în piept. Se purta de la 1 martie până când se arătau semnele de primăvară, cum ar fi cântatul cucului, înfloritul cireșilor sau venitul berzelor și al rândunelilor. După această perioadă șnurul era legat de ramura unui copac tânăr, iar în luna mai femeile și fetele se duceau să vadă dacă pomul ales a rodit sau nu. Superstiția spunea în funcție de asta știau dacă au sau nu noroc în acel an.

Baba Dochia

Unele legende populare spun că mărțișorul ar fi fost tors de Baba Dochia în timp ce urca cu oile la munte. Tot ea este și cea cu nouă cojoace, de la care vine și tradiția cu alesul unei zile în perioada 1-9 martie. Se alege o așa-zisă Babă, superstiția spunând că așa cum va fi ziua, noroasă sau însorită, geroasă sau caldă, ploioasă sau senină, așa va fi tot anul celui ce și-a ales ziua respectivă. Legenda legată de sfârșitul Dochiei spune că feciorii blestemați de ea, pentru că i-au rățacit oile și ea a trebuit să plece pe munte în căutarea lor și a murit, încing pe 9 martie un priveghi cu câte 40 de pahare de fiecare bărbat.

Sfinții 40 de Mucenici

Obiceiul religios spune că la această dată se sărbătoresc Sfinții 40 de Mucenici. Acest obicei diferă de la o zonă la alta în țara noastră. Se spune că Moșii-Sfinți bat cu bâtele în pământ să alunge înghețul ca să facă loc căldurii, astfel dând drumul la primăvară.

Tot în luna martie, de fapt, începând de la Dragobete, care s-a sărbătorit pe data de 24 februarie și care este sărbătoarea dragostei și prevestește sosirea primăverii, în unele zone din țară se fac focuri mari de către flăcăii satelor pentru purificare și îndepărtarea relelor, blestemelor și necazurilor, așa cum spune și zicala: “Cele vechi să se ducă, cele noi să s-adună!”

Toate aceste tradiții și datini sunt izvorâte din dorința oamenilor de a se reinventa, de a o lua de la capăt, plini de speranța unui an mai bun, mai îmbelșugat și care să renască odată cu acest anotimp minunat, care este primăvara, plin de verdeată și optimism, de flori și voie bună.

Tradiții și obiceiuri din România

*Autor: Domșa Irina Gabriela, cls. a V-a,
Palatul Copiilor Alba Iulia, jud. Alba
Prof. coordonator: Roșu Mihaela*

Vă prezint câteva obiceiuri și tradiții care aduc bucurie românilor cu ocazia Sărbătorilor de Iarnă:

Capra

Acest obicei se practică, de regulă, de la Crăciun până la Anul Nou. Măștile care evocau personaje biblice sunt înlocuite de masca unui singur cerb în capră sau țurcă în Moldova și Ardeal, borita în Transilvania Muntenia și Oltenia, capra e denumită „brezaia” (din cauza pestrițe a măștii) și obiceiul se practică mai ales de Anul

animal, al Hunedoara, de Sud. În înfățișării Nou.

Vâscul

Creanga de vâsc era crezută de către druzii a fi o plantă cu puteri miraculoase. Mai demult, vâscul reprezenta un simbol al păcii și asta dușmanii se întâlneau sub o creangă de vâsc, și declarau un armistițiu. În prezent, un sărut trăinicie, înțelegere și iubire.

pentru că, atunci când își lăsau armele deoparte sub vâsc înseamnă

Colindatul

Un obicei foarte cunoscut de către toți este colindatul. Oamenii încep a merge cu colinda din data de 24 decembrie și participă de obicei grupuri fete, doar băieți, tineri etnografică. Această tradiție fereastră.

poate continua 2 sau 3 zile. La colindat de copii, de oameni maturi, bătrâni, doar căsătoriți etc., în funcție de zona se întâmplă în casele oamenilor sau sub

Bradul de Crăciun

Simbolul sărbătorilor de iarnă este mult doritul brad împodobit cu globuri, beteală, luminițe. De obicei această abia așteaptă să mult înainte de era românești, fiind om: botezul, noroc, viață lungă, împodobesc casa

activitate se practică în familie. În zilele de azi, toată lumea împodobească bradul. Acesta există în tradițiile românești cu creștină. Bradul este cel mai important arbore din obiceiurile prezent la cele mai importante evenimente din viața unui căsătoria și înmormântarea. Unii spun că bradul aduce prosperitate și fertilitate, motiv pentru care oamenii își cu crengi de brad.

OASPEȚII PRIMĂVERII

Dragomir Răzvan, Clasa a VI-a B
Școala Gimnazială Cândești, jud. Buzău
Prof. coordonator: Fănică Daniel

Oaspeții primăverii – păsările migratoare se întorc acasă. Primăvara și-a arătat din nou chipul înverzit și a început să împartă zâmbete însorite. Primele care prind de veste despre venirea anotimpului speranței sunt păsările călătoare. Stoluri după stoluri, călăuzite de razele blânde ale discului de aur, apar din sudul însorit. Alaiul călătoarelor trece peste codrii golași, lipsiți de frunze. Sunt în căutarea unor copaci proaspăt înmuguriți și bucuroși de atingerea caldă a primăverii. Din mugurii gingași își vor potoli foamea, iar din ochiurile de apă, recent dezghețate, își vor astâmpăra setea.

În fruntea alaiului, format din felurite păsări călătoare, sunt berzele. Sunt cele mai grăbite să se întoarcă la locurile de baștină. Înaripatele grațioase, cu penajul alb ca satinul, sunt cele mai atașate de locurile în care au văzut pentru prima oară lumina blândă a zilelor de primăvară.

Oaspeți grăbiți, berzele albe nu pierd niciun moment, nici măcar pentru a se odihni după călătoria epică din care s-au întors. Căută vechile locuri în care au ieșit din ou. Dacă le vor găsi, vor începe să le refacă și să cuibărească și să dea naștere unor urmași, la fel de grațioși ca și ele. Dacă nu, asemenea unor arhitecți harnici, vor trece la construirea noilor cuiburi. În câteva zile, după o muncă zi-lumină, cuiburile vor fi gata să găzduiască ouă albe ca spuma laptelui, iar mai târziu făpturi gingașe, cu ciocul cât statura lor.

La scurt timp, după ce berzele albe și-au revendicat locurile natale, la orizontul însorit, alți oaspeți ai primăverii apar. Stoluri nesfârșite dau ocol locurilor înverzite pentru a găsi un loc de odihnă după călătoria de peste mări și țări. Ciocârlia de pădure, cocorul, acvila țipătoare și acvila mică, ciocârlanul, cormoranul, eretele alb, lebăda de vară, nagâțul sunt doar câțiva din oaspeții pe care îi are primăvară. I-a adunat pe toți la un loc și asemenea unei gazde bune îi răsfăță cu raze calde de soare și le oferă dis-de-dimineață roua ei pură, pentru a se adăpa în voie.

La adăpostul serilor calde ce vor urma, oaspeții primăverii se vor aduna la un loc și vor depăna amintiri despre călătoria din care au sosit. Apoi, vor asculta concertul mierlei cântătoare și-i vor admira colorit pestriț al penajului. La final, invitatul special al primăverii, fluierarul, va intra în scenă. Rapsodul cu penaj negru cu pete aurii, cu al său cioc lung și subțire, va susține un recital în cinstea tuturor oaspeților anotimpului bucuriei.

Oaspeții primăverii aduc cântecul și voia bună în natură. O răspândesc în toate cele patru zări, astfel încât să nu existe viețuitoare care să nu afle că primăvara a sosit.

Tradițiile și obiceiurile din Banat și Oltenia și drumul lor prin literatură

Filimon Andreea

Liceul Teoetic „Ion Borcea”, Buhuși

Profesor coordonator: Dăncuță Irina

Lumea din care face parte țărănul român a fost dintotdeauna bogată în obiceiuri și tradiții. Acestea par a fi pentru cei care le privesc din exterior, manifestări folclorice fabuloase. Cei care le cunosc însemnătatea știu că aceste obiceiuri și tradiții ascund înțeleșuri profunde, despre relațiile interumane și despre relațiile oamenilor cu natura. Prin astfel de manifestări, oamenii din diverse zone ale țării, au încercat să dea însemnătate anumitor momente sau întâmplări din viața lor. Obiceiurile tradiționale românești au ca și modalități de exprimare: muzica, coregrafia, gestică sau mimica. Sunt fapte culturale complexe, menite înainte de toate, să organizeze viața oamenilor. Marchează momentele importante ale trecerii lor prin lume și le modelează comportamentul.

Sărbătorile de iarnă sunt celebrate în Banat printr-o multitudine de obiceiuri aparținând etniilor care trăiesc aici. Pe 6 decembrie, tinerii svabi se costumează în veșmintele Sfântului Nicolae și pornesc pe la case, căutând copii neascultători pe care să-i pedepsească. Micuții își așază ghetele curate la geam, iar lângă acestea pun dulciuri, mere și nuci pentru a-l îmbuna pe Moș. Copiii cuminți primesc cadouri, iar celor obraznici Moș Nicolae le aduce o nuielușă, pe care părinții o folosesc pentru a-i muștra. În prima zi de Crăciun colindătorii merg cu Steaua, refăcând în mod simbolic drumul pe care l-au parcurs cei trei magi până la locul unde s-a născut pruncul Iisus.

Potrivit unui obicei străvechi, cel mai vârstnic membru al familiei trebuie să arunce boabe de grâu și de porumb în fața celor de pițărâi; se spune că dacă aceste granule sunt puse în brazdă, recolta de anul viitor va fi foarte bogată. O altă datină păstrată în Banat este Viflaimul sau Irozii; în casa gazdelor, colindătorii pun în scenă povestea nașterii Mântuitorului. Gospodinele sârboaice aduc paie în casă, reprezentând ieslea în care s-a născut Iisus, iar sub fețele de masă pun fân și semințe pentru ca în casele lor să fie armonie și belșug. Sărbătoarea Crăciunului simbolizează darul vieții, iubirea, bucuria și bunătatea, toate acestea fiind celebrate în mijlocul familiei, în jurul bradului frumos împodobit.

În Oltenia, sfârșitul de an abundă în tradiții specifice sărbătorilor de iarnă; localnicii respectă ritualuri vechi menite să atragă belșugul și voia bună în gospodărie. De pildă, în ajunul Crăciunului, se obișnuiește ca toți membrii familiei să scormonească focul cu o nuia. Dacă vin musafiri în casă, ei trebuie să respecte același obicei. De asemenea, în seara dinaintea Crăciunului, coarnele vitelor și adăposturile animalelor se ung cu usturoi pentru a alunga duhurile rele.

Tot în Ajun, colindătorii pornesc să anunțe vestea nașterii lui Iisus. În zonele rurale ale Olteniei, cetele sunt formate din patru băieți, fiecare având rolul dinainte stabilit. Există mai multe alaiuri de colindători care înveselesc ulițele în diferite momente ale zilei; flăcăii și bărbații căsătoriți merg să facă urări în special pe înserat, iar dimineata se aud glasurile voioase ale copiilor. Specifică acestei regiuni este ceata de pițărari, obicei cu rădăcini în vremea dacilor, care se practică în prezent pe Valea Jiului. Bărbații și băieții, îmbrăcați în costume populare, umblă prin sat purtând steaguri împodobite cu flori, clopoței și panglici colorate, urmând un ritual dedicat fertilității agrare. Fetele colindă rareori, ele îi întâmpină de obicei pe flăcăii care fac urări și îi răsplătesc cu bunuri (mere, nuci, covrigi, colaci). Dacă un băiat își dorește să cucerească o fată, el trebuie să o stropească cu parfum în seara de Ajun.

Drumul lung al originalității și al spontaneității creatorilor populari dar și domeniul primilor pași în literatura populară cât și în dezvoltarea unor tradiții și obiceiuri din străbuni păstrate, este o dovadă a spiritualității poporului român și creionează identitatea națiunii noastre.

Nicolaie Bălcescu în „Cuvântul preliminar despre izvoarele istoriei românilor” citează poeziile și tradițiile naționale ca cele dintâi surse ale istoriei noastre.

În poezia populară, Alecu Russo vedea o pavăză a limbii și obiceiurilor străvechi și întâia treaptă de civilizație.

Perioada sărbătorilor de iarnă este cea mai propice pentru a medita asupra frumuseții tradițiilor și obiceiurilor noastre românești căci suntem învăluiți de armonia colindelor strămoșești și suntem asaltați de ritmicitatea obiceiurilor de a colinda cu plugușorul, cu capra, cu ursul sau cu steaua.

De-a lungul vremii, generație după generație a preluat, a prelucrat în spiritul românesc, a dezvoltat și a dus mai departe reprezentările de viață izvorâte din explicația străveche, magică și mitologică a fenomenelor naturii.

Suntem creatori de datini în care supraviețuiește un fond păgân, transmis prin descântece, vrăji, blesteme, ceremonii și ritualuri de o îndelungată persistență.

Existența unei literaturi orale în legătură cu viața și ocupațiile străvechi ale poporului român (păstoritul, vânatul, agricultura) trebuie presupusă chiar înainte de întemeierea statelor feudale, din moment ce în plugușor se pomenește de bădica Traian și de jupâneasa Dochia (Dacia).

Din fondul folcloric național, trei motive sunt configurate mai bine liric și epic: al meșterului Manole, al zburătorului (dragostea) și al Mioriței. Deși la baza lor stau teme ale folclorului universal, totuși, prin anume aspecte, ele s-au localizat dobândind o structură specific românească, de unde și neconținutul lor reluare și reinterpretare în literatura cultă.

Bibliografie

www.travelguideromania.com

<http://www.romania-travel-guide.com/>

Obiceiurile românilor de sărbători

Grădinaru Maria-Ioana,
Liceul Teoretic „Ion Borcea”, Buhuși
Profesor coordonator: Dăncuță Irina

Crăciunul românesc este, în principal, o sărbătoare despre Nașterea Mântuitorului Iisus Hristos, sărbătorit pe 25 decembrie. În ajunul bătrânului Crăciun, omuleții de toate vârstele se îmbracă în straie de sărbătoare, își iau o traistă făcută de bunica și pornesc la drum, prin sat, pentru a vesti marea sărbătoare, fiecare fredonând ce a învățat mai bine.

Fiecare regiune a țării are tradițiile proprii, fel de fel, unele mai frumoase decât altele. Un obicei, însă, se practica peste tot, anume POMANA PORCULUI, găsită poate sub alte denumiri, dar este același ritual peste tot. Il prezint în următoarele rânduri:

Ignatul

Miroase a zăpadă, ba chiar începe să se audă și stingher zvon de zurgălăi așa că, nu mai încape nicio îndoială, coboară ceasul datinilor cu brad împodobit și mese îmbelșugate! Mese pline cu friptură și cârnați, cu caltaboși și sângerete, cu tobă și piftie, cu colaci și vinuri care mai de care mai de ispravă. Numai că, pentru mai toate dintre acestea luna lui Îndrea sau Undrea, cum au botezat-o bătrânii are o zi „cap de pod”, cunoscută sub numele de Ignat. În această zi de 20 decembrie, după ce se face seama la grășuni, se petrece un obicei căruia i se zice din vechime „pomana” ori „praznicul” porcului. În treacăt fie spus, sărbătoarea Ignatului nu-i creștinească de neamul ei, ci își are rădăcinile mult mai adânci în timp, constituindu-se inițial într-un ritual păgân închinat măreției focului. De altminteri, mai mult sau mai puțin laice, sărbătorile noastre tradiționale au fost și rămân, în alcătuirea și substanța lor concretă, festinuri gastronomice. Obiceiurile noastre, ale românilor, au fost invidiate mereu de către ceilalți. România s-a evidențiat ani la rând prin diversele și specialele tradiții și obiceiuri, păstrate de câteva secole de la bunicii noștri. Dar să nu ne îndepărtăm de „pomana” și să isprăvim repede secvențele ce întruchipează ele însele, după tipicuri păstrate strașnic, datina tăierii porcului. Adică în prețuia sacrificării, grășunului nu i se dă nimic de mâncare, în afară de apă cât mai multă în care se pune sare fără măsură, ca să spele resturile ce întârzie în stomacul și intestinele bietului animal. Asta, desigur, nu din vreo credință anume, ci pentru a-i fi mai lesne gospodinei la curățarea mațelor necesare în pregătirea cârnaților.

În ziua sorocită, grășunul, oricât de dobitoc l-am crede nu-și dezmințe inteligența și presimte că ceva nu-i în regulă, motiv pentru care se ascunde tocmai în fundul cotețului. Până la urmă, se lasă ademenit, spre a întări încă o dată portretul ce i l-a croit înțelepciunea populară. Astfel se apropie clipa nepraznică. După ce își va fi irosit, odată cu duhul și presimțirea și resemnarea, rămătorul se înfășoară în paie cărora li se dă foc, stârnindu-se îndată un miros atât de irezistibil, cum numai șoricul cald și proaspăt îl are. Bunicii spun că Sfântul Ignat care șade în ceruri nu se mai satură de o așa mireasma. Urmează, iertată-mi fie pedanteria, dar e păcat să înșiruiești etapele unui asemenea ritual, urmează deci, spălarea și curățarea corpului fără suflet, în acest moment. După tăierea în sine, începe să fie pregătită pomana. Gospodarul alege

suficientă carne slabă, înconjurată de slănină, care ia calea tigăii largi, așezate la foc mai puțin grăbit decât pofta celor care încă mai au treabă. „Să-l mâncăm sănatoși!”. De-acum datina și-a intrat în drepturi, ceea ce înseamnă că cenușa de la pârlitul porcului se împrășteie numai cu mătură nouă, din plante de grădină. După cinci-șase zile se despică, numai de femeie. Printre celelalte organe, splina este curățată cu atenție, despre care se spune că dacă este grasă în partea din urmă, e semn că va fi o iarnă lungă și grea, iar vara mai scurtă. Se mai spune că dacă aceasta va fi mâncată de către fetele nemăritate, le va crește părul lung și frumos.

O tradiție care s-ar putea să vă stârnească interesul este CERBUL. Acest obicei semnifică dreptatea, puritatea și soarele.

Cerbul

-Primiți cerbul? întreabă mai marele alaiului.

-Primim! răspunde gospodarul și își saltă pe umeri cojocul. În tinda casei a ieșit în așteptare întreaga familie. În poartă, un chiot.

„Țăranul”, cel care conduce alaiul cerbului este îmbrăcat în costum național și are un semn distinctiv, fluierul cu care cheamă colindătorii. În centrul alaiului, îmbrăcat într-o scoarță țărăneasca, un om poartă masca cerbului. Îl străjuiesc doisprezece, paisprezece colindători care bat ritmic din tobițe, dirijând mișcările sacadate ale jocului. Sunt îmbrăcați țărănește, cu opinci din piele de porc, la care sunt atârnați ciucuri și clopoței. De-a latul cămășii, bârneață cu tricolorul. Pe cap un coif ascuțit ornat cu mărgel și paiete. În spatele cerbului, două personaje simbolice, o pereche de bătrâni. Ea ține în brațe un copil înfășat-Anul Nou, o furcă și un fus-munca diurnă a femeii, dar și simbolul depănării timpului. El are pe cap o căciulă albă și poartă un cojoc întors:

„Leroilero/ Cerb s-a lăudat/ Și s-a nourat/ La margini de sat/ Că nimeni nu știe/ Unde iarba-mi paște/ Și apă să bea/ Și Gheorghe-ăl voinic/ Pe acolo-mi trecea/ Pe cerb îl zărea/ Acas-alerga/ Arcul mi-l luară/ Arcul și-o săgeată/ La vânat să-mi iasă/ Joi de dimineață/ Pe nori și pe ceață.”

Tobele bat sacadat. Cerbul joacă, moare și prin vrajă este readus la viață. Tobele bat. Colindătorii sunt cuprinși de o adevărată euforie a dansului. Fluierarul doinește a jale, moșul și baba se mișcă greoi, o clipă de încremenire. Fluierarul începe să doinească a bucurie. Bătrânii întineresc, intră în joc și ursarii și colindătorii. Oamenii dansează. Când măștile au fost scoase, dansul prinde laolaltă gospodarii și oaspeții. Țăranul dă semnalul de plecare, Alaiul se îndreaptă spre o altă gospodărie. În prima zi a anului, toată suflarea satului primește, privește sau așteaptă cerbul.

Românii, fie că se află în țara lor natală, fie că sunt la mii de kilometri distanță, au în suflet magia și spiritul Crăciunului. Fiecare dintre noi sărbătorim aceste zile într-un stil diferit, însă ceea ce ne unește pe toți sunt obiceiurile învățate de acasă, de la părinți sau bunici. Sărbătorile de iarnă ocupă un loc special în podiul sufletelor oamenilor, aducând un plus de bucurie și un motiv pentru a petrece timpul, mult prea grăbit, alături de familie.

Colindatul-puntea de legătură dintre copilărie și viața de adult

Eleva: Hus Samira-Himena

Școala: Colegiul Național "Samuil Vulcan", Beiuș

Profesor coordonator: Șora Silvia

Pentru generația de azi, tradițiile reprezintă doar niște amintiri care sunt reîmprospătate de părinți sau bunici. Tradițiile încep încet, încet să se uite, rămânând doar niște povești care sunt ascultate la un ceai cald și o prăjitură bună. Însă tradițiile sunt mult mai mult decât niște povești și subiecte de discuție. Tradițiile înfrumusețază sărbătorile, ele sunt cele care țin tinere sufletele oamenilor mai învârstă și deschid noi perspective pentru sufletele tinere și încă naive.

Colindatul este obiceiul care unește generațiile, redă speranța în sufletele obosite și le umple cu pace și căldură.

Câteva motive care fac această tradiție semnificativă, atât pentru înaintașii noștri care au câțiva ani de experiență în viață, cât și pentru noi, novicii sunt : celebrarea, păstrarea tradiției și experiența trăită.

Primul motiv reprezintă semnificația spirituală a sărbătorii, care este regăsită în colinde: nașterea lui Iisus Hristos.

Cu această ocazie, noi celebrăm, prin muzică, minunea întâmplată cu Fecioara Maria și iubirea pe care Dumnezeu Și-a arătat-o față de noi. Prin versurile frumoase și ritmurile armonioase, înălțăm laude spre slava lui Dumnezeu fiind recunoscători pentru lucrarea Lui pe care o face cu fiecare dintre noi. Aceasta este și o oportunitate de a ne promova credințele, transmise din generație în generație, prin colindele din popor.

Al doilea motiv important este: păstrarea tradițiilor.

Prin participarea la colindat, tinerii descoperă tradiția, exact așa cum este ea și mai mult de atât, chiar și participă la o astfel de experiență deosebită. Este adevărat că, acum cei mai mulți se retrag la oraș pentru a avea un trai mai bun, însă acest lucru nu trebuie să fie o piedică în păstrarea tradițiilor. Colindatul nu doar că leagă trecutul de prezent, dar contribuie și la formarea unei identități culturale, iar mai mult de atât, contribuie și la transmiterea valorilor de la o generație la alta.

Al treilea motiv este: experiența trăită.

Experiența pe care o trăiești când mergi cu colinda, ori prin sat, ori doar pe la rude, este o experiență care se descrie cu greu câteodată.

Personal, în biserica noastră, ne strângem un grup de oameni, nu de tineri, pentru a realiza această activitate. Grupul nostru este alcătuit din oameni care fac parte din categorii de vârstă diferite, Singurul criteriu pentru a participa este să ai această dorință.

Când vine vorba despre acest obicei, se observă imediat diferențele dintre generații. În cei care au trecut de 30-35 de ani, am văzut o dorință mult mai mare decât în cei care sunt liceeni sau chiar mai tineri. Ei știu cum "era pe vremuri", fiind atunci la vârsta la care suntem noi acum.

Copiii, tinerii își doresc ca lucrurile să fie mai actuale, să se găsească soluții prin care organizarea să fie mai ușoară, crezând mereu că ei știu mai bine.

Așa apar diferite grupulețe și conflicte de interese între acestea, spre exemplu: colindele cântate, straiile purtate, zilele în care să se desfășoare totul. Partea frumoasă vine când problemele se rezolvă și ziua cea mare sosește, ziua în care, din casă în casă, răsună glasuri înghețate.

Cea mai bună parte din colindat, e chiar momentul în care cânti. Sunt atât de multe gânduri care se bat cap în cap, în timp ce gura ta se mișcă aproape singură. Te întrebi cum începe următoarea strofă, te gândești dacă ești în gama bună, dacă ai falsat, dacă audiența e mulțumită. Când mintea ta se gândește la audiență, te uiți din instinct în partea de unde ești ascultat. Iar atunci vezi, vezi oameni care te ascultă cu plăcere, vezi ochi lăcrimând și cine știe, poate chiar auzi un glas în plus. În acea clipă, știi că ai făcut o treabă bună și îți dai seama de aprecierea pe care o au oamenii pentru munca ta și pentru acest obicei, de a merge cu colinda. Tot anul ignorăm colindatul pentru că este o tradiție sezonieră, dar când vedem reacțiile oamenilor, ne amintim importanța lui.

Cred că, la un moment dat, în viitor, vor exista multe tradiții uitate și date la o parte, însă colindatul va sta mereu în picioare deoarece, nu doar că face o legătură între generația care a fost și generația care urmează, ci și ne încălzește inimile amintindu-ne că Anul Nou urmează și putem fi și noi niște oameni noi.

Tradiții străvechi de Crăciun la olteni

Iacob Marius

Liceul Tehnologic „Domnul Tudor”

Prof.coord. Urucu Adriana-Roxana

Poporul român este cunoscut ca fiind un păstrător al tradițiilor și obiceiurilor populare, vechi de sute de ani. Faptul că astăzi, oamenii nu numai că respectă dar și practică obiceiuri lăsate moștenire din străbuni este o dovadă că noi nu ne-am pierdut identitatea și că legăturile cu originile noastre nu se pot rupe așa ușor.

Într-o lume din ce în ce mai tehnologizată, este o încântare, mai ales pentru iubitorii de tradiții, să vezi că oamenii petrec sărbătorile ghidându-se după ritualuri străvechi. Cele mai frumoase obiceiuri și cele mai dragi românilor rămân cele din preajma sărbătorilor de iarnă.

În localitățile din Oltenia, în Ajunul Crăciunului se practică „scormonitul în foc”. Toți membrii familiei se adună în jurul focului și, pe rând, dau cu o nuia, spunând: „Bună dimineța lui Ajun/ Că-i mai bună a lui Crăciun/ Într-un ceas bun/ Oile lănoase/ Vacile lăptoase/ Caii încurători/ Oamenii sănătoși/ Să se facă bucatele, porumbul, grâul”.

„Pițărăii” este un obicei de pe vremea dacilor care se practică în localitățile de pe Valea Jiului și care semnifică sacrificiul adus divinității drept mulțumire pentru rodnicia holdelor și a pomilor. Pițărăii sunt numai bărbați, copii sau adolescenți, organizați în cete, îmbrăcați în haine populare care se adună în noaptea dinaintea Ajunului pentru a împodobi steaguri cu clopoței, năframe multicolore, ciucuri și coronițe de flori pe care le agață de prăjini de câțiva metri lungime. Alaiul pornește apoi la colindat. În Oltenia, cele mai cunoscute colinde sunt Steaua și Plugușorul. Specificul acestei zone constă în accesoriile pentru colindat. Pentru vestirea Nașterii Domnului, cetele de copii care merg din casă în casă încep pregătirile încă de dinainte de Ignat.

Atunci se taie un băț de alun, care este curățat și apoi lăsat la uscat până în seara de Ajun. În seara de 23 decembrie colinda este ornamentată prin afumare cu romburi albe și negre. Modelul reprezintă opoziția dintre zi și noapte, moarte și viață. În dimineța zilei de Ajun, bețele sunt înfipite în morminte de către copii, ca liant între lumea celor vii și lumea de dincolo.

Tot în Oltenia, în ziua de Crăciun, femeile mai respectă încă un obicei foarte vechi de sute de ani – dimineța, ele pleacă la cimitir, unde dau cu tămâie mormintele, după care se întorc acasă și scot colacii din cuptor. Pe fiecare colac se pun un ou și o lumânare, iar apoi se dă de pomană prin vecini sau rude.

În ziua de Crăciun, în satele din Oltenia, este pus în practică un alt obicei străvechi: adunatul gunoaielor. Cei ai casei pornesc prin toată curtea și adună gunoiul, deoarece se crede că astfel gospodăria va avea mulți pui. După ce gunoaiile sunt strânse își intră în rol femeile care se așează pe vine, precum stau cloștile pe ouă. Tot pentru bunăstare, femeile care fac aluat pentru colaci, pornesc cu mâinile pline de cocă prin livadă și mănesc pomii.

În același spirit de atragere a bunăstării în gospodărie, în satele din Oltenia, în seara de Ajun, se ung adăposturile animalelor, iar vitelor li se pun între coarne căței de usturoi. De asemenea, există convingerea că în dimineța Crăciunului este bine ca membrii familiei să se spele pe față cu apă curgătoare, în care este așezată o monedă de argint, pentru fi feriți de boli.

Bibliografie

www.crystalivc.wordpress.com

www.cronicaolteniei.com

Magia sărbătorilor de iarnă reflectată în tradițiile și obiceiurile din Moldova

Irimia Dimitrie-Bogdan

Liceul Teoretic "Ion Borcea", Buhuși

Profesor coordonator: Dăncuță Irina

Poporul român a păstrat cu sfințenie, din cele mai vechi timpuri, forma originală a obiceiurilor, datinilor, creațiilor materiale și cultural-artistice. Acestea, strâns legate de viața socială a țăranului, l-au însoțit de la naștere până la ultima suflare.

Sărbătorile de iarnă au avut dintotdeauna o mare importanță socială.

Începând cu 23 decembrie și până la 7 ianuarie, în fiecare an satele și orașele noastre sunt animate de o pregătire specială, tradițională, specifică poporului nostru, în întâmpinarea sărbătorilor de iarnă: CRĂCIUNUL, ANUL NOU și BOBOTEAZA. În cele 12 zile, oamenii țin să marcheze caracterul deosebit, sărbătoresc, al timpului de trecere de la un an la altul prin acte ritualice, ceremoniale și spectaculoase, care sunt menite să întărească coeziunea familiei, a grupurilor sociale.

În AJUNUL CRĂCIUNULUI, pe înserat, în toate satele și orașele din țară începe colindatul. Acest obicei a înglobat în el nu numai cântec și gest ritual ci și numeroase mesaje și simboluri ale unei străvechi spiritualități românești. El s-a păstrat asociindu-se cu celebrarea marelui eveniment creștin care este NAȘTEREA DOMNULUI IISUS HRISTOS. Colindătorii, copii și adulți, merg din casă în casă vestind prin cântec nașterea pruncului Iisus. Gazdele oferă colindătorilor covrigi, fructe și crăciunei (colăceii de CRĂCIUN). De pregătirea colăceilor se ocupă gospodinele și fetele acestora. Aluatul din care se prepară colăceii este pregătit cu drojdie, după rețeta pâinii. Pentru colindători se prepară colăcei dintr-o singură fășie de aluat, care se termină cu o bifurcație, amintind de mâinile ciunțite ale MAMEI CRĂCIUNOAIA, pedepsită de furia bărbatului ei, CRĂCIUN. Se prepară și colaci împlețiți din mai multe fășii, colaci ce se dăruiesc oaspeților de seamă prezenți la masa festivă de Crăciun.

Se spune că în seara de Ajun se deschid cerurile și cei evlavioși pot auzi glasurile îngerilor, dacă vor veghea până la primul cântat de cocoș. În așteptarea acestei minuni credincioșii obișnuiesc să ardă tămâie pentru ca grijile și paguba din casă să fie alungate. Ei se roagă Mântuitorului Iisus pentru îndeplinirea dorințelor dar numărul acestora nu trebuie să depășească cifra trei.

Din ziua Nașterii Domnului și până la Sfântul Ioan, copiii colindă cu steaua.

Cântecul de stea reamintește povestea Nașterii lui Iisus și poartă simbolul steluței care i-a călăuzit pe cei trei magi.

Pentru prosperitatea casei, gospodinele obișnuiesc în prima zi de Crăciun, să pună pe un platou diferite feluri de bucate sfințite de preot la masa de ajun. Cu acest platou înconjoară casa de trei ori cu convingerea că până la Crăciunul viitor, familia va avea un trai mai îmbelșugat. O bună parte din bucate sunt consumate de membrii familiei și restul se dau animalelor din gospodărie. Pe masa festivă se așază sub o icoană, diferite obiecte cu care membrii familiei vor lucra tot timpul anului. Timpul a demonstrat că acest obicei aduce multe satisfacții familiei care-l urmează cu sfințenie an de an.

Pentru cel mai important moment *trecerea în noul an*, pregătirile se reiau. În săptămâna dintre CRĂCIUN și ANUL NOU, în toate satele cetele de flăcăi se pregătesc pentru „urat”, sistem complex de datini și obiceiuri. Pe înserat în ajunul ANULUI NOU sunt așteptați să apară „Ursul”, „Capra”, „Bunghierii”, „Căiuții”, „Malanca”, „Jienii”, „Mascații” etc.. Concretizarea spectaculoasă a unor mituri antice legate de simbolistica animalelor, aceste manifestări reprezintă o modalitate originală de exprimare a arhaicelor asociații rituale dintre animale și cultul cvasiuniversal al soarelui. Există și un cuvânt generic pentru aceste obiceiuri: „*mascații*”. Recuzita, măștile sunt cele care vorbesc cel mai mult despre imaginația și umorul săteanului român. Anume meșteri s-au specializat în confecționarea lor, ele devenind cu timpul adevărate podoabe de artă populară.

Faptul că aceste obiceiuri se practică la cumpăna dintre ani este justificat de simbolistica zilei de 31 decembrie care în gândirea populară reprezintă data morții dar și a renașterii ordinei cosmice. Structura ceremonială a obiceiului este în același timp plină de forță și vitalitate. Muzica și dansul remarcabile prin virtuozitate și dinamism, măștile pline de expresivitate, alcătuiesc un spectacol unic.

În diferite zone ale țării, costumația, interpretarea pot fi diferite, dar obiceiul în esență este același. Dacă acest fel de manifestare ne duce cu gândul la arhaice practici magice de alungare a maleficului, „PLUGUȘORUL”, alt obicei, este strâns legat de mitul fertilității. Vorbe frumoase de prosperitate și belșug sunt adresate de cetele care vin cu „Plugușorul”, fiecărei gospodării. Ca o incantație magică, textul urării se transmite din tată în fiu și nu este român care să nu-l cunoască.

În satele din Moldova, capra este cel mai gălăgios personaj și atrage atenția tuturor. Melodia este interpretată de către un fluieraș, iar ciobanul sau moșul rostesc strigăturile pline de haz. Masca e complicată de realizat. Gura caprei este mobilă, corpul este acoperit cu un covor țesut sau cu hârtie colorată. Între coarne au fost lipite mărgelă, oglinzi și flori.

Capra este însoțită de personaje care simbolizează ciobanii, moșnegii sau babele, precum și de dansatorii în costume populare. În timpul jocului pot fi surprinse mai multe faze succesive: capra simulează că se urcă în copac, apoi se îmbolnăvește și moare, cazând la pământ, moment în care ciobanul intră în panică și urmează un dialog straniu cu animalul. În cele din urmă capra reînvie, spre bucuria tuturor. Acest moment din dansul caprei semnifică "moartea" anului care tocmai se încheie și nașterea anului care vine.

În noaptea de 31 decembrie timpul capătă o nouă dimensiune, cosmică, iar vatra satului devine un perimetru sacru în care urmează a se oficia, marile rituri de purificare. Este noaptea în care nimeni nu are voie să doarmă deoarece este noaptea împăcărilor și a „tuturor nebuniilor”, menite a anula „ordinea existentă” pentru a instaura „legea armoniei universale”. Aproape fără egal, prin intermediul datinilor și obiceiurilor strămoșești practicate în Moldova, sunt reiterate străvechi simboluri ale umanității. Sub semnul unor forme plastice de o excepțională expresivitate artistică și valoare documentară –măștile și costumațiile ceremoniale – firul vieții noastre se împletește tainic cu rădăcinile mitologiei românești.

În dimineața zilei de Sfântul Vasile grupuri de fete și băieți merg pe la rude și vecini cu SORCOVA și SEMĂNATUL pentru a le ura sănătate și belșug în anul care începe. Copiii poartă în mâini simbolul obiceiului: SORCOVA, confecționată odinioară din ramuri înflorite de pom roditor (cele puse la înmugurit de Sfântul Andrei) și împodobite cu ciucuri roșii. În zilele noastre, SORCOVA este confecționată din flori artificiale puse pe o nuia. Copiii intră în casele oamenilor urându-i cu SORCOVA și semănându-i cu boabe de grâu, porumb sau orez având credința că acestea vor determina belșugul recoltei viitoare.

În majoritatea satelor românești din Transilvania și Moldova, în ajunul BOBOTEZEI (5 spre 6 ianuarie) grupuri mai mari sau mai mici de fete și băieți, umblă din casă în casă, pentru a vesti sosirea preotului cu „crucea”. Ca structură ceremonială, această datină este asemănătoare colindatului din ajun de CRĂCIUN.

Copiii care umblă cu „CHIRALEISA” nu rostesc însă texte versificate ci strigă doar „CHIRALEISA!”- de trei ori. Răspłata copiilor sunt merele, nucile, alunele pe care ei le strâng în traistuțele petrecute peste umăr .

Pe 6 ianuarie există la români obiceiul aruncării crucii în apă. În majoritatea satelor, dar și la orașe, la BOBOTEAZĂ există obiceiul ca după oficierea slujbei religioase din biserică, să se meargă în procesiune către o apă curgătoare (râu, fluviu) pentru a „sfîți apele”. Când preotul aruncă crucea în apa înghețată, uneori în copcile făcute de enoriași, este o mare cinste ca un bărbat să se scufunde în apă pentru a recupera crucea. Se spune că acel bărbat va fi ferit de toate necazurile tot timpul anului.

Sărbătorile de iarnă se încheie cu 7 ianuarie, ziua Sfântului Ioan, ziua în care au loc diverse ceremonialuri de sărbătorire a celor care poartă numele Ioan.

Iarna este sobră, plină de privațiuni și primejdioasă, dar sărbătorile acestui anotimp, cele mai spectaculoase din tradiția românilor, prefigurează parcă clipele în care totul va reveni la viață.

BIBLIOGRAFIE

1. S.FL.MARIAN, „Sărbătorile la români”, Ed. Fundației Culturale Române, București 1994.
2. Nicolae Cojocaru, „Cântece, obiceiuri și tradiții populare românești”, Ed. Minerva, București 1984.
3. Tudor Pamfile, „Sărbătorile la români”, Ed. Saeculum I. O .,București, 1997.

EMOȚII DE IARNĂ

Lincan Daria, Clasa a V-a A

Școala Gimnazială Căndești, jud. Buzău

Prof. coordonator: Fănică Daniel

„Demult, într-o iarnă, mi-am trimis copilăria să se dea cu sania. Nu s-a mai întors.” Marin Sorescu

În fiecare iarnă trăiesc și re trăiesc niște emoții pe care doar în această perioadă a anului le simt. De fiecare dată când vine frigul, în interiorul meu se instalează o emoție caldă, o stare generală de bucurie, un sentiment constant care-mi face inima să jubileze, tresar de fericire dacă văd un fulg căzând, mă încântă orice miros de brad, de scorțișoară, de vin fiert sau pâine coaptă. În perioada asta a anului parcă iubesc mai mult, trăiesc mai intens, introspectez totul și orice trăire capătă alte valențe. Și da, pot să trăiesc așa fiindcă îmi dau voie să simt toate emoțiile acestea. În imaginația mea fac îngerași în zăpadă, mă dau cu sania, îmi scârțâie zăpada sub picioare, am nasul înghețat, îl aștept încă pe Moșul și mă uimește cerul înstelat de iarnă. Mă bucură încă lucrurile simple. Când eram acasă și eram copil, nopțile reci cu ierni geroase mă minunau. Ieșeam noaptea afară și stăteam minute în șir cu ochii la cer, vedeam imensitatea unui Univers pe care oricât încercam să-l pătrund nu reușeam să-l cuprind, urmăream calea Lactee și toate stelele alăturate, mă întrebam unde dispar peste zi, cine le stinge și cine le aprinde ... mi se părea cel mai fascinant lucru.

În imaginația mea și azi trăiesc clipe în care mă simt un copil fără griji, simt o bucurie imensă, inocentă și găsesc interesant să mă văd alunecând pe râul înghețat, să mă încante dealurile ori muntele înzăpezit și oamenii mi se par mai plăcuți în perioada asta. Parcă e ceva, o forță nevăzută, care-i împinge să fie ceva mai îngăduitori, mai binevoitori, mai veseli chiar, unii cu alții. E o perioadă potrivită să trăiești totul ca și cum ai avea inima unui copil. Crăciunul, darurile, Nașterea lui Hristos, lumina, bucuria, recunoștința, pacea, cadourile, trecerea spre noul an, belșugul, spiritul sărbătorilor, armonia, prietenia, iubirea, familia... toate acestea se întâmplă și se simt prima dată înăuntrul tău, apoi le poți vedea și în afară.

Dacă nu ne-am pierdut cu totul bunul simț al existenței noastre pe acest pământ și al trăirii, știm, cunoaștem și înțelegem că sărbătorile de iarnă cu tot cuprinsul lor poartă un vâl al feeriei și al magiei. Aceste sărbători sunt mai mult ca oricând un prilej mai înalt de bucurie, metamorfozează simboluri și tradiții, ne oferă și ne îndeamnă să acordăm mai mult din timpul nostru celor dragi, este parcă loc de mai multă empatie, este parcă și prilej pentru conștientizare, analiză, recunoștință, respect. Oamenii atenți la ceea ce trăiesc acordă acum un timp de reflecție asupra anului ce tocmai se încheie.

Vă îndemn să aveți inima deschisă și să fiți unii dintre aceia care cu adevărat știu să se bucure. Fiți unii dintre acei oameni care reușesc să prețuiască această perioadă magică și care știu să culeagă toate roadele de lumină ale acestor zile de Sărbătoare. Și dacă se întâmplă ca în acest cadru de sărbătoare să ai sentimentul că lucrurile nu sunt tocmai conforme cu așteptările tale, că viața ta nu este fix așa cum ți-ai dori, că poate te simți singur, vreau să știi că este în regulă. Respiră profund și spune-ți că totul este perfect așa cum este. Ai încredere că totul și toate se așează la timpul potrivit. Te îndemn să ai doar puțin mai multă credință. Puțin câte puțin, zi de zi, tot ceea ce este pregătit pentru tine ți se va livra. Toate semnele și minunile dă-ți voie să le poți vedea. Fii atent. Fii doar mai prezent în viața ta. Și orice trăire, emoție, revoltă sau nemulțumire interioară sunt normale, sunt ale tale, îți aparțin. Acceptă-le, acceptă-te și pe tine așa cum ești tu, cu toate ale

tale, oferă-ți o îmbrățișare, oferă-ți o clipă de relaxare, o mângâiere, oferă-ți puțină iubire de sine, poate puțină îngăduință și iertare. Dă-ți voie să vezi că tot ce te înconjoară, tot ce trăiești și experimentezi sunt fix creațiile tale. Dacă ceva nu este așa cum ți-ai dori, îmbunătățește. Dacă ceva te deranjează, schimbă felul în care faci lucrurile. Dacă relațiile tale sunt nesatisfăcătoare pentru tine, lucrează la abilitățile tale de relaționare și îmbunătățește ceva la tine. Și tot așa cu fiecare aspect care necesită atenția ta.

E momentul potrivit să evaluezi, să îmbunătățești, să schimbi ce nu mai funcționează, să decizi ce iei cu tine în noul an, ce lași să moară, ce merită să fie cultivat, perpetuat și ce trebuie să trăiască etc. E vremea să fim mai empatici, mai înțelepți, să găsim în noi puterea de a încerca să ne acceptăm, să ne iubim, să ne înțelegem mai bine și totodată să nu uităm de aproapele nostru. E o vreme bună pentru a încerca să-i înțelegem, să-i iubim, să nu mai judecăm atât de aspru, să-i iertăm și pe ceilalți.

Nu da puterea din mâinile tale unor forțe nici de tine cunoscute și nu te lăsa mânat de lipsa de prezență lansând afirmații pe care poate nu le crezi nici tu cu adevărat. Am auzit pe cineva spunând : „A fost un an prost, a fost un an rău, Nimic din ce posezi cu adevărat și ai în tine nu-ți poate fi luat decât dacă tu cu bună voie, sau prin neglijență dai sau lași să plece de la tine acel ceva. Gândeți-vă mai profund. Răul și binele, viața și moartea, bucuria și lipsa ei, motivația și puterea, toate sunt sau nu sunt în noi. Atât.

Așa cum este o vreme pentru toate, poate e vremea să arăți cea mai bună versiune a ta într-un context nou, pe care poate nu-l consideri cel mai prietenos sau prielnic. Adaptează-te și fă ce poți tu, tot ce ține de tine, oferă lumii varianta ta cea mai bună chiar și în acest cadru. Folosește aceste momente de izolare, de distanțare, de liniște în scopul unei mai mari apropieri sufletești, emoționale, fă ceva din toate astea, folosește-le în beneficiul tău. Așa cum din făină, apă și sare ai face o pâine, o lipie sau orice altceva. Orice ai face, fă ceva bun! Numai nu te plânge, nu împrăștia gunoiul și teama, fiindcă nu ești o victimă.

Nimic nu îți poate fura bucuria sau starea de recunoștință. Să nu fim ipocriți. Noi nu avem motive întemeiate să ne plângem de ceva. Nu suntem năpăstuiți. Nu ne lipsește confortul, căldura, nu suntem lipsiți de adăpostul unui cămin, ne bucurăm de mese îmbelșugate, încă avem ce încălța, avem ce îmbrăca, încă suntem preocupați și absorbiți de conservarea aspectelor mai mult materiale ale vieților noastre de huzur... v-am dat doar câteva exemple cu rol de conștientizare. Haideți să fim cinstiți cu noi înșine.

Privește obiectiv anul prin care ai trecut cu toate evenimentele de care tu ai avut parte. Privește-ți participația, implicarea, deciziile, cerințele, ce ai dat și ce ai luat din acest an. Așează-le pe o foaie. Ce relații noi ai legat, ce relații ai dezlegat, cât ai iubit, cât ai iertat, cât ai ajutat, cât ai construit, cât ai stricat dacă ai stricat, ce realizări ai avut, ce ai îmbunătățit la tine, cât ai învățat? Mulțumește pentru toate. Apoi mută-ți atenția și focusează-te asupra scopurilor tale pentru noul an. Ce dorințe ai? Ce vise? Ce obiective vrei să atingi? Pregătește-te să întâmpini cum se cuvine energia nouă a noului an.

Cred că fiecare, în sfera lui personală deține încă puterea de a-și face din propria-i existență un motiv de sărbătoare. Dacă mai ai pe cineva drag pe care-l poți îmbrățișa, bucură-te! Dacă ai un suflet , un animăluț care se bucură de iubirea și protecția ta, bucură-te! Dacă ceva frumos și folositor de oferit lumii, bucură-te! Dacă ai un dispozitiv smart și mama, tata, bunicii, prietenii sau orice persoană care pentru tine semnifică „familia” îți răspund încă la telefon, dacă ai șansa să-i mai vezi, fie față în față, fie online, bucură-te! Pentru tot ceea ce înseamnă confort și-ți face existența mai ușoară, bucură-te! Pentru tot ce-ți oferă vârsta ta, pentru tot ce ai trăit și o să mai trăiești, bucură-te! Pentru calitatea vieții pe care o ai, bucură-te! Bucură-te și pentru ceea ce ai pierdut, pentru ceea ce nu a fost să fie pentru tine și a lăsat loc pentru ceva mai potrivit în viața ta,

fiindcă natura nu suportă locurile goale, aşadar, aşteaptă-te la ce e mai bun şi fii în starea de bucurie!

Vă doresc cu profunzime să fiţi în bucurie, să fiţi buni unii cu alţii. Fiţi faruri care luminează neostenit, fiţi ca stelele pe Pământ, aşa încât Cerului să-i fie drag să se uite la noi. Îmbrăcaţi-vă în parfum de sărbătoare, curăţaţi-vă casele şi sufletele, celebraţi viaţa, oferiţi daruri curate, simple dar din inimă, preţuiţi clipele cu cei dragi şi fiţi în recunoştinţă, fiindcă este o sărbătoare a bucuriei!

Vă îndemn să semănaţi lumină, să semănaţi iubire, să primiţi cu încredere roadele a ceea ce aţi semănat şi să lăsaţi aceste daruri să se manifeste în viaţa voastră. Găsiţi motive reale de bucurie în fiecare zi. Sărbători bogate, gânduri bune şi fapte înălţătoare vă doresc!

OBICEIURI PASCALE ÎN BUCOVINA

Năstase Francesca

Clasa a VI-a B

Școala Gimnazială Căndești

Loc. Căndești, jud. Buzău

Prof. coordanator: Fănică Daniel

Obiceiurile pascale, ale renașterii depline a naturii, sub aura tulburătoare a Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, încep cu purificări ale trupului, printr-un post lung, aspru, dar ținut cu sfințenie.

Postul în Bucovina începe în ziua de Spolocanie, cu 40 de zile înainte de Înviere, când se coboară din pod oale, blide și tacâmuri de post, cele de fruct fiind spălate în apă fierbinte și urcate în pod, pentru a ocupa locul lor din lădoi.

Până la Blagosloveștenie, când se dă dezlegarea la pește, bucătăria bucovineană cuprinde borșuri de fasole sau cartofi și tocmaci (tăitei de casă), mâncărică de fasole cu rântaș, iahnii de fasole, mâncărică de cartofi, cartofi copti în rulă, sarmăluțe cu hribi uscați, tocăniță din ghebe și opintici murați, bob fiert, stropit cu borș și usturoi, alivenci de hrișcă, varză călită, iar ca desert – povidla, acel magiun de casă, bogat amestecat cu miez de nucă. O delicatese aparte o reprezintă scrijelele, adică rondele de cartofi, coapte direct pe plită.

Când se imprimăvărează, borșul de urzici sau de curpeni, tocănițele de urzici și orez.

În Vinerea Mare, se ține Post Negru.

Cele 40 de zile ale purificării prin Postului Paștelui, cuprind și purificări ale naturii, prin aprinderea focurilor ritualice, în scopul făptuirii curățeniei gospodărești de primăvară, începând din dimineața zilei de Alexii (17 martie) și terminând cu noaptea de Înviere, când focul se aprinde seara, în apropierea bisericii sau pe dealuri, pentru a fi rostogolit spre văi.

În Duminica Floriilor, se binecuvântează, în biserici, mlădițe de salcie înflorită sau de mesteacăn înmugurit, gospodarii primesc și agheasmă, cu care se stropesc reciproc, făcându-și urări. Cu acele mlădițe sfințite, înfipite în brazde de pământ, așezate pe stâlpii porților, vor fi îndemnate vitele și oile scoase, pentru prima dată, la pășune.

În săptămâna dintre Florii și Paști, menită treburilor gospodărești, cu excepția Joi Mari, considerată Paștele Moșilor, când munca este interzisă până după întoarcerea de la biserică, de la Denii, cu lumânări aprinse.

Cândva altar domestic, cuptorul gospodinei din Bucovina, la care nu s-a renunțat nici în vremurile facilităților tehnologice moderne, este o relicvă a epocii matriarhale, care impune păstrarea de practici ritualice, atât în pregătirea bucatelor, cât și în servitul mesei.

Frământatul aluatului pentru colaci, pască, cozonaci, învârtite și prăjituri, pregătirea compoziției pentru sarmale și răsucirea acestora, se fac în vecinătatea cuptorului aprins, în care se introduc numai bucăți de „lemn bun”, lemn fără noduri, drept și cu putere calorică medie, cum este bradul. Și tot din „lemn bun” (tei, larice) sunt și vasele de frământat (covețile), lingurile, cuțitele și lopățelele, dar și tăbliile meselor. Tot inventarul bucătăriei româncei din Bucovina, cu excepția vaselor, care sunt din lut, este din lemn, frumos și conform datinii încrustat, oalele și farfuriile din lut fiind înfrumusețate cu aceleași simboluri benefice.

Odată cu unificarea tradițiilor răzeșești și țărănești (după 1864), coșul împletit din nuiiele cu bucate pregătite pentru sfințire, în Sfânta noapte a Învierii Domnului, adăpostește, sub ștergarul alb, împodobit cu minunate cusături, bucatele tradiției obștești unificate: pască, ouă încondeiate și

ouă roșii, colaci, cozonac, unt, untură, brânză, friptură, cârnați, afumături, boabe de mac și de piper sau fărâme de sare.

După celebrarea slujbei de Înviere și „luarea luminii”, gospodarii se întorc la casele lor, pe care le înconjoară, cu lumânarea aprinsă în mână, de trei ori, apoi își purifică și animalele, presurându-le prin iesle bucăți de pască sfințită și fărâme de sare mărunțită. Abia după aceea intră oamenii în case, își dăruiesc ouă și le ciocnesc între ei, păstrând cojile în apă pentru pacea sufletelor străbunilor (rahmanii sau blajinii, sărbătoriți printr-un Paști special), coji pe care le vor îngropa, în una din următoarele trei zile, în mormintele antecesorilor.

Pasca răzeșului bucovinean, împletită, sâmbăta, precum un colac mare, dar cu golul umplut de o turtă din aluat, deasupra căreia se pune brânză, amestecată cu ouă și stafide, în patru compartimente (muzele sau horele, deci anotimpurile), delimitate de împletitură dreaptă de colac, simbolizează nuntirea cosmică, în sensul împărtășirii omului, spre biruință, și din timpul solar, și din cel lunar. Pasca răzeșului bucovinean înseamnă și Soare, dar și Lună, ambii aștri cerești aduși pe altarul casei fiecăruia dintre noi, în vreme ce colacul, practic o pască fără umplutură, simbolizează doar Soarele, benefic, dar existând în cosmicitatea lui pururi inaccesibilă.

Răzeșul bucovinean, începând de la cel cu o fărâmă de proprietate, datorită decadenței neamului său, și până la marele boier, ba chiar voievod, a intrat în spiritualitatea creștină românească și cu reminiscențele de cultură străveche, armonia universală.

Sărbătorile pascale încep cu slujba de Înviere, cu revărsarea spectaculoasă, dinspre biserici, înspre cele mai îndepărtate gospodării ale localităților, a puzderiilor de licăriri de lumină, fiecare vatră de sat transformându-se, tainic și pe neașteptate, într-un înstelat cer terestru.

Vreme de trei zile, conform unui obicei slav, cimitirul devine centrul localității, fiind vizitate mormintele, cu „lumină”, în pelerinaje benevole, fără ore stabilite. Acolo, printre morminte, se dăruiesc și se ciocnesc ouă, se dăruiesc felii de pască sau de cozonac și se „cinstesc” păhăruțe cu băutură întru odihna răposăților, rememorându-se, cu duioșie și cu o incredibilă bucurie lăuntrică, întâmplări frumoase din viața celor care nu mai sunt. Morții Bucovinei, indiferent cum au trăit, au parte, în memoria obștească, doar de cinstirea a ceea ce a fost frumos, uman și vesel în viața și în personalitatea lor. Păcatele sunt pe vecie iertate și, tocmai de aceea, ignorate.

Cât țin sărbătorile pascale, pe masa bucovineanului, copleșită de oaspeți veseli, se răsfață zămuri de porc, borșuri cu miel, supe de găină, sărmăluțele în cuib, potrivite în jurul unei ciozvrte de costiță afumată și închingate într-o frunză aurie de curechi murat, asupra cărora se risipesc răulețe de smântână și muncii de sfeclă roșie, dreasă cu hrean și oțet; nu lipsesc fripturile, feliile dolofane de pască și de cozonac sau năzdrăvanele ouă roșii, care se tot ciocnesc cu vesel artag, așa cum nu lipsesc nici răciturile (piftiile), care numai cu mămliguță aurie pot întrema omul ajuns la ananghie din prea multă voie bună. Prisosesc, desigur, afinatele, vișinatele, zmeuratele și toate celelalte rachiuri oblojite cu fructe zemoase, așa cum prisosesc și vinurile, aduse „din Jos”, adică din Sudul Moldovei, sau chiar din Transilvania.

În belșugul mesei, nimeni nu-l întrece pe bucovinean, care a ucenicit cu toate etniile, devenind un adevărat artist în prepararea bucatelor.

În după-amiezile și în serile ultimelor două zile pascale, bucovineanul, cumva împovărat de răsfațul culinar, simte nevoia mișcării, așa că se îndreaptă, semeț, dar vesel, spre bătătura cu hore sau, dacă e nițel mai cătinel, spre Balul Gospodarilor, de mai târzior, unde petrece, după obicei, cu Corăbeasca, Ciofu, Bătuta, Sârbeasca, Arcanul, Ardeleneasca, Moldoveneasca, Rusasca, Ungureasca, Țigăneasca și Polca, schimbând-o mereu pe câte o horă așezată, așa cum șade bine unui gospodar adevărat.

Mai nou și, mai ales, de când îi vin oaspeți din întreg cuprinsul țării, bucovineanul se dă și la dansuri mai la modă, unele chiar revoltător de moderne, că-așa-i el, bucovineanul, nu-l întrece nimeni la jucat, la băut și la mâncat, că doar nimic din ceea ce este omenesc nu-i poate fi străin.

Petrecherile bucovinene însuflețesc și pietrele, care nu pot să rămână neclintite, în fața revărsărilor de cumsecădenie și de voie bună.

În satele județului Suceava care au și câte o importantă comunitate huțulă sau ruteană, sărbătorile pascale armonizează tradiții românești și tradiții slave.

Odinioară, huțanii numeau Paștele, în ucraineană, Ziua cea Mare („Velykden”), vestită superb, la nivel inițiativ, de Duminica Floriilor („Nedilia Vedrbna”), zi în care se binecuvântau, în biserică, mlădițe de mesteacăn (mai rar, de salcie, și mai ales în cazul românilor), iar creștinii primeau și agheasmă, cu care se stropeau reciproc, urându-și să fie înalți, frumoși și drepti ca mestecenii și sănătoși și bogați precum apa veșnic vie a pământului.

Cu acele mlădițe sfințite urma să fie îndemnate vitele și oile scoase, pentru prima dată, la pășune, o singură ramură, cea a fiului mai mare, fiind înfiptă într-o brazdă de pământ, așezată pe stâlpul porții, pentru a aduce rodnicie și bunăstare în întreaga gospodărie și în întreaga familie. Obiceiul îl întâlnim și la mai toți românii Bucovinei, dar nu este nici românesc, nici huțul, ci preistoric, deci al străbunilor comuni, individualizările, săvârșite, de-a lungul veacurilor, la nivel de comunități rurale sau etnice, fiind nesemnificative.

LEGENDA LUI MOȘ CRĂCIUN

Neagu Ștefan

Clasa a VI-a B

Școala Gimnazială Cândești

Loc. Cândești, jud. Buzău

Prof. coordonator: Fănică Daniel

Îmbrăcat în roșu, cu obraji rumeni, barba lungă și o burtică simpatică cei mai așteptați și iubiți moș din lume va coborî în curând pe hornul caselor pentru a răsplăti cu dulciuri și jucării copiii cuminți și ascultători. Moș Crăciun, căci despre el este vorba, este cu siguranță un personaj cunoscut în întreaga lume.

Totuși, puțin sunt cei care știu legenda care leagă nașterea Domnului de sosirea moșului în noaptea de Ajun.

Nu sunt puțini cei care cred că Moș Crăciun trăiește în Laponia, alături de soția sa, Crăciunea și de spiridușii care îl ajută să facă jucării pentru a le dăruia în noaptea de Ajun copiilor cuminți sau cei care spun că moșul e un spirit care colindă pământul, cu sania trasă de reni, pentru a răsplăti copiii ascultători. Există nenumărate legende care explică apariția cadourilor sub Bradul de Crăciun.

Una dintre acestea spune că Maica Domnului, fiind cuprinsă de durerile nașterii, i-a cerut adăpost lui Moș Ajun. Motivând că este sărac, el a refuzat-o, dar a trimis-o la fratele lui mai mic și mai bogat, Moș Crăciun. Ajunsă la casa lui Crăciun, Maica Domnului o găsește acasă pe soția acestuia, Crăciunea și îi cere acesteia adăpost.

Crăciunea nu a stat mult pe gânduri, însă știindu-și soțul rău și necredincios, nu o primește în casă și o trimite să nască în grajdul vitelor. Apoi, fără să-i spună soțului ei, Crăciunea o ajută pe Maica Domnului să-L nască pe Pruncul Iisus.

Aflând Crăciun, acesta își pedepsește soția și îi taie mâinile. Printr-o minune, Maica Domnului o vindecă și îi lipește mâinile la loc.

Văzând această minune și aflând că în grajdul sau S-a născut Domnul Iisus, Crăciun se căiește și îi cere iertare lui Dumnezeu, devenind astfel “primul creștin”.

Se spune că el s-a căit atât de mult, încât a doua zi și-a împărțit întreaga avere copiilor săraci, iar, de atunci, în fiecare an, în Ajunul Nașterii Domnului, Moș Crăciun vine cu sania trasă de reni, intră pe horn și ne pune sub brad cadourile mult așteptate.

Se spune că Moș Crăciun a existat demult și că era un bătrân care făcea jucării. Îi plăcea atât de mult acest lucru, încât le făcea pe tot parcursul anului, iar pe data de 25 decembrie el le vindea la un târg (le vindea foarte ieftin, pentru că oamenii nu erau prea înstăriți).

Într-o zi, de Crăciun, pe drumul de întoarcere de la târg spre casă, bătrânul zărește la fereastră trei copii care nu primiseră nimic în acea zi specială. Bătrânul vede că acei copii sunt triști și dorește să le ofere ceva; nu mai avea nicio jucărie la el, pentru că era prima dată când le vânduse pe toate. Și-a dorit atât de mult să le dea o jucărie în dar și așa, printr-o minune, pe fundul sacului a apărut una.

În felul acesta, le-a făcut o bucurie copiilor. Atunci și-a dorit să poată să facă jucării pentru toți copiii, chiar și pentru cei sărmani, care nu pot să-și cumpere jucăriile mult visate. În fața lui a apărut o căprioară rănită. Bătrânul a bandajat-o, iar aceasta, în semn de mulțumire, a făcut să apară renii și sania. Straietele vechi și zdrențuite ale bătrânului s-au schimbat în unele frumoase și roșii. Așa a apărut Moș Crăciun.

Legenda păstorului bătrân și a câinelui credincios

Această legendă este povestea unui păstor bătrân și a câinelui său credincios. La lăsarea serii, bătrânul își dorește să-și găsească un loc în care să poată să stea peste noapte.

Mergând el prin noapte, câinele începe să-i vorbească. Îi spune că vede o stea extrem de frumoasă pe cer și îl îndeamnă să o urmeze. Bătrânul este de acord și urmează împreună lumina stelei.

La un moment dat, într-un pustiu, găsesc un grajd în care se află o femeie și Pruncul Ei. Pentru că afară se făcea din ce în ce mai frig, vitele din grajd încercau să-L încălzească, cu respirația lor, pe cel mic și pe mama Lui.

Văzând acestea, pastorul (care era de fapt Moș Crăciun) învelește femeia și copilul cu blana de oaie pe care o avea pe el. Pentru a nu-i fi frig peste noapte, bătrânul se așează între oi, să se încălzească.

Dis de dimineață, cum pleacă din grajd, este înconjurat de o lumină albă și strălucitoare. Acesta își dă seama că a venit sfârșitul și ajunge în fața lui Dumnezeu.

Pentru că i-a oferit Maicii și Pruncului haina ce o avea pe el, Dumnezeu l-a răsplătit și l-a pus să fie cel care aduce bucurii în fiecare an. Moș Crăciun i-a rămas numele până în zilele noastre.

Colinda - suflet românesc

Eleva Nicodin Maria Doriana, clasa a VIII-a

Liceul Tehnologic „Moga Voievod” Hălmagiu, Arad

Profesor coordonator Mateș Ionela Cristina

”Colinda poate fi apropiată de cântecele occidentale de Crăciun doar în privința prilejului execuției și cu totul incidental sub raportul unor tangențe tematice. Spre deosebire de „Christmas Carols” și ”Noels”, redacțiuni de inspirație creștină care au circulat mai ales prin manuscrise și tipărituri, colinda perpetuează pe calea oralității vechi tradiții populare.” (Monica Brătulescu)

Primul colind din acest an, pentru mine, este Colindul Sfântului Andrei, un text religios:
<https://www.youtube.com/watch?v=MmMJqGrcZj8&t=4s>

Colo pe grindei, crâng de alunei,
Val de arțarei; sfântă mănăstire,
Loc de tăinuire și tămăduire.
Se pitește-n tei casa lui Andrei,
De la schit la cruce – scară care duce
Din cruce la schit scări de coborât;
De la schit în sus, crucea lui Iisus;
De la cruce-n tei, casa lui Andrei;
La schitul din tei, crucea lui Andrei.
Cine că-mi venea și descăleca?
Venea Decebal călare pe-un cal.
Sfinții că-i găsea, cu ei că-mi vorbea,
Dar nu se-nchina, nici cruce-și făcea.
La schitul din tei, crucea lui Andrei,
Traian că venea, la slujbă ședea,
Slujba asculta și îngenunchea,
Dar nu se-nchina.
Pe murg călărea și cale-și lua
La cetatea lui, a trofeului.
Andrei col-la schit, uite, c-a ieșit
Cu papucii lui, talpa raiului
Și potcapul lui, arca cerului.
Cu veșminte sfinte, frații înainte,
Cu toiag și cruce, candelă-n răscruce,
Lumânari aprinse, vâlvătăi cuprinse.
Iară sânt' Andrei, sub crucea din tei,
Schitul din grindei, se roagă mereu
La bun Dumnezeu.

Tipuri de colinde prezentate de Monica Brătulescu în lucrarea „Colinda românească”, editura Minerva, București, 1981:

I. Colinde protocolare: „Colindătorii și gazda”, „Două surori și colindătorii”, „Două pășări și colindătorii”, „Albina și Colindătorii”, „Deschiderea porților”, „Gazda plecată la munte”, „Gazda plecată la vânătoare”, „Gazda absentă și emisarii”, „Gazda trezită de colindători”, „Gazda și porumbeii”, „Trezirea lui Dumnezeu”, „Darurile colindătorilor”, „Cerb împodobit cu daruri”, „Darurile pretinse primarului”, „Schimb de daruri între colindători”, „Casa mândră”, „Lauda belșugului”, „Elogiul frumuseții și prosperității”, „Colindătorii, darurile și Iisus”, „Colindătorii și dorința lui Iisus”, „Crăciun călare”, „Îngeraș călare”;

II. Colinde cosmogonice: „Facerea lumii”, „Măsurarea pământului”, „Furarea astrelor”, „Vestmânt împodobit cu astre”, „Două stele, două surori”, „Zorile”, „Merele căpătate de la soare”, „Mana câmpului”, „Ciuta, puiul și mana câmpului”, „Rodirea pomilor iarna”, „Nașterea din piatră”;

III. Colinde profesionale: „Seceriș funest”, „Sacrificiul zidirii”, „Miorița, oaia năzdrăvană”, „Nașterea unui miel miraculos”, „Osândă grea”, „Ciobanul care și-a pierdut caprele”, „Ciobanii și hoții”, „Oaia bătrână”, „Cioban sătul de ciobănie”, „Dumnezeu, ciobanul și larma turmei”, „Dumnezeu în fânățele păgânilor”, „Ciobanul și marea”, „Berbecule și Mama câinilor”, „Marea și pomul”, „Marea și flăcăul”, „Vămeșoia, Peștele și mreaja fetei”, „Pescarii și Vidra”, „Dulful, monstru marin”, „Șarpele”, „Vânarea vidrei”, „Leul”, „Vânarea ursului”, „Vânarea boului sălbatic”, „Vânarea cerbului”, „Cerbul capturat și leagănul”, „Cerbul legat cu o curea”, „Vânat adus de coarne în curte”, „Cerb cruțat din milă”, „Cerb cruțat de vânător în schimbul unei făgăduieli”, „Pasăre cruțată de vânător în schimbul unei făgăduieli”, „Ciuta proroacă”, „Ciuta și puiul rău sfătuit”, „Ciutalina, ciuta fără splină”, „Vânătorul și personajul metamorfozat”, „Vânători preschimbați în cerbi”;

IV. Flăcăul și fata - iubiți și pețitori: „Voinic chipeș călare”, „Cal amenințat cu vânzarea”, „Încurcarea cailor”, „Voinicii dezvăluți frați”, „Voinicul și ruga către soare”, „Voinicul ostenit”, „Trei jocuri”, „Voinicul neînsurat și calul priponit”, „Calul și iubita voinicului”, „Leagăn de mătase”, „Trandafirul neînflorit”, „Fata candidă”, „Fata care și-a pierdut salba”, „Fata care a găsit salba”, „Visul fetei”, „Visul flăcăului”, „Fata și semnele prevestitoare”, „Porumbeii pețitori”, „Fata tristă în preajma căsătoriei”, „Sosirea pețitorilor”, „Flăcăul și căsătoria amânată”, „Flăcăul și firul de aur”, „Portretul fetei frumoase”, „Fetele și vinurile minunate”, „Flăcăul și fata de neam”, „Fata fudulă și ciobanul semeț”, „Merele și mieii”, „Cetatea fetii”, „Fata și oastea”, „Boii și cununa”, „Pețitorii, măruș, inelul și cununa”, „Trei pretendenți de trei neamuri”, „Fata și grecul”, „Flăcăul și fata frumoasă”, „Refuz și acceptare fățișă a pretendentului”, „Voinicul rezemat de zid”, „Fata și nedeile”, „Pețitorii și calul năvălaș al fetei”, „Flăcăul travestit”, „Mireasa furată”, „Sora soarelui ascunsă printre păuni”, „Convoiul cu prizonieri și alegerea miresei”, „Tocmeala zestrei”, „Iubita devotată și rudele nepăsătoare”, „Flăcăul cu trei iubite”;

V. Colinde familiare: „Porunca miresei”, „Soț și soție în pat mândru”, „Elogiul căsniciei”, „Soții ctitori de biserică”, „Fericirea de-a avea copii”, „Visul gazdei”, „Părinții dornici să-și vadă pruncul ajuns om”, „Jupâneasa și șoimul”, „Copilul și porumbeii de aur”, „Sfaturile părintești și plugăria”, „Părinte cu trei feciori, fiecare având o meserie anume ...”, „Copil credul ca șef al oștirii”, „Sfaturi pentru străinătate”, „Maică în căutarea fiului”, „Fratele, sora și pețitorii”, „Incestul dintre frate și soră”, „Cununa printre fini”, „Darul nașului”;

VI. Despre curtea domnească: „Doi voinici călări, întorși de la domnie”, „Doi frați răsplătiți de Domn cu moșii”, „Voinic boierit pentru uciderea unui frânc”, „Calul voinicului pizmuit de împărat”, „Soția voinicului râvnită de împărat”, „Sluga lui Vodă cuprinsă de dorul de casă”, „Domnul ingrat și sluga”, „Oaspeții lui Mihnea Vodă”, „Mircea Vodă și Solul”, „Mustrea voinicului”, „Visul lui Ștefan Crai”, „Cumetrirea dintre doi crai și vulturii”;

VII. Colinde edificatoare și moralizatoare: „Ce-i mai bun pe lume”, „Disputa dintre vin, grâu și mir”, „Disputa dintre brad și tei”, „Judecata florilor”, „Disputa dintre sfinți”, „Bogatul și săracul”, „Maica Domnului și gazda neospitalieră”, „Gazda ospitalieră și minunile”, „Diacon și diaconesă călugăriți”, „Omul bun și merele de aur”, „Omul bun în preajma sfinților”, „Lumânarea uriașă”, „Deplângerea păcatelor omenirii”, „Intrarea în rai”, „Tulnicul, iadul și raiul”, „Sfârșitul lumii”;

VIII. Biblice și apocrife: „Adam”, „Vestea nașterii”, „Maica Domnului, ostilitatea și bunăvoința pomilor și dobitoacelor”, „Crăciun și Crăciuneasa”, „Nașterea lui Iisus și solii”, „Cununa lui Iisus”, „Uciderea pruncilor”, „Botezul”, „Tentativa de sinucidere a Maicii Domnului”, „Sfânta Vineri și cetatea lui Irod”, „Maica Domnului cu pruncul în brațe”, „Maica Domnului cu pruncul în brațe și slujba în mănăstire”, „Slujba în mănăstire”, „Mănăstirea și corabia”, „Dumnezeu căutat de sfinți”, „Iisus căutat de Maica Domnului”, „Maica Domnului tâmplarul și fierarul”, „Uriaș beteag”, „Vânzarea lui Iuda”, „Pedepsirea lui Iuda”, „Răstignirea lui Iisus”, „Originea grâului, vinului și mirului”, „Iisus pisat în piuă”, „Iisus și patul funebru”, „Iisus închis într-un bloc de piatră”, „Sfântul Nicolaie”, „Trei sfinți - trei porumbei”, „Sobor de sfinți”;

IX. Colinde - balada: „Ilincuța Șandrului”, „Brumărel”, „Milea”, „Pomii îmbrățișați”, „Mireasa moartă”, „Nevasta vândută”, „Nevasta fugită”, „Moșneagul”, „Soacra rea”;

X. Colinde - cântec: „În grădina lui Ion”, „Turtureaua”, „Pasărea bătrână”, „Nucul cu frunza rară”, „Păsări surori cu mamă vitregă”, „Primăvară, mama noastră”, „Cuibul stricat de drumeți”, „Vulpea vine de la munte”, „Grădini brumate”, „Temniță pentru feciori și fecioare”, „Haiducul Pinte”, „Haiducii și poteca”, „Face-m-aș călugăraș”, „Colinde de cătanie”, „Colinde război”.

Astfel schema clasificării colindelor numără 217 de colinde, după Monica Brătulescu, iar Doina Bocșa oferă o clasificare puțin diferită: Colinde de gazdă, Colinde profesionale, Colinde de june, Colinde de fată, Colinde de peșit, Colinde familiale, Colinde cosmogonice, Colinde mito-religioase, Colinde religioase, Colinde apocrife.

Bibliografie: Brătulescu, Monica, „Colinda românească. The Romanian Colinda - Winter-Solstice Songs”, editura Minerva, București, 1981

Sitografie: <https://doarortodox.ro/2008/12/01/troparul-sf-apostol-andrei/>

Obiceiuri de iarnă din România

Nistor Andra-Nicoleta

Liceul Teoretic „Ion Borcea”, Buhuși

Prof.coordonator Dăncuță Irina

Tradițiile și obiceiurile românești au o bogată moștenire culturală, transmisă de-a lungul generațiilor. Acestea au evoluat în timp, îmbogățindu-se și adaptându-se la schimbările care au apărut, dar păstrând totodată elementele diferite ale identității naționale.

Sărbătorile tradiționale din România creionează diversitatea culturală și moștenirea istorică a țării. Aceste sărbători sunt legate de tradiții religioase, agricole sau sociale și aduc oamenii împreună pentru a sărbători și a păstra aceste obiceiuri.

Acest obicei ține, de regulă, de la Crăciun până la Anul Nou. Măștile care evocau personaje biblice sunt înlocuite de masca unui singur animal, al cărui nume variază de la o regiune la alta: cerb în Hunedoara, capră sau țurcă în Moldova și Ardeal, „borita” în Transilvania de sud. În Muntenia și Oltenia, capra e denumită „brezaia” (din cauza înfățișării pestrițe a măștii) și obiceiul se practică mai ales de Anul Nou.

Un alt obicei care în timp și-a pierdut semnificația este „mersul cu steaua” – obicei vechi ce se întâlnește la toate popoarele creștine. Acesta avea menirea de a vesti oamenii despre nașterea lui Hristos: copiii care mergeau cu steaua se deghizau în magi și vesteau marea minune.

Cântecele despre stea provin din surse diferite: unele din literatura bizantină ortodoxă, altele din literatura latină medievală a Bisericii Catolice, câteva din literatura de nuanță calvină și multe din ele, chiar din tradițiile locale. Micul cor al stelarilor, care intră în casă în zilele Crăciunului, cântă „Steaua sus răsare”, precum și alte cântece.

Urare tradițională în preajma Anului Nou, “Plugușorul” a păstrat ritualul unei invocări magice cu substrat agrar. El este întotdeauna însoțit de strigături, pocnete de bici și sunete de clopoței, dar plugul adevărat, tras de boi, a fost înlocuit cu un plug miniatural, mai ușor de purtat, sau de buhaiul care imită mugetul boilor. Textul plugușorului imprimă un ritm vioi, urările sunt vesele și optimiste.

Un obicei de Anul Nou, care aduce mare bucurie copiilor, este umblatul cu sorcova. Aceștia au o crenguță înmugurită de copac sau o sorcovă confecționată dintr-un băț în jurul căruia s-au împletit flori de hârtie colorată. Numele de sorcovă are originea în cuvântul bulgar „surov” (verde fraged), făcând aluzie la ramura abia îmbobocită, ruptă odinioară dintr-un arbore. Atingând de mai multe ori persoanele cu sorcova sunt făcute urări de bine și bunăstare celui vizat.

În concluzie, tradițiile și obiceiurile românești reprezintă o comoară culturală ce reflectă identitatea și valorile profunde ale poporului român. Aceste practici transmit nu doar istoria și spiritualitatea comunității, ci și unitatea și solidaritatea care au caracterizat întotdeauna societatea românească. Păstrarea și aprecierea acestor tradiții nu numai contribuie la conservarea patrimoniului cultural, ci și la întărirea coeziunii sociale și a sentimentului de apartenență la o comunitate bogată și diversă.

Bibliografie: <https://studentocratia.com/2018/12/22/sarbatorile-de-iarna-frumoasele-traditii-si-obiceiuri-romanesti/>

Tradiții și obiceiuri specifice sărbătorilor de iarnă în spațiul românesc

Elevă: Oancea Ferestean Maria

Clasa a VII a A

Prof. coordonator: Oancea Monica Fereștean

Liceul Teoretic Sebiș

Secole întregi de evoluții și zbucium au marcat spațiul carpato-danubiano-pontic, iar această nestatornicie a structurii populației și multitudinea culturală sunt determinante în demersul de a înțelege bogăția unor obiceiuri și tradiții, precum și semnificația acestora pentru oameni. Datinile au funcționat, și încă se păstrează în anumite zone restrânse, asemenea unor ancoră pentru omul simplu, credința acestuia și raportarea la natură și la existență căpătând expresia unor obiceiuri – simboluri ce exprimă nădejdea, echilibrul anotimpurilor, alungarea elementelor nefaste, întărirea comunității, dărnicia și tainica grijă pentru suflet. Vom identifica câteva elemente ale acestei minunate împletiri de culturi și credințe, cuprinse în buchetul spațiului românesc, citând o arhivă a Agenției Naționale a Zonei Montane, agenție care a studiat astfel de elemente în vederea îndeplinirii menirii sale de a propune politici publice care să protejeze și să valorifice acest patrimoniu.

De la Sân Nicoară la Moș Nicolae

Sărbătorile de iarnă erau în trecut un prilej de bucurie pentru cei mici, care așteptau cu nerăbdare prima zăpadă și sosirea lui Moș Nicolae și a lui Moș Crăciun. Câți dintre ei își mai lustruiesc astăzi ghetetele, pentru ca Moș Nicolae să le umple cu cele mai frumoase jucării și cele mai gustoase dulciuri? Din păcate, din ce în ce mai puțini copii simt cu adevărat spiritul Crăciunului și al sărbătorilor de iarnă, în general, deoarece sunt bombardați de jocurile pe calculator și de conversațiile cu prietenii pe rețelele de socializare.

Știm tot mai puține despre identitatea și biografia reală a Sfântului Nicolae, deși încă îl ținem foarte drag. Sân Nicoară (Nicoară este cea mai veche formă românească a numelui, venită direct din latină), cum i se zicea în lumea tradițională, este mai degrabă un personaj mitologic, în jurul căruia s-au țesut legende diverse și uneori năstrușnice, cu vagi ecouri în cultul bisericesc. Așa bunăoară, el ar fi al doilea sfânt făcut de Dumnezeu și ar sta de-a stânga Acestuia (primul făcut, Mihail, are cinstea să stea de-a dreapta). Sân Nicoară (ajutat de Sân Toader) păzește Soarele, ca nu cumva s-o tullească și să lase lumea în beznă și frig. E bătrân, dar în tinerețile lui unii zic că ar fi fost podar, iar alții că ar fi fost corăbier și pescar. El ar fi oprit și apele Potopului pe vremea lui Noe. De altfel, e mai mereu ud și cam posomorât. Se pare că ipostaza mai vioaie a lui Moș Nicolae, cu obiceiul de a face daruri copiilor (dulciuri pentru cei cuminiți, dar și nuielușe pentru cei neastâmpărați) e o inovație orășenească, prefigurând dărnicia mai substanțială a lui Moș Crăciun.

Ignatul – 20 decembrie – paradoxul purificării prin post și sânge

Ritualul sacrificial al porcului, ce are loc înaintea Crăciunului, prezintă o legătură evidentă între mitologia Greciei antice și religia populară românească. Nu numai romanii credeau că sângele scurs la

sacrificiul porcului putea spăla crimele sau nelegiuirile oamenilor, cât de mari ar fi fost acestea. Puterea sa purificatoare, asimilată celei a focului, e ilustrată și în mitologia greacă. Medeea este izbăvită de păcatul fratricidului prin sângele unui purcel de lapte sacrificat de Circe. Oreste este purificat de matricid de Apollo tot prin sacrificiul unui porc.

În calendarul popular românesc, Ignat, este considerat patronul acestui animal și unul dintre paricizii panteonului nostru, fiind cunoscut și în calitate de zeu al focului terestru, sacrificial, și al luminii solare. Legătura cu formele precreștine de cult al soarelui reiese chiar din numele său derivat din latinescul ignis, foc.

Mitul Ignatului relatează un paricid a cărui ispășire are loc în fiecare an la 20 decembrie, în preajma solstițiului de iarnă, când se celebrează cele mai importante sărbători ale soarelui. Ignat, gospodar de frunte în satul lui, se spune ca și-a omorât tatăl, însă nu pentru ca a fost îndemnat de Diavol, ci aparent din greșeală: „Ignat, cu ta-său, s-au apucat să taie și ei porcul. Când a vrut Ignat să dea cu securea în capul porcului, nimerește pe ta-său și-l omoară! El, ce să facă? L-a omorât, l-a omorât!... Începe a se văieta: că ce-a greșit de-a omorât pe ta-său?!”

Această greșeală este de fapt cea care a dat voie manifestării unui nou și puternic ritual de sacrificare, practicat în pragul de înnoire a timpului, înainte de Crăciun. Moartea părintelui este cea care regenerează lumea, care forțează trecerea spre regimul înnoit de existență. Deși el este cel care execută sacrificiul, Ignat-omul nu are îndreptățirea de a fi autorul acestei renașteri prin jertfă, ci este numai unealta unei instanțe supraumane. De ziua lui a rămas statornicit obiceiul sacrificiului ritualic al porcului.

Porcul va fi, de aici înainte, substitutul părintelui sacrificat în scopul resacralizării lumii. Sângele porcului (substitut al tatălui), este cel care salvează, care purifică lumea și care readuce lumina solară și armonia cosmică.

Asemenea razelor soarelui, sângele are darul de a purifica spațiul și făpturile, de a încuraja renașterea soarelui, de a risipi amenințările malefice. Există, la români, ”superstiția” ca în ziua de Ignat trebuie să vezi, ba chiar să te mânjești cu sânge. De asemenea, sângele scurs după sacrificiu nu trebuie risipit. Mai cu seamă dacă porcul era negru, tot sângele i se strângea într-o strachină, amestecat cu mei, pentru a fi folosit în restul anului la descântat.

Iată cum, potrivit religiozității populare, sângele porcului, adică tocmai ceea ce, în timpul postului, se crede că ne spurcă, în timpul acestei sărbători ne purifică. Este paradoxul purificării prin post și sânge al poporului nostru, fenomen foarte rar de sincretism religios.

Obiceiuri de Ignat

Sărbătoarea din 20 decembrie, închinată Sfântului Ignatie al Antiohiei, este cunoscută în popor sub denumirea de Ignatul porcilor sau Înătoarea. Se crede că în noaptea de Ignat porcii visează că vor fi tăiați. De acum încolo nu se mai îngrașă, nu mai pun carne pe ei și nu mai mănâncă, pentru că și-au visat tăierea. Singura activitate permisă în această zi era tăierea porcului. Femeile însărcinate, de teama de a nu naște copii cu infirmități, respectau cu strictețe interdicția de a lucra. Persoanele care lucrau în această zi, erau pedepsite de cea care patrona ziua: Înătoarea – o femeie bătrână, lacomă și urâtă. Potrivit credinței din popor, ea le ispitește pe femei să lucreze, după care le opărește.

Prin multe părți porcii sunt tăiați în această zi. O credință musceleană ne îndeamnă: „Chiar de n-ai tăia un porc, taie cel puțin o pasere: găină, rață, gâscă; ori înțeapă creasta la o găină neagră ca să dea sângele, că așa e bine: să vezi sânge în ziua de Ignat, că numai atunci vei fi ferit de boale”.

La tăierea porcului nu trebuie să stea nimeni prin apropiere, dintre cei care sunt miloși din fire, căci se crede că porcul moare cu mare greutate, iar carnea unui asemenea porc nu va mai fi bună. Cel ce taie porcul, nu trebuie să strângă din dinți, ca să nu iasă carnea porcului tare și să fiarbă cu greutate.

Exista și obiceiul ca porcul tăiat să fie încălecat. Ion Creangă mărturisește în „Amintiri din copilărie”: „La Crăciun, când tăia tata porcul, și-l pârlia, și-l opăria, și-l învălia iute cu paie, de-l înădușii, ca să se poată rade mai frumos, eu încălecam pe porc deasupra paielor și făceam un chef de mii de lei”.

Tudor Pamfile menționează că „Prin unele părți se crede că dacă se dă copiilor cari se scapă, noaptea în pat cu udul, să mănânce coada porcului și vor scăpa de această slăbiciune”.

În credința populară, diferite organe sau părți din carnea porcului tăiat sunt utilizate ca remedii în tratarea unor boli ale oamenilor și animalelor:

- Untura de la porcul negru e bună pentru sănătatea oilor.
- O bucată din untura de porc negru era dusă la biserică de Bobotează, pentru a fi sfințită. Cu aceasta se ungeau cei care aveau dureri de picioare ori junghiuri.
- Sângele porcului, amestecat cu mei și lăsat să se usuce, era folosit pentru a-i afuma pe copiii care se speriau sau aveau guturai.
- Cu părul de porc se afumau copiii atunci când erau deochiați.
- Gospodarii cred că pot cunoaște dacă în viitor nevestele lor vor naște fete ori băieți, după cum se arată o bucată de carne așezată în osânză. Dacă în inima porcului se va găsi mult sânge încheșat, aceasta era semn că stăpânul va avea noroc de mulți bani.
- Splina porcului este cea care descoperă durata iernii: dacă splina este groasă în capăt, e semn că vom avea o iarnă grea, cu multă zăpadă, însă, dacă este subțire, arată că va fi iarna săracă în omăt, iar anul nou nu va fi îmbelșugat.

Moș Ajunul

Ajunul Crăciunului apare personificat în chipul unui moș cumsecade, frate mai mic a lui Moș Crăciun și despre care se spune că ar fi fost păstor de oi sau de capre. Acesta pare mai autohton decât Moș Crăciunul actul, importat din Occident (Santa Claus). Românul se pune să chefuiască încă din seara de Ajun, când în unele părți se crede că vin și sufletele morților să petreacă laolaltă cu cei vii. Ca atare, pe masă se pune mâncare și pentru cei duși: colaci, turte și cozonaci. Copiii umblă cu Moș Ajunul (Ne dați ori nu ne dați...?) și primesc mai ales nuci și covrigi. E bine să se împartă bucate, atât în numele morților, cât și ca semn de belșug, fiind, prin excelență timpul darurilor. Lipsa reciprocității în această privință e rău văzută, iar pe alocuri se crede că zgârciții încasează pedepse de la Moșul (cele mai grele fiind ale acelor care nu-i primesc pe urători în noaptea mare a lui Ajun). Dăruitul de bani nu intră în tradiție, unde era o lume a economiei domestice, bazată mai mult pe troc decât pe monedă. El s-a încetățenit în orașe, așa, ca un fel de surogat. Ajunul Crăciunului reprezintă un moment deosebit, care se

petrece alături de cei dragi. Acum se împodobește celebrul brad de Crăciun și se fac ultimele pregătiri pentru ziua ce va urma.

Colindul de Moș Ajun – scurt istoric

Colindul de Moș Ajun datează din vremuri străbune și creștine, fiind cel mai vechi mesaj dus de copii, despre vestea Nașterii Pruncului Iisus, preluat din înțelepciunea tradițional-creștină de fiecare generație, ca moștenire spirituală, spre dăinuire în veacul veacurilor. Din punct de vedere etimologic, cuvântul colind deriva din latinescul colo-colare, care înseamnă „ceea ce trebuie respectat, cinstit”. Sunt persoane care susțin că acest termen vine de la latinescul „calendae”, care provine din „calare” (chemare).

Obiceiul colindatului are și menirea de a ne atrage atenția că este necesară pregătirea sufletească și trupească pentru ca Hristos să Se nască tainic în fiecare dintre noi. Colindele ne descoperă că Întruparea Mântuitorului are ca scop mântuirea neamului omenesc.

În trecut, nu se cântau colinde înainte de 6 decembrie, ziua cinstirii Sfântului Ierarh Nicolae. Cetele de colindători erau de mai multe feluri: cei mici plecau la colindat în prima parte a zilei Ajunului Domnului și cântau colindul „Buna dimineața la Moș Ajun”. Flăcăii satului colindau după lăsarea serii în mod deosebit la familiile care aveau fete necăsătorite. Fata din casa colindată avea datoria de a pregăti un colac pe care trebuia să-l dăruiască flăcăului pe care îl plăcea. Flăcăul păstra colacul dacă o îndrăgea pe fată, iar în caz contrar îl așeza în stâlpul porții casei. Exista și obiceiul ca cei căsătoriți să colinde alte familii până târziu în noapte. De reținut: în trecut fetele nu mergeau la colindat.

Colindele au o mulțime de variante și versiuni, specifice diferitelor regiuni de unde provin. Un lucru pe care nu trebuie să-l uităm este acela că rolul colindelor este de a fi cântate în grup, după cum păstorii din Betleem și magii de la Răsărit nu s-au închinat singuri Pruncului Iisus.

Colindele au circulat prin viu grai, ele fiind consemnate în scris și notate muzical, mult mai târziu. Colindele au o bază biblică, ele descoperă în versuri faptele relatate de Evangheliști în legătură cu evenimentul sfânt al Nașterii Domnului. Nu numai vestea pe care o împărtășesc aceste cântări este minunată, ci și modul în care poporul român a compus, a interpretat și a transmis colindele. Mitropolitul Antonie Plămădeală afirma că „se prind așa de ușor și se transmit cu ușurință de la o generație la alta, tocmai pentru că au reușit să prindă cuvintele în cele mai adecvate melodii care răspund sensibilității noastre celei mai adânci”.

Pe teritoriul României are forme de conținut și incantație în funcție de zona geografică, cel mai autentic fiind considerat colindul din Moldova și nordul Munteniei, unde începe în zorii zilei de Ajun, cu cete de copii din zonele rurale (nu aiurea în tramvai, autobuz, scările de bloc sau pe străzi în zona urbană, ca o formă de cerșit). Copiii fără prihană simbolizează spiritul inocenței, asemeni Pruncului Iisus, ca mesageri ai Nașterii Domnului ce intră în curțile sătenilor și încep cântarea la ușă sau geam.

Ei sunt însoțiți de câte o călăuză sau vâtaf, (părinte al unui copil din grup) cu câte o bâta în mână, cu care să-i apere pe copii de câini numai până la poarta fiecărui sătean, deoarece în această noapte, câinii sunt ținuți legați, iar localnicii respectând obiceiul, își pregătesc din timp, merinde și bănuți pentru colindători, dar și un blid sau o strachină cu toate semințele și roadele pământului (grâu, porumb, fasole, nuci, alune, prune uscate, poame, pere, mere...) pentru a fi aruncate în urma lor, spre rodnicia pământului din anul următor.

La fel se aruncă și în urma preotului, atunci când umblă cu Icoana, în fiecare casă vestind Nașterea Mântuitorului.

Călăuza sau vâtaful nu participă niciodată la „Colindul Inocenței” care nu se mai cântă după prânz și nicidecum seara, începând cu „Bună dimineața la Moș Ajun/ Și mâine cu bine la Moș Crăciun...”! și se încheie tot cu „Bună dimineața la Moș Ajun/ Și mâine cu bine la Moș Crăciun!/La anul și la mulți ani!”, iar versificația este aceeași din vremea copilăriei noastre, când așteptam Crăciunul cu trăistuța pentru merinde pregătită din timp, un săcuț cu baieră de susținere pe umăr, din pânză albă, confecționat de mama sau bunica.

Moș Ajunul este singurul colind la care participă băieți și fete (toți fiind copii neprihăniți), ulterior, Plugșorul fiind colindul băieților, iar Sorcova este atribuită fetelor.

Cel dintâi praznic împărațesc cu dată fixă, în ordinea firească (cronologică) a vieții Mântuitorului, este Nașterea, numită în popor și Crăciunul, la 25 decembrie, este sărbătoarea anuală a nașterii cu trup a Domnului nostru Iisus Hristos. Ea a fost vestită prin proroci, care au arătat locul nașterii, seminția din care Se va naște și multe alte semne. Pare a fi cea dintâi sărbătoare specific creștină, dintre cele ale Mântuitorului, deși nu este tot atât de veche ca Paștile sau Rusaliile, a căror origine stă în legătură cu sărbătorile iudaice corespunzătoare.

Crăciunul a fost prăznuit la date diferite, în Apus și Răsărit. În Apus, cel puțin de prin secolul al III-lea, Crăciunul era prăznuit pe 25 decembrie, în vreme ce în Răsărit, până prin a doua jumătate a secolului al IV-lea, Nașterea Domnului a fost sărbătorită pe 6 ianuarie, împreună cu Botezul Său. Crăciunul s-a prăznuit pentru prima dată separat de Botez în jurul anului 375, în Biserica din Antiohia. În prima jumătate a secolului al V-lea, ziua de 25 decembrie a fost introdusă ca zi a Nașterii Domnului și în Biserica Alexandriei, apoi în cea a Ierusalimului, cuprinzând întregul Răsărit creștin. Armenii păstrează și astăzi ziua de 6 ianuarie ca dată a sărbătorii Nașterii Domnului.

Moș Crăciun

Crăciunul este celebrarea zilei de naștere a Domnului Iisus Hristos. Un colind spune: Că-i născut un domn prea bun / Cu numele lui Crăciun, / Că-i născut un om frumos, / Cu numele lui, Hristos.

Reprezentarea actuală a lui Moș Crăciun cu plete dalbe, îmbrăcat în costum roșu, cu sacul doldora de jucării sau alte atenții, deplasându-se în sanie trasă de reni sau de cerbi, nu ține deloc de vechile tradiții românești, ci reprezintă un împrumut târziu din lumea apuseană. Când vine vorba despre Moș Crăciun, personajul central al sărbătorilor de iarnă, toată lumea știe câte ceva. Bunăoară, toată lumea, și mai ales copiii, îl asociază pe Moș Crăciun cu acel personaj ghiduș, ce apare în toate galantarele supermarketurilor și în reclame la televizor, îmbrăcat într-un costum roșu, cu un sac plin de cadouri în spate, având barba și părul albe. Ce imagine comercială și goală de sens! Alții știu că Moșu’ trăiește undeva în Laponia, de unde, în noaptea de 24/25 decembrie, pornește, într-o sanie trasă de reni, al căror șef este Rudolf, să aducă tuturor copiilor jucăriile pe care le confecționează de-a lungul întregului an cu ajutorul spiridușilor. Frumos, dar.....neconform cu adevăratul sens a lui Moș Crăciun.

Întrebând tradiția românească despre Moș Crăciun, aflăm lucruri deosebit de interesante și surprinzătoare. El este Bătrânul Crăciun, un nume semnificativ, și vom vedea imediat de ce, și Regele Păstorilor. Tradiția creștină spune că Moș Crăciun ar fi fost proprietarul staulului în care a născut Fecioara. Că a fost un om bogat și rău, care ar fi refuzat să dea ajutor Mariei, de n-ar fi intervenit nevastă-

sa, Crăciuneasa. Ba mai mult, de furie că femeia i-a ajutat pe străini, el i-ar fi tăiat mâinile de la coate, dar acestea s-au refăcut miraculos în scaldă Pruncului. Pentru inima ei bună, Crăciuneasa trece drept patroană a moașelor. În fața unei asemenea minuni, Crăciun însuși se spășește și se creștinează, devenind primul dintre sfinți. S-a spus și că personajul popular ar fi continuarea unei vechi zeități păgâne a locului. În vechime, creștinii sărbătoreau tot acum și Anul Nou, ceea ce explică faptul că Anul nou actual (1 ianuarie) mai este numit pe alocuri și Crăciunul cel mic.

Jocul caprei

Jocul caprei constituie una dintre formele elementare ale teatrului popular. Costumația bogată, agilitatea jucătorilor, ritmul alert, versurile și strigăturile, fac din acest obicei un mic spectacol. Jocul caprei este întâlnit în perioada sărbătorilor de iarnă. Versurile și jocul fac trimitere la ideea fertilizării ca transformare cosmică. „Pe durata jocului, capra dansează, consumând energii vitale, moare și renaște, simbolizând regenerarea ritualică și continuitatea vieții” (Marcel Lutic, etnograf din cadrul Muzeului Etnografic al Moldovei). Capra moare violent, prin lovire sau împușcare și renaște simbolic.

Capra este personificarea fertilității. Jocul caprei ține de la Crăciun până la Anul Nou. În unele sate din Bucovina, întâlnim mai multe capre sub forma unor cete (Ostra), iar în alte zone ale țării, capra este singură, în prezența ciobanului, a unui moș și a unei babe. Maska este alcătuită dintr-un cap de capră din lemn, cu maxilarul inferior mobil, care este tras cu o sfoară în timpul dansului. Cel mai importat în Jocul caprei este ca mișcările să fie realizate corect de la botul caprei, iar corpul să fie purtat într-o parte și în alta de la jumătate, să se onduleze. Mișcările trebuie să formeze valuri.

În Transilvania acest joc al caprei este cunoscut sub denumirea de „Turca”. Unul dintre colindători poartă mască și prin dansuri și gesturi transmite anumite mesaje. Acestea sunt explicate de liderul grupului, numit birău. Moartea și învierea „turcii”, vestesc gazdei „trecerea comunității în noul an sub semnul restabilirii ordinii cosmice, cu alte cuvinte triumful vieții asupra morții, a luminii asupra întunericului, a fertilității și fecundității asupra sterilității, a binelui asupra răului” (profesorul etnograf Crăciun Parasca).

Jocul caprei prezintă un scenariu al morții și învierii rituale. Capra cade la pământ și trebuie să fie resuscitată, readusă la viață. Probabil originea este în vechi culte ale divinităților cu înfățișări animaliere care mor și renasc; asta se potrivește foarte bine și cu perioada anului în care timpul vechi, îmbătrânit, uzat al anului este cel care renaște, crește soarele în fiecare zi odată cu solstițiul (Șerban Anghelescu, etnolog la Muzeul Țăranului Român din Capitală).

Anul Nou

Anul Nou, la români, se sărbătorește în mai multe feluri, în funcție de evenimentele care au loc, dar mai ales ținând cont de obiceiurile tradiționale din fiecare zonă. Astfel, în Sudul și Sud-Estul României, la cei care au bebeluș, Anul Nou se sărbătorește respectând un ritual străvechi, de pe vremea geto-dacilor: “Datul de grindă” al copilășului.

„Datul de grindă” se păstrează din vremea geto-dacilor și se celebrează de Anul Nou, la bebeluși, în primii trei ani de viață. La început, acest ritual s-a săvârșit de către preot, dar numărul de copii fiind mare, s-a dat dezlegare pentru oficierea acestui ritual de către moașa copilului, naș sau chiar tatăl.

Se spune că liderul militar al geto-dacilor petrecea ore bune de consiliere religioasă și nu numai cu Marele Preot. Odată, i-ar fi spus lui Zamolxe: “Sunt vremuri grele pentru popor și ne așteaptă perioade și mai vitrege, războaie și alte nevoi. Mă gândesc cu amărăciune la faptul că se nasc din ce în ce mai puțini băieți și aceștia sunt cam piperniciți. Or, pentru a face față năvălirilor barbare, avem nevoie de bărbați înalți și puternici. Ce să facem?”

Zamolxe s-a rugat și Dumnezeu i-a spus să facă acest ritual: “Pentru săvârșirea ritualului este nevoie de o masă, un fier, o pâine împletită, trei bănuți. Cel care oficiază slujba se spală pe mâini, ia copilul de subțiori și îl așază cu piciorușele pe bucata de fier, după care îl ridică până sus, la grindă, apropiindu-l cu creștetul capului, spunând: ”fie ca acest prunc să fie sănătos și să crească mare și puternic ca fierul”. Aceasta se face de trei ori, după care îl dă pe copil părinților. Acest ritual să se facă în prima zi din an, la orele dimineții și să se repete în primii trei ani de viață ai copilului”.

Acest obicei este din moși-strămoși, la început s-a făcut numai la băieți, dar după un anumit timp s-a extins și la fete. Interesant este că se păstrează până în zilele noastre. Din păcate, sunt unele locuri unde această tradiție s-a pierdut. De fapt, istoricul Herodot avea să descrie poporul dacilor ca fiind “cei mai viteji și mai drepti” dintre traci.

De la Zamolxe se păstrează și se practică și astăzi mai multe ritualuri. De altfel, într-unul din dialogurile lui Socrate, acesta povestește cum a învățat de la un preot al lui Zamolxe faptul că mai întâi trebuie purificat sufletul și apoi vindecat trupul. Această idee geto-dacă se va regăsi în practica isihasmului de mai târziu.

De exemplu, ritualul de stimulare a curajului ostașilor era sfințirea cu apă din Dunăre, obicei care se oficiază și în zilele noastre, la Bobotează.

Constatăm că multe tradiții și obiceiuri sunt păstrate în cadrul unor comunități restrânse, societatea bazată pe consum nepracticându-le și necunoscându-le, fiind trecute la capitolul superstiții demodate și uitate.

Bibliografie: articolele și materialele culese de Agenția Națională a Zonei Montane, agenție guvernamentală - <http://azm.gov.ro/>

AUTOR: PETRIC DIANA ANDREEA

CLASA A VIII-A A

Prof. coordonator Oprea Gianina

UNITATEA ȘCOLARĂ Școala Gimnazială „Mircea Sântimbreanu” Brad, jud. Hunedoara
„TRADIȚII ȘI OBICEIURI DIN STRĂBUNI LĂSATE

*No, hai amu, oblu prin „Țara Moșilor”
„No gata, no hai!”*

Argument

Țebea este un loc care te tulbură, deși, dacă nu ești atent poți trece foarte repede pe lângă el – și nu mă refer la sat, ci la cimitirul satului, aflat într-o curbă fără cine știe ce indicatoare care să-ți spună pe lângă ce treci. Capitala Țării Zarandului de odinioară este astăzi mică și greu de observat – din fericire vara locurile acestea arată cu totul altfel, fiind înecate în verdeață. În acest spațiu de o trăire aparte atât ca istorie, cât și ca spiritualitate, sufletul pur al moșului s-a contopit cu tradiția care s-a perpetuat în timp, iar noi, ca fii ai locului, avem datoria morală de a o culege din vatra proprie și a o transmite prin intermediul scrisului, de a o populariza și de a o valorifica. Din această obligație morală față de locul natal s-a ivit și dorința de a căuta și de a descoperi acele taine ale neamului nostru însoțite de trăiri deosebite. Astfel a apărut ca un rod al preocupării mele, dar mai ales ca manifestare a interesului față de vatra satului cu toate particularitățile sale cursul opțional de gimnaziu, „Spiritualitate și lingvism în vatra satului din Țara Zarandului”, pentru a reliefa această muncă de teren concretizată în descrierea obiceiurilor specifice zonei, dar și a limbii vorbite.

Feciorii lu’ Crăciun

Feciorii satului în ziua de Crăciun merg cu colinda și cu muzica însoțiți de un om mai în vârstă numit „iapa” care adună în desagă vin, vinars, nuci și tot felul de alimente și bani. Cu acele alimente la căminul din sat se face o masă pentru oamenii invitați la cămin. Acești feciori se opresc la fiecare casă colindând și jucând.

Ciorolița

Este un obicei unic, care se păstrează într-un singur cătun din satul Țebea. „Ciorolița” este un personaj colectiv care bântuie ulițele satului în noaptea ajunului de Bobotează (5 spre 6 ianuarie). Tineri mascați parcurg un traseu de aproape zece kilometri, însoțiți de aproape întregul sat. Procesiunea începe,

însă, numai după ce preotul a dus Botezul și în ultima locuință. Straniul alai se oprește doar la două case: a preotului și a unei gazde care „omenește” (le dă mâncare și băutură) măștile. Ele personifică toți răii posibili din omenire: bețivul, hotul, ucigașul, târfa s.a., iar în arsenalul lor intră orice obiect care poate face zgomot. În noaptea respectivă, pare că tot satul arde. La toate răspântiile sunt aprinse focuri, în jurul cărora dansează, fac zgomot și scot chiote înfricoșătoare măștile și însoțitorii lor, ca să alunge spiritele rele din preajma satului. Drumul se încheie, însă, în fiecare an, în cimitirul de la Țebea, la mormântul lui Avram Iancu. Măștile își fac jocul, după care toți cei care le însoțesc se descoperă și se roagă.

Originile obiceiului nu sunt cunoscute. Deși e legat, ca dată, de o sărbătoare religioasă, întreaga desfășurare sugerează un obicei laic și chiar cu note barbare. Unii spun că a fost adus din Bucovina, de pe lângă Rădăuți, după Marea Unire de la 1 Decembrie 1918, de către tineri care fuseseră jandarmi în acea zonă, sub stăpânirea austriacă.

Din relatările localnicilor am aflat că tineri și maturi, băieți și fete, majoritatea mascați și îmbrăcați "de tot râsul", se adună după-amiaza, în ajunul de Bobotează, pe dealurile celor două văi ale satului: la Cuci (altădată Gezuieni) cei din Valea Minei și pe Dâmbu Mare cei din Valea Căraciului. Aceștia aduc cu ei felurite obiecte care pot produce zgomot puternic: tălângi de vite, clopote de oi, bucăți de tablă de la sobe, instrumente de suflat, alte obiecte stridente. Când ziua se îngână cu noaptea, se pleacă pe ulitele satului în strigăte de "Ciorolița! Ciorolița!" însoțite de zgomote asurzitoare, joc și bună dispoziție într-o gălăgie generală.

Dar, înainte de plecare în sat, la locul de adunare se aduceau paie de grâu, cu care se înveleau obezile roților de car care nu mai foloseau în gospodărie și se făceau șomoioage care se puneau în vârful unor pari (acum se folosesc lanterne și felinare).

Când totul este gata, grupul de pe un deal începe să strige către grupul de pe celălalt deal, făcând în același timp un zgomot infernal:

„Ciorolita-lita
c-o murit bădița
pe-o scândură lată
Dumnezeu să-l bată
pe-o scandura verde
Dumnezeu să-l ierte."

Atunci roțile în flăcări sunt slobozite la vale, iar torțele improvizate aprinse sunt săltate ritmic spre cer, de către grupurile care pornesc prin sat strigând, chiuind și jucând în permanență (recent oamenii s-au modernizat și folosesc diferite materiale inflamabile petroliere). Cei cu Ciorolița intră prin curțile oamenilor, îndeosebi la neamuri, vecini, prieteni, unde sunt primiți cu drag și omeniți cu țuica și

cozonac, iar împreună cu aceștia coboară spre biserică, aprinzând și câte un foc la răscruce de drumuri (din crengi uscate, iar mai nou din anvelope). Se ajunge astfel la biserică, unde sunt întâmpinați de preot, cantori și spectatori, unde cele două grupuri (devenind numeroase) se adună în jurul Gorunului lui Horia, într-o horă ad-hoc (cândva se juca hora "Sub stejar" - acum uitată!) și apoi la mormântul lui lancu, unde se face un mic parastas și se intonează cântece patriotice (obligatoriu "Marșul lui lancu"). Târziu în noapte, petrecăreții se întorc la casele lor însoțiți de aceeași voie bună, de jocuri și scene satirice, diferite surprize și chiar sperieturi la umbra întunericului menite să-i agite pe participanți.

Nu se știe originea acestui obicei în sat. Regretatul preot Ilieș Arsenie presupunea că numele provine de la cuvintele grecești "Kirie eleison" care înseamnă „Doamne miluiește!", expresie permanentă în slujbele bisericești.

Deși în prezent, numărul participanților la Ciorolița de pe cele două văi ale satului s-a restrâns, majoritar la V. Căraciului (Mare), obiceiul tradițional local se perpetuează an de an, devenind o necesitate spirituală a oamenilor, în dorința lor de alungare a duhurilor rele, încă de la începutul anului. Focurile își au explicația în simbolul credinței și biruinței asupra răului și întunericului, măștile reprezintă ocupațiile oamenilor satului, iar jocul și zgomotul exprimă bucuria vieții triumfătoare pe pământ și optimismul social generator de bine."

Nedeea de la Țebea

În satele din jurul Bradului, mai precis la Țebea se ține o sărbătoare numită Nedee, în a doua zi a praznicului Învierii Domnului.

E un vechi obicei. După slujba de vecernie, pe locul din fața cimitirului unde sunt înmormântați Avram Iancu, Ion Buteanu și Simion Groza, se aduna lumea din sat și satele vecine, intelectualii din

Brad, Baia de Criș și se desfășura o petrecere până seara târziu, la care se ciocneau ouă roșii. Localnicii spun că „așa ne-am pomenit din bătrâni”.

Oamenii în vârstă povestesc că după alungarea turcilor din Ardeal au rămas în zonă câțiva din fiii lui Mahomed.

Se spune că una din bisericile din Baia de Criș a fost zidită de către prizonieri turci. Între turcii rămași, era un „bey” care avea o fată frumoasă numită Leila, ce s-a îndrăgostit de feciorul primarului din sat. Flăcăul i-a promis fetei că o va lua de nevastă dacă se va încreștina. Învaindu-se ea a intrat în casa preotului din Țebea de la care a primit învățătura creștină. Cununia a fost fixată în a doua zi de Paște. Când în biserică se făcea încreștinarea Leilei, turcii au prins de veste și furioși au pătruns înarmați în biserică să ucidă mirii.

Creștinii au sărit în ajutorul mirilor și s-a încins un măcel, turcii căzând până la unul. Morții au fost îngropați într-o groapă comună. Apoi credincioșii au intrat în biserică și mulțumind lui Dumnezeu că au scăpat de furia păgânilor, i-au cununat pe Leila cu fiul primarului.

De atunci s-a ținut în fiecare an, în a doua zi de Paște, pomenita Nedee.

Dialog cu locuitorii

Locuitorii satului Țebea ne-au împărtășit câteva dintre tradițiile și obiceiurile străvechi ale locului.

Doamna Marian Ileana, fostă educatoare din satul Țebea ne-a povestit despre ciorolița:

„Ciorolița este un obicei străvechi care constă în alungarea spiritelor rele. Pornind de la prima casă din sat oamenii costumați în haine stranii străbat satul, fiind acompaniați de tobe și talangă, cântând „CIOROLIȚA, LIȚA, C-O MURIT BĂDIȚA ...”. Locuitorii se opresc la câteva case din sat unde alungă spiritele rele și primesc în schimb nuci, mere, suc, țuică și napolitane. Seara se sfârșește la biserica din sat unde toți își dau măștile jos și cântă imnurile.”

Alt locuitor ne-a spus:

„Feciorii satului, de Crăciun, merg cu colinda acompaniați de muzicanți, iar apoi strigă și joacă. Ei primesc în schimb banii și diferite alimente. Cu mâncarea primită fac conac la căminul cultural unde oamenii chemați de „Feciorii lu’ Crăciun” se ospătează”.

O câteva nume de oameni, amintite de pă la noi ...

Anica – Ana

Ficuța - Sofia

Culae - Nicolae

Diti - Smaranda
Istenie - Eftimie
Liti - Vasile
Nela - Ioana
Nuța - Elena
Oti - Otilia
Roza - Rozalia
Veta – Elisabeta

No, să prubulim o țără să vorovim ca pă la noi!

„Un călător prin Țara Moșilor îi cere voie unui localnic să treacă prin hatul lui ca să poată să prindă personalul de la ora cinci. No, dară ce i-o zâs moșu:

- Cu dragă inimă, numa ai grija că de te vede bica, poți prinde și țugul de la ora patru și jumătate ... Servus!!!“ (ne povesti tanti Floarea din satul Țebea)

„Vorbește cum ți-e portul și te poartă cum ți-e vorba“ (zicală populară)

Câteva cuvinte din Țara Moșilor (regionalisme):

Agaț - salcâm	Clea/aclo – acolo
Ai – usturoi	Cocuri – gogoși
Bai - supărare	Comănac - pălărie
Baci/bace - nene	Coșarcă – coș cu mâner
Blid - farfurie	Credenț - dulap
Boconci – ghetă	Crumpe/crumpiri/picioci – cartofi
Brâncă - mână	Cucuruz - porumb
Buie - coboară	Curici – varză
Bumb – nasture	Desagă – sac
Bună - bunică	Dormeză - canapea
Cafă – cafea	Durni - a dormi
Căput – haină	Fain – frumos
Căni - a (se) murdări	Farbă - vopsea
Cătă - către	Firong – perdea
Cină – noroi	Frăgar - dud
Ciripă - țiglă	Fuioc - sertar
Cișcănieu – batic	Ganc – polonic
Clăpiță – căpiță de fân	Giufă – chibrit

Gorun - stejar	Sângerete – salam de vară
Hodihnă - odihnă	Scorbaci – bici
Ie - da	Scoverzi - clătite
Ioi! - Vai!	Sfetăr – pulover
Laboș – cratiță	Stelaj - raft
Laviță – bancă	Șpaiț - cămară
Lerul - cuptorul sobei	Șpor - sobă
Marhă - vacă	Ștraf – căruță
Moș – bunic	Ștrinfî - ciorapi
Obloc - fereastră	Tăner – farfurie
Oblu – direct	Țâglare - țigară
Piparcă/Ciuparcă - ardei	Târnaț – tindă
Piparcă usturoaie - ardei iute	Uiagă – sticlă
Pită - pâine	Umplături - sarmale
Porodici – roșii	Vadră – găleată
Poșnar - buzunar	Vramniță - poartă
Salcă – salcie	Zamă – supă/ciorbă

Bibliografie

PÂRVA, Ioan, "Munții, moșii și lumea" Editura Călăuza v.b., Deva, 2008, pag. 443

CRISTEA, Nicolae, "Țebea și Baia de Criș-locuri, fapte, monumente", Editura Emia, Deva, 2010, pag. 123-126

Surse directe din localitatea Țebea:

Marian Ileana, educatoare, Lăzăruț Carmen, Simedrea Ioan, tanti Floarea, alți localnici.

PIȚĂRĂII-UN OBICEI SECULAR DE CRĂCIUN ÎN GORJ

PÎRVUȚOIU PATRIK

COLEGIUL TEHNIC „GENERAL GHEORGHE MAGHERU”

Prof.coord. Săvulescu Manuela

Sărbătorile de iarnă sunt prilej de bucurie și emoție. Iernile cu zăpada de odinioară au devenit tot mai dorite de noi, copii, de acum. Dacă zăpada se lasă așteptată, consider că tradițiile iernii nu s-au schimbat în satul românesc. Sărbătoarea Crăciunului vestește nașterea Mântuitorului Hristos și aduce bucurie fiecărui suflet, indiferent de vârstă. Lumea de basm și mister este recreată în fiecare an în multe sate din Gorj de obiceiul secular al Pițărăilor. Numele de „pițărăi” pare să vină de la „pită”.

În această perioadă, în foarte multe dintre satele județului Gorj se păstrează multe tradiții ancestrale respectate și transmise din generație în generație. Pițărăii au loc în dimineața de 24 decembrie sau în seara de Ajunul Crăciunului. Obiceiul este asemănător în satele Gorjului, ceea ce face diferența este timul când se desfășoară. De exemplu la Negomir, toți gospodarii ies la poartă cu un coș plin de colaci, mere sau alte dulciuri pentru a le împărți celor plecați în Pițărăi în dimineața de Ajun.

În alte sate tinerii și copiii se strâng în seara de Ajun în capul satului, și apoi trec din poartă în poartă, pentru a lua colaci sau dulciurile împărțite de sătenii.

Colindeții, cei care pleacă în colindeți sau pițărăi, au la gât straițe sau săcuie tradiționale pe care le umplu cu ceea ce fiecare gospodar oferă și în mâini colinde, bucăți de lemn de alun trecute prin foc și frumos împodobite. Se strigă diverse urări celor ieșiți la porți să împartă colindeții. Gospodinele aruncă peste cetele de colindeți grâu, porumb pentru a avea recolte bogate.

Putem identifica și alte diferențe în desfășurarea obiceiului în satele gorjene, în ceea ce privește locul de unde se pleacă în Pițărăi. La Novaci, colindatul pornește de la cel mai gospodar sătean. La Glogova, aprinderea focurilor în vatră sau la hotarul satului intra în atribuția colindeților, care pleacă la colindat pe la apusul soarelui cu torțe din crengi de cireș. La Runcu, după ce vătaful face urături la prima casă, aruncă peste casă boabe de grâu, porumb, fasole și striga: „Grâul cât casa, Pâinea cât masa!

Satul Cloșani din comuna Padeș este vestit pentru obiceiul unic practicat de tinerii care merg, pe 24 decembrie, la colindat cu măști pe față. și mimează tot felul de ritualuri din viața lor de zi cu zi. Tinerii au două feluri de măști, de moși și de babe, astfel se perpetuează astfel ideea de cuplu care la sat întotdeauna a fost mai bine definită. Moșul se îmbracă în costum popular bărbătesc, poartă un cojoc din piele de oaie și mască din piele de oaie împodobită cu ciucuri, ațe colorate și este vopsită.

Costumul de babă pe care îl poartă tot băieții este format din costumul popular de femeie, maramă din borangic, iar masca e din pânză. Masca și-o confecționează fiecare tânăr acasă. Cei care se costumează cu aceste măști sau au costume haioase cu diferite mesaje non-verbale se numesc „hoarce”. Hoarcele sunt cele care păstrează grupul de colindători organizat, ele merg în fața acestuia și formează un rând haios. Acestea au un rol important în alungarea spiritelor rele prin străpungerea văilor cu strigăte specifice, pocnirea din bici și folosirea colindelor.

Gorjul are, încă, zone în care se păstrează obiceiuri străvechi, originea unora dintre ele pierzându-se în negura vremurilor. În perioada globalizării pe care o trăim noi astăzi, Pițărăii sunt o întoarcere la origini, la satul autentic, cu valorile sale. Nici pandemia de Covid 19 nu a putut opri desfășurarea acestui obicei ancestral, care eu consider, că va dăinui și în viitor, datorită faptului că, este datina care adună întreaga comunitate într-o procesiune care are la bază dorința de a dărui și a primi bucurie.

Bibliografie:

1. Al. Doru Șerban, Credințe, datini și obiceiuri din Gorj. Editura Rhabon, Târgu Jiu, 2004.
2. Sursa: <https://jienii.ro/imagini-unice-obiceiuri-gorjenesti-hoastele-de-la-calugareni-pades/>
3. <https://www.descoperimromania.ro/pitaraii-lui-tudor-vladimirescu/>
4. <https://latarguiiu.ro/closani-satul-gorjenesesc-in-care-traditiile-si-obiceiurile-stravechi-sunt-nemuritoare>

Anexe

Sursa: <https://jienii.ro/imagini-unice-obiceiuri-gorjenesti-hoastele-de-la-calugareni-pades/>

Sursa: <https://jienii.ro/imagini-unice-obiceiuri-gorjenesti-hoastele-de-la-calugareni-pades/>

Sursa: <https://jienii.ro/imagini-unice-obiceiuri-gorjenesti-hoastele-de-la-calugareni-pades/>

Sursa: <https://jienii.ro/imagini-unice-obiceiuri-gorjenesti-hoastele-de-la-calugareni-pades/>

Obiceiul străvechi al Colindatului în Oltenia: păstrând tradiția de Sărbători prin cântece și bucurie

Preda Ivona Cristina

Profesor coordonator: Cătănescu Adela

Liceul Tehnologic "Domnul Tudor"

În pitorescul ținut al Olteniei, sărbătorirea Crăciunului se împletește cu un obicei străvechi și plin de farmec: colindatul. De-a lungul anilor, acest tradițional moment de bucurie și cântece a devenit o parte integrantă a sărbătorilor de iarnă în diferite localități.

Fiecare localitate din Oltenia își adaugă amprenta distinctivă asupra tradiției colindatului. În unele sate, această activitate începe cu câteva zile înainte de Ajunul Crăciunului, în timp ce în altele, localnicii așteaptă sărbătoarea în sine. Evoluția acestui obicei este marcată de păstrarea elementelor autentice ale cântecelor și dansurilor tradiționale, oferind astfel o călătorie în timp pentru participanți.

În Craiova, de exemplu, colindatul se transformă într-un adevărat spectacol de stradă, unde grupuri de tineri îmbrăcați în costume populare umplu străzile cu sunetele festive ale colindelor. În alte localități, precum Târgu Jiu sau Râmnicu Vâlcea, colindătorii aduc cu ei instrumente tradiționale și recrează atmosfera autentică a colindatului din Oltenia.

Cele mai cunoscute și răspândite colinde specifice sunt *Steaua* și *Plugul cel Mare*. *Steaua* este o datină străveche care încă se mai practică din Ajunul Crăciunului și până la ivirea zorilor. Ceata este formată din patru copii, fiecare dintre ei având un rol prestabilit în cadrul grupului: unul ține steaua, celălalt este responsabil cu adunarea banilor, a nucilor și a covrigilor, iar ceilalți doi țin săcuilul și un ciomag, pentru a se apăra de câini.

Plugul cel Mare este cel mai răspândit obicei ce se practică în noaptea de Anul Nou. Plugul se organizează de către flăcăii din sat, și este condus de un băiat mai viteaz numit "staroste", ce are sarcina de a ține plugul de coarne și a rosti urarea. Ceata este compusă de obicei din 12 flăcăi, iar spre deosebire de Plugușor, merge numai la familiile înstărite din sat.

Participând la colindat în diverse localități, am avut șansa să experimentez diversitatea acestui obicei. În Craiova, am fost martora unei parade vibrante de colindători, în timp ce în Râmnicu Vâlcea am trăit atmosfera intimă a colindatului în satele mai mici, unde oamenii se adună în jurul focurilor de tabără pentru a cânta împreună.

Colindatul în Oltenia nu este doar un act de tradiție, ci și un mijloc viu prin care comunitățile își exprimă bucuria și solidaritatea în timpul sărbătorilor. Datele diferite de desfășurare și elementele distincte din diverse localități adaugă o notă personalizată acestui obicei străvechi, arătând că tradiția se adaptează și evoluează în timp, dar păstrează mereu esența autentică a sărbătorilor de Crăciun în Oltenia.

Bibliografie:

<https://www.crestinortodox.ro/religie/traditii-iarna-oltenia-122701.html>

Păstrarea vie a trecutului prin obiceiuri și tradiții

Savinoi Georgiana

Liceul Teoretic „Ion Borcea”, Buhuși

Profesor coordonator: Dăncuță Irina

Tradițiile și obiceiurile reprezintă o parte importantă din istoria noastră, fiind niște rămășițe ale trecutului care au supraviețuit timpului, fiind păstrate cu grijă și transmise din generație în generație cu speranța că nu vor muri niciodată. Ele oglindesc cultura unei regiuni și prin ele se diferențiază de celelalte zone ale lumii, conferind diversitate între popoarele de pe glob și unicitate, fiecare zonă geografică având propriile sale obiceiuri și tradiții. Totodată, prin acestea, ne este redată istoria, ajutându-ne să înțelegem mult mai bine ceea ce s-a întâmplat pe teritoriul nostru cu mulți ani în urmă și ne oferă o priveliște impresionantă asupra rădăcinilor din care provenim.

Sărbătorile de iarnă prin care celebrăm nașterea Mântuitorului ne aduc mai aproape unii de ceilalți, ne îndrumă să fim mai buni, mai înțelegători și mai generoși cu semenii noștri. Chiar dacă elementele reprezentative ale Crăciunului sunt zăpada și brăduleții plini cu luminițe colorate, obiceiurile din străbuni lăsate completează atmosfera acestei sărbători speciale.

Una dintre cele mai frumoase tradiții din această perioadă este mersul la colindat. Astfel, în Ajunul Crăciunului, când sărbătoarea mult așteptată de către creștini se apropie cu pași repezi, după ce gospodinele au terminat de copt cozonacii, de făcut sarmalele și de împodobit frumos casa în spiritul sărbătorii ce urmează să vină, se așteaptă apariția colindătorilor. Cete de copii mai mici sau mai mari vin să vestească nașterea lui Iisus prin diverse colinde și să le reamintească oamenilor ce le deschid larg ușa cum a venit Mântuitorul pe lume, îndrumându-i să fie mai buni, cel puțin de Crăciun. După ce termină de cântat, colindătorii sunt primiți în case, fiind serviți cu prăjiturile, iar drept răsplată primesc câte un bănuț, covrigi sau fructe. Tot o vorbă din bătrâni afirmă faptul că persoanele ce primesc colindători vor avea parte doar de belșug, Dumnezeu răsplătindu-i, văzând că au o inimă mare și că din puținul lor împart cu piticii ce merg ore în șir din casă în casă prin frig și troiene pentru a vesti venirea lui Iisus. În prima zi de Crăciun, copiii merg și la biserică să bucure auzul celor ce s-au strâns acolo dintr-un motiv ce îi unește pe toți - dragostea pentru Hristos, colindele reprezentând, de asemenea, „glasul sfânt al Sfintei Evanghelii și al bisericii”.

Un alt obicei transmis din generație în generație la noi, românii, în preajma sărbătorilor de iarnă este mersul cu ursul. Acesta îmbină într-un mod armonios muzica, dansul și teatrul. Astfel, un grup mai mare de persoane, se costumează în straie speciale, reprezentând diferite animale sau alte personaje mitice din propria cultură. De obicei, în costumele lor predomină culorile vii, pentru a capta repede atenția trecătorilor și sunt însoțiți de multe instrumente zgomotoase, dar în același timp plăcute, pentru a produce cât mai multă gălăgie. Ei merg pe stradă în ultima zi din an cântând, dansând și interacționând cu oamenii sau mașinile ce trec pe lângă ei pentru a-i speria. Odată cu lăsarea serii, aceștia merg pe la prieteni sau cunoștințe, dansând până la răsăritul soarelui, pentru a-i înveseli, a lăsa spiritele rele în anul ce este pe sfârșite și a aduce

noroc în noua etapă a vieții. Chiar dacă jocul ursului a evoluat față de acum mulți ani când a luat naștere și s-a adaptat la schimbările sociale și financiare produse în lume, acest obicei este o marcă a poporului român și a rămas una dintre cele mai iubite și semnificative datini a sărbătorilor din cel mai friguros anotimp al anului.

Tradițiile și obiceiurile sunt cel mai de preț patrimoniu pe care îl avem de la strămoșii noștri și pe care trebuie să îl păstrăm cu mândrie în suflet, lăsându-l drept moștenire următoarelor generații. Fiecare popor are propriile obiceiuri și tradiții care reprezintă rădăcini ale trecutului, ce îi diferențiază de celelalte naționalități și le conturează valorile și istoria, făcându-i astfel să fie unici în lume.

Bibliografie:

<https://blog.boromirmarket.ro/recipes/colindatul-traditii/>

<https://urbeamea.ro/albaiulia/traditii-la-romani-ce-semnifica-umblatul-cu-ursul-sau-capra-in-prag-de-an-nou/>

PRAZNICUL DE PITĂ NOUĂ

Eleva: SEVICI-POPA SARA MARIA, clasa a VIII-a

LICEUL TEHNOLOGIC „EMIL-CRACIUN LĂZUREANU” BELIU

Profesor coordonator: OARCEA DIANA

În fiecare an, în localitatea Beliu din județul Arad, are loc o sărbătoare tradițională plină de emoție și semnificație: **”Praznicul de pită nouă”**. Este un eveniment dedicat mulțumirii pentru roadele pământului și binecuvântării pâinii noi, simbol al belșugului și al vieții.

De obicei, praznicul are loc la sfârșitul verii sau începutul toamnei, atunci când grâul este deja adunat în hambare și pâinea nouă, coaptă din făina proaspăt măcinată, poate fi oferită comunității. Încă din zorii zilei, satul prinde viață: gospodarii își scot la vedere costumele populare, iar femeile pregătesc bucatele tradiționale. Curțile sunt împodobite cu flori și spice de grâu, iar în aer plutește miros de pâine caldă și sarmale.

Momentul central al sărbătorii este slujba religioasă. Oamenii se adună la biserică, unde preotul binecuvântează pita nouă, mulțumind lui Dumnezeu pentru recolta bogată. După slujbă, pâinile sunt împărțite sătenilor și oaspeților, ca semn al comuniunii și recunoștinței. Fiecare bucată de pită nouă are un gust special: este gustul muncii cinstitute și al speranței pentru un an și mai rodnic.

După slujbă, întreaga localitate prinde viață. Se organizează parade ale portului popular, spectacole folclorice, târguri cu produse tradiționale și concursuri agricole. Copiii aleargă veseli printre tarabe, iar bătrânii povestesc întâmplări din vremurile de demult. Muzica de fanfară și cântecele populare răsună peste ulițele satului, adunând oameni de toate vârstele într-un dans al bucuriei.

”Praznicul de pită nouă” nu este doar o sărbătoare a pâinii, ci și un prilej de întâlnire între generații, de păstrare a tradițiilor și de reafirmare a valorilor rurale românești. Prin acest eveniment, locuitorii din Beliu arată respectul lor pentru pământ, muncă și credință, păstrând vie o moștenire de neprețuit.

Astfel, ”Praznicul de pită nouă” de la Beliu rămâne o sărbătoare plină de farmec și autenticitate, un adevărat simbol al legăturii dintre om, natură și divinitate.

MARAMUREȘUL ÎN SĂRBĂTOARE

Elev: Stan Emanuel - Liceul Tehnologic "Transilvania" Baia Mare

Profesori coordonatori: Rața Livia Natalia - Liceul Tehnologic "Transilvania" Baia Mare

Todoruț Victor - Liceul Tehnologic "Transilvania" Baia Mare

Maramureșul este considerat de mulți sufletul satului tipic românesc. Viața în Maramureș este învăluită în mister, unde tradițiile rurale se dezvăluie în fața vizitatorilor ca un muzeu ce a prins viață, un peisaj ce este pe placul și celui mai capricios călător.

Satele idilice se transformă în târmuri de basm sub pătura albă de nea, iar săniile trase de cai iau locul caruțelor și al altor atelaje. Peste natura sălbatică se așterne o liniște deplină, iar peisajele sunt ireal de frumoase.

Cultura tradițională autentică răzbate din fiecare colțșor al acestei zone, fiind reliefată în special prin arta prelucrării lemnului și portul tradițional care încă este purtat cu mândrie, dar și prin obiceiurile seculare. Muzeele, mănăstirile, bisericile de lemn aflate în patrimoniul UNESCO, Cimitirul Vesel sau mocănița de pe Valea Vaserului sunt doar câteva dintre atracțiile acestei zone.

Zona Maramureșului păstrează tradițiile de Crăciun intacte din cele mai vechi timpuri și face pe oricine să se simtă mai aproape de spiritualitate.

Iarna nu ar avea același farmec fără minunata Sărbătoare a Crăciunului. Iar în Maramureș, această sărbătoare este unică. Tradiția, portul, obiceiurile străbune din satele maramureșene, dar mai ales oamenii de aici sunt parte dintr-un loc aparte, un loc mirific, autentic, numit Maramureș.

Maramureșul este foarte bogat în obiceiuri și de tradiții de sărbători, mai ales în preajma Crăciunului. Astfel, cu o zi înainte de Crăciun, sătenii pun într-o găleată cu apă o potcoavă. Primul va bea gospodarul, apoi o va da vitelor, pentru că acestea să fie tari ca fierul. Găinilor li se va da de mâncare din ciur sau sită, că în anii următori să facă ouă mai multe. Ciobanii așează sub pragul casei un drob de sare învelit, pe care îl lasă în acel loc până la „Alesul oilor”. Atunci îl scot, îl macină și îl amestecă cu tărațe, după care îl dau oilor, pentru că turma să sporească. Hornurile sunt curățate, iar funinginea se pune la rădăcina pomilor, pentru a avea un rod mai bogat. În Ajun, în Maramureș, grajdurile se ung cu usturoi, pentru a alunga strigoi și duhurile necurate.

Tot în Ajunul Crăciunului, în satele din Maramureș, primii care pleacă la colindat sunt copiii. Cu trăistuțele la gât, aceștia merg pe la case ca să anunțe marele eveniment care se va produce, iar în schimbul colindei lor se obișnuiește să se ofere colaci, nuci, mere.

Tot de Crăciun se împodobesc și brazii, cu podoabe realizate din nuiile de salcie, hârtie colorată, boabe de fasole, floricele de porumb sau vâsc.

De la tăiatul porcului, prepararea cârnaților și coptul colacilor, până la obiceiul colindatului, cântului și dansului și îndemânarea meșterilor populari, totul face parte din atmosfera specifică a sărbătorilor. Noaptea de Crăciun este una cu totul aparte în Maramureș, acolo unde tradițiile nu au dispărut încă.

Copiii moroșenilor bat în lung și-n lat ulițele înghețate ale satelor maramureșene. Cei mici s-au pregătit din timp pentru aceste zile de sărbătoare. Au repetat colindele, iar cu ajutorul părinților și-au aranjat straiile pe care le vor purta. Ei vor colinda numai până la lăsarea întinericului, când vor colinda feciorii mai mari.

În seara de Ajun, cetele de feciori încep să umble la colindat, o dată cu lăsarea serii. După ce s-au pregătit temeinic pentru această zi, bărbaii încep să colinde pe la casele oamenilor, de aceea, casele trebuie să fie luminate și poarta deschisă, doar așa vor ști condătorii unde să intre. Tradiția spune că nu trebuie să fie casă necolindată. Colindul ține până a doua zi, când, toate cetele de feciori se întâlnesc la biserică

În zonele rurale, tradițiile și obiceiurile sunt păstrate cu strictețe, iar pe lângă obiceiul colindatului, pot fi văzute și trăite alte tradiții din străbuni: Viflaimul, umblatul cu “steaua”, “capra” sau jocul moșilor.

În special în zona rurală, copiii umblă cu “steaua”, ei fiind asemenea Magilor care au fost călăuziți de o stea pentru a ajunge la Bethleem, locul în care s-a născut Iisus Hristos. “Stelarii” sunt îmbrăcați în costume populare sau costume albe, purtând coifuri. Recompensa este asemănătoare colundului: fructe, dulciuri, prăjituri și bani.

Jocul “caprei” este un ceremonial mai complex, în care este nevoie de un grup mai mare de oameni. Pe lângă măștile clasice, capra sau ciobanul, apar măști de dragi și moși care strigă și fac spectacol cu mișcările lor. Personajele merg din casă în casă și strigă “Primiți cu capra?”, iar apoi jocul se desfășoară sub forma unei scenete acompaniate de muzică și mult zgomot făcut de talangi și clopote pe care membrii grupului le au asupra lor.

Majoritatea celor care umblă cu capra sunt mascați, iar costumațiile de lână cântăresc zeci de kilograme, astfel că este nevoie de o condiție fizică foarte bună pentru a putea ține ritmul dansului din casă în casă. La final, gazde le oferă cozonaci, covrigi sau pălincă.

După sfârșitul Liturghiei din 25 decembrie, bărbații trebuie să joace Viflaimul. Este o piesă de teatru, ce reprezintă primele zile din viața lui Iisus. În fața bisericii, fiecare trebuie să-și cunoască bine rolul. Nimeni nu are voie să greșească.

Chiar și după sute de ani, acest obicei este respectat cu strictețe de maramureșeni. Viflaimul este punctul culminant al Crăciunului, aici se adună tot satul și aici își arată fiecare devotamentul față de cele sfinte.

Jocul Moșilor, la casele fetelor de măritat!

Jocul Moșilor este unul dintre cele mai vechi jocuri, un dans în casele în care sunt fete de măritat. Este practicat de tineri cu vârste cuprinse între 16 și 20 de ani. Dansatorii poartă măști din lemn, viu colorate. Sunt îmbrăcați cu piei de oaie neprelucrate pentru a nu fi recunoscuți. Costumul este alcătuit astfel încât să sugereze prezența moșilor, a strămoșilor chemați, care să îndrume tinerii care se află la începutul vieții de adult.

Este un ritual inițiativ, moșii fiind chemați să protejeze casa. Tinerii dansează cu bățele, fiind asemănător cu jocul călușarilor. Participanții dialoghează cu gazdele, glumesc cu fetele de măritat, iar la final, toată lumea participă la horă. Nu se desfășoară doar de Crăciun, ci în toată perioada dintre Crăciun și Revelion.

În dimineața de Crăciun, în Maramureș se zice că e bine să ne spălăm pe față cu apă curgătoare, luată anume dintr-o vale, în care punem și o monedă de argint pentru ca tot anul să fim curați ca argintul, feriți de bube și betșuguri, care se vor duce pe vale în jos.

Din seara de Crăciun până la Anul Nou, fetele care doresc să-și cunoască viitorul lor ursit iau puțină mâncare și o pun într-o ulcică. Apoi, în seara de Anul Nou, înconjoară casa de nouă ori, iar a noua oară, uitându-se pe fereastră, îl văd pe cel sortit mâncând din ulcică.

Obiceiurile și voia bună continuă până de Anul Nou, iar în această perioadă, toată suflarea satului se îmbracă de sărbătoare și petrece cu fiecare ocazie.

Sărbătorile religioase în Maramureș te încântă de fiecare dată când le trăiești. Crăciunul în Maramureș reprezintă o călătorie experiențială în timp și spațiu de care îți amintești cu drag.

Bibliografie

1. Vasile Iuga, "Maramureș – vatră de istorie milenară", Editura „Dragoș Vodă”, Cluj-Napoca, 2011;
2. <https://www.maramuresumeu.ro/>.

TRADIȚII DE PAȘTE LA ROMÂNI

Stoian Alexandra

Clasa a V-a A

Școala Gimnazială Cândești

Loc. Cândești, jud. Buzău

Prof. coordinator: Fănică Daniel

Ca orice sărbătoare importantă pentru români, Paștele este marcat, în fiecare an, de numeroase tradiții și obiceiuri care îl însoțesc. Cultura noastră a fost mereu bogată în tradiții, așa că nu trebuie să ne mire faptul că ele se deosebesc de la regiune la regiune, fiecare zonă a țării având obiceiuri specifice. Cu toate acestea, există tradiții la care ținem cu toții, indiferent de zona în care ne găsim.

Spre exemplu, în toată țara se obișnuiește să întâmpinăm o sărbătoare așa mare cum e Paștele printr-o curățenie generală a casei. Aceasta nu are doar un rol practic, ci și un rol simbolic, mai ales în contextul în care mulți români țin postul Paștelui: curățirea, fizică și spirituală, înainte de sărbătoarea Învierii și pregătirea pentru a primi “lumina” în case și în suflet.

Vopsirea ouălor, cel mai adesea în culoarea roșie, este o tradiție pe care o respectă cu sfințenie toți creștinii. Nu există masă de Paște pe care să nu fie prezent coșul cu ouă roșii, din care să se servească familia și prietenii, ciocnind și rostind tradiționalul “Hristos a Înviat!”. În unele zone ale țării, există chiar obiceiul ca ouăle să fie încondeiate cu măiestrie, în modele deosebit de frumoase, printr-o adevărată artă transmisă din generație în generație. Tradiția spune că cei care ciocnesc un ou în ziua de Paște se vor întâlni și în viața de apoi.

Noaptea de Înviere este de asemenea foarte importantă pentru toți românii. În acea noapte, părinți, copii și bunici merg împreună la biserică și așteaptă momentul de la miezul nopții, când preotul anunță Învierea Domnului și începe să împartă lumină. Conform credințelor populare, este important ca pe drumul parcurs până la întoarcerea acasă, lumânarea să rămână aprinsă, pentru că acest lucru va aduce binele în casă. Tot tradiția este cea care spune că lumânarea din noaptea de Înviere trebuie păstrată în casă pentru că, dacă acea casă se confruntă cu greutăți de-a lungul anului, lumânarea poate fi din nou aprinsă, iar lumina ei poate alunga greutățile.

Dimineața de Paște este însoțită de ciocnitul ouălor și de mâncatul “paștilor”, mici bucățele de pâine sfințită, aduse de la biserică după slujba de Înviere. În unele regiuni, în dimineața de Paște există și obiceiul ca într-un vas să se pună apă rece, proaspătă, iar în ea să se scufunde un ou roșu. Se spune că cei care se spală în acea dimineață pe față cu apa astfel pregătită și care-și ating pielea de oul scufundat, vor rămâne rumeni în obraji tot timpul anului, la fel ca oul roșu de Paște.

O tradiție mai puțin marcată religios, dar la fel de plăcută pentru toți este aceea de “a te înnoi” de Paște. De obicei, “să te înnoiești” se referă la a

purta ceva nou, îmbrăcămintă sau încălțăminte, însă în ultimii ani tradiția s-a extins la tot felul de alte obiecte pe care oamenii și le doresc sau de care au nevoie. Uneori, aceste obiecte pot fi chiar cadourile aduse de Iepurașul de Paște, și aceasta fiind o tradiție destul de recentă, dar fără îndoială apreciată și așteptată cu entuziasm de către toți copiii.

În noaptea de Înviere credincioșii merg la biserică pentru a lua lumină, simbolul Învierii lui Iisus Hristos. Când preotul rostește „Christos a înviat!” toți cei prezenți răspund: „Adevărat a înviat!”, ca recunoaștere a tainei Învierii.

Învierea este mărturia puterii imense a lui Dumnezeu. Dumnezeu a creat universul și are toată puterea asupra lui, având și puterea de a învia din morți. Învierea lui Iisus este o mărturie și o dovadă pentru învierea credincioșilor. Iisus transcende moartea și promite că urmașii Lui vor face același lucru. Învierea este o victorie triumfătoare și glorioasă pentru fiecare credincios.

Mielul nu lipsește de pe mesele de Paște ale românilor, fiind simbolul Mântuitorului care s-a sacrificat pentru omenire. Un alt simbol important al mesei de Paște este pasca, un desert din aluat de cozonac cu umplutură de brânză, absolut delicios.

Se spune că e bine să te speli pe față cu apă dintr-o cană, în care ai pus un ou roșu, unul alb, un bănuț de argint și un fir de iarbă verde, semne ale sănătății, prosperității și sporului în toate.

La masa de Paște se spune că trebuie să mănânci mai întâi un ou roșu, după ce ai ciocnit cu cei dragi, pentru a fi împreună și în viața de apoi. Apoi trebuie să consumi pește pentru a fi sprinten și carne de pasăre pentru a fi ușor ca aceasta.

Legenda iepurașului de Paște care aduce cadouri

De Paște, cei mici, dar și cei mari îl așteaptă pe iepurașul care le aduce cadouri. Legenda acestui personaj îndrăgit în întreaga lume provine din tradițiile păgâne, unde este o emblema a fertilității, un simbol care amintește de primăvară și de trezirea la viață a naturii. De creștini, iepurașul este asociat cu aparițiile lui Iisus după Înviere. Indiferent de natura sa păgână sau creștină, Iepurașul de Paște este asociat mai ales de către copii cu Sărbătoarea Paștelui pentru că le aduce cadouri.

Dacă nu ai cumpărat încă daruri pentru cei dragi, profită de reducerile oferite de partenerii VirtualCards pentru a achiziționa cărți, haine și accesorii, produse cosmetice sau jucării pentru cei mici.

Indiferent de credință, mituri sau realitate, profită de Sărbătorile Pascale pentru a fi alături de cei dragi, bucură-te de masa de sărbătoare în familie și nu uita că Paștele este în primul rând o sărbătoare a iubirii lui Dumnezeu care și-a jertfit propriul Fiu pentru mântuirea omenirii.

Locul colorat din inima Bucovinei, satul Ciocănești

Numele elevei: Șişcă Melania

Clasa a 11-a C

Colegiul Tehnologic Grigore Cerchez , Bucuresti, Sector 5

Profesor coordonator: Savu Veronica Iulia

Ciocănești este considerat ”satul- muzeu”.

Ciocăneștiul are o istorie veche

Menționată în documente la 1400 , comuna era renumită pentru meșterii care făceau - ciocăneau- arme domnitorilor moldoveni.

Este menționată și în hărțile austrice, la anexarea Bucovinei de către Imperiul Habsburgic.

Revenită la patria mamă , după Primul Război Mondial , localitatea își păstrează nealterate datinile și îndeletnicirile : lucrul la mină , creșterea animalelor , plutăritul pe Bistrița. Astăzi, o parte din localnici se dedică agroturismului .

Iar festivalurile - ale ouălelor încondeiate , ale păstrăvului , de datini și obiceiuri- animă și dau un farmec aparte regiunii.

Numele satului a rămas de la ciocănarii care făceau arme în vremea domniei lui Ștefan cel Mare.

Se spune că săgeata care a marcat locul altarului de la Mănăstirea Putna a fost făcută de gospodarii de aici și aurită cu metal prețios din Bistrița Aurie , râu care trece prin acest sat.

La 20 de kilometri de orașul Vatra- Dornei, între Obcinele Mestecănișului și masivul Suhard , înconjurat de păduri de molid și pajiști , se află această localitate , o mică așezare rurală, de o frumusețe rară . Casele păstrează un aer arhaic.

Aici localnicii păstrează cu strictețe obiceiurile strămoșești.

În 2014 a fost desemnat satul cultural al României.

Casele sunt împodobite cu motive care se găsesc pe veșmintele tradiționale românești și găzduiește festivaluri , care pun în evidență măiestria oamenilor în încondeiatul ouălor.

În sat a fost înființată o școală de artă a încondeierii ouălelor , unde sunt înscriși copii din localitățile din jur și chiar de peste hotare.

Pentru ca tradiția să nu dispară , autoritățile locale au elaborat o lege prin care locuitorii din Ciocănești trebuie să picteze pe case modele care se întâlnesc de regulă pe cămăși , basmale și catrințe , așa cum făceau odinioară strămoșii lor.

Prima casa zugrăvită cu motive tradiționale a fost cea a Leonidei Țăran .

Femeia și -a dorit ca locuința ei să se distingă de celelalte din comună , pictând- o astfel încât nu doar oamenii să o privească cu admirație, ci și zicea ea , "Luna și Soarele"!

Ideea a fost preluată repede și de ceilalți locuitori ai satului , Ciocănești devenind astfel un adevărat muzeu în aer liber.

Un obicei transmis din generație în generație este și Festivalul Păstrăvului, când gospodinele satului se întrec în realizarea celor mai bune preparate culinare, iar localnicii construiesc plute și le lansează pe Bistrița Aurie.

Aici au loc degustări de vinuri, mese câmpenești , concursuri de pescuit sportiv , spectacole folclorice și expoziții.

În fiecare iarnă se desfășoară ” Festivalul de Datini și Obiceiuri din Străbuni ”, când tinerii costumați în urși , capre și cete de colindători pornesc pe ulițele înghețate pentru a duce mai departe tradițiile de sărbători.

De Sfânta Maria are loc ”parada lăzilor de zestre” : femei tinere sau în etate scot din cufer obiecte pe care generațiile de azi nici nu le mai știu: retare, poale, ștergare, cipcă(dantelă), lepedeie (cearșafuri).

Lăzile din Vinerea, Alba, din Căndești, Dâmbovița, dar și din Bardar, Basarabia, dezvăluie culori și țesături de basm.

Bunicile din Calafindești, Vatra Dornei, se prind în hore și spun povești adevărate, iar fetele lucrau cu acul în mână, ca să își facă lucruri de măritat.

Chiar dacă mică așezare a fost sub conducerea Imperiului Habsburgic și abia după 1918 a revenit României, localnicii au păstrat elementele decorative tradiționale până astăzi.

Bibliografie:

Revistele "Click pentru Femei" și "Femeia de Azi".

Tradiții și obiceiuri de nuntă din Banat

Elev: Tănasă Sara Gabriela

Școala: Colegiul Economic „F.S. Nitti” Timișoara

Coord. Prof. Sfetescu Adina Maria

Pe drumul existenței, nunta e popasul cel mai important în viața unui om.

Aceasta reprezintă granița dintre două lumi, care trebuie trecută așa cum fiecare dintre noi a visat. De aceea, e bine să aflăm cum decurge nunta, în inima satelor, acolo unde tradițiile rămân de neclintit.

Obiceiurile și tradițiile de nuntă au fost moștenite din generație în generație.

Deși găsim și tradiții comune între Banat și alte regiuni din țară, întâlnim și elemente specifice, care nu se practică în alte zone, acestea fiind:

Peșitul

Primul obicei care se practică în Banat are legătură cu perioada anterioară nunții. Se face, cu câteva zile înainte de marele eveniment. Conform tradiției, mirele, alături de prieteni sau câțiva bărbați din familie, merg să o ceară de soție pe aleasă, de la părinți.

De obicei, părinții fetei aduc în locul ei o bătrână din sat sau chiar o fetiță, până când apare viitoarea mireasă. Acest obicei amuzant este doar o formalitate, astfel încât cele două familii să se distreze și să petreacă timpul împreună, înainte de nuntă.

Chemarea la nuntă

Obicei care încă se mai practică în zonele rurale ale Banatului. Invitațiile de nuntă erau realizate pe cale orală, atunci când, „giverii” (cavalerii de onoare) mergeau din poartă în poartă pentru a chema nuntașii la eveniment și îi serveau cu rachiu.

Totodată, cu cel puțin o lună înainte de eveniment, preoții obișnuiau să facă strigarea în biserică și să anunțe public nunta care va avea loc. Motivul? Se spune că acest obicei înlătură toate piedicile care pot apărea înainte de oficierea căsătoriei în biserică.

Pregătirea miresei

La fel ca în alte zone ale țării, în Banat se practică pregătirea miresei, în ziua evenimentului. De exemplu, mama miresei, nașa, verișoarele sau mătușile o ajută pe aceasta să se pregătească.

Femeile care luau parte la acest obicei îi cântau fetei “Ia-ți mireasă ziua bună”, care simbolizează plecarea din casa părintească și mutarea alături de viitorul soț. Ulterior, mirele cu alaiul de nuntă vin să ia mireasa cu un steag împodobit.

Intrarea și ieșirea din biserică

Un alt obicei unic în Banat include și intrarea miresei în biserică, înainte de cununia religioasă. Se spune că femeia care nu dorește să aibă copii rapid, trebuie să arunce cu mac pe jos. Fiecare sămânță de mac reprezintă anii care vor trece până când va rămâne însărcinată.

La ieșirea din biserică, o tradiție străveche este aruncarea cu grâu, atunci când mirii ies pe ușă. Semințele de grâu simbolizează forță și înțelegere, iar în prezent au fost înlocuite și cu petale de trandafir, care au darul de a alunga spiritele rele.

Furatul pantofului miresei s-au chiar a miresei

Acest obicei se realizează după miezul nopții de către cavalerii de onoare, prieteni ai mirelui.

Mirele este dator să caute pantoful soției s-au chiar soția și să-i recompenseze simbolic pe cei care au furat.

Tradiția de după petrecere

Nu în ultimul rând, există și o tradiție care se respectă după terminarea nunții, specifică tinerilor care se căsătoresc la țară. A doua zi, aceștia merg la fântâna din sat, scot apă și o toarnă sătenilor, pentru a se spăla.

După, mirii se duc la nașii de cununie, pentru a le oferi un cadou consistent, drept mulțumire pentru sprijinul oferit.

Toate aceste obiceiuri și tradiții au o mare însemnătate pentru bănățeni. Chiar dacă o parte din ele nu mai sunt atât de prezente în zilele noastre, Banatul este locul în care sunt apreciate nunțile pentru naturalețea și farmecul lor aparte.[2]

Bibliografie

1. Supliment revista “Acasă Magazin” - “Nunți ca în Povești”
2. <https://www.europafm.ro/nunta-in-banat-7-obiceiuri-si-traditii-p/>
3. www.tradiții.ro

Tradiții și obiceiuri din Moldova

Dansul Ursilor

Trifu Leonard Andrei, Colegiul Bogdan Petriceicu Hasdeu

Profesor coordonator: Stegărescu Paula

În Moldova, acolo unde tradițiile străvechi se împletesc cu misterul istoriei, se naște un dans plin de culoare și simbolism - Dansul Urșilor. Această tradiție autentic românească are rădăcini adânci în cultura populară și reprezintă un adevărat spectacol al identității și creativității comunităților locale.

Dansul Urșilor este sărbătorit, în special, în perioada iernii, când comunitățile se adună pentru a marca trecerea dintre ani și pentru a aduce prosperitate în noul ciclu. Acest dans ancestral este încărcat de simbolism, unde ursul este privit ca un totem al puterii, vitalității și al armoniei cu natura. Mai demult, există chiar credință că un nou născut, dacă era dat cu grăsime de urs pe corp, la prima spălare, câștigă forță și norocul ursului. Cei bolnavi sau speriați erau afumați cu părul jumulit din blană animalului. Este vorba despre Moldova. În aceasta regiune, urarea sună așa:

Buna seara gospodari!
Venim cu ursul din deal,
Dacă bine și voiti
Ursul nostru sa-l primiti!
Na! Na! Na! Martine, na!
Nu te da, nu te muia,
Ca pun mana pe nuia,
Si nuiua-i de rachita,
Hai, Martine, la pamant,
Si asculta-ma ce-ti cant!
Cand erai mai mititel
Erai tare frumusel,
Dar de cand ai crescut mare,
Ma dai jos de pe picioare!
Na! Na! Na! Martine na!
Mai intoarce-te asa!
Joaca, joaca, Mos Martine,
Ca-ti dau miere de albine
Joaca, joaca tropotit
Ca tiganul la prasiat!
L-am adus cu sania!
Joaca, joaca, urs nebun,
Ca de nu-ti fac pielea scrum!
Merge roata pravalita.
Na! Na! Na! Martine Na!
Joaca, joaca, nu mai sta!
Foaie verde de bradut,
Ursul meu cu doi puiuti,

Foaie verde de dudau,
Ursul meu de la Bacau
A venit la dumneavoastra
Ca sa joace-o ursareasca
Na! Na! Na! Martine, na!
Nu te da nu te muia!
Joaca, joaca, ursule,
Ca s-or coace murele,
Mai tare te-i ingrasa
Si prin case vei juca.
Salta, salta tot mai sus,
Ca si anul care-i dus!
Ia apleaca-te in jos,
Sa saluti gazda frumos!
Foaie verde de secara,
Sa iesi ursule afara!
Ursul meu din Spania
Foaie verde de stejar
Sanatate, gospodari!
La anu' si "La multi ani!"

Costumele folosite în timpul Dansului Urșilor sunt adevărate opere de artă, realizate manual și decorate cu motive tradiționale. Dansatorii, îmbrăcați în piei de urs stilizate, măști colorate și clopoței strălucitori, devin veritabili interpreți ai acestui ritual. Cu mișcări coordonate și energie debordantă, ei redau spectacolul vieții și al naturii într-un mod cu totul aparte.

Muzica reprezintă un element esențial al Dansului Urșilor. Instrumente tradiționale precum fluierul și tobele aduc ritmul autentic al zonei și amplifică atmosfera de sărbătoare. Cântecurile interpretate cu vocea puternică și pasională a dansatorilor adaugă o notă de emoție și trăire, completând perfect întregul spectacol.

Dansul, în sine, este plin de simboluri. Întruchipând forța și agilitatea ursului, dansatorii interpretează lupte stilizate și acrobații spectaculoase. Mișcările lor fluide și expresive spun povești despre relația strânsă dintre om și natură, ilustrând vechi mituri și legende locale.

În spatele acestei tradiții se află o înțelegere profundă a ciclurilor naturii și a relației omului cu mediul înconjurător. Dansul Urșilor nu este doar un divertisment, ci și o modalitate de a transmite învățăminte și lecții de viață. În mimica și gesturile lor, dansatorii povestesc despre respectul față de pământ, importanța comunității și armonia dintre oameni și natură.

Transmisă din generație în generație, tradiția Dansului Urșilor devine un veritabil liant comunitar. Participanții, indiferent de vârstă, se implică în pregătirea acestui eveniment cu entuziasm și pasiune, ceea ce întărește coeziunea și solidaritatea în cadrul comunității.

Dansul Urșilor nu este doar un simplu spectacol, ci o călătorie în inima unei culturi vibrante și pline de istorie. Este un prilej de a celebra tradițiile, valorile și moștenirea strămoșilor, aducând în lumina reflectoarelor autenticitatea și frumusețea unei tradiții care rezistă trecerii timpului. Astfel, Dansul Urșilor rămâne un simbol viu al identității românești și un dar neprețuit pentru generațiile viitoare.

1. Constantinescu, Nicolae, *Lectura textului folcloric*, Editura Minerva, București, 1986;
2. Pop, Mihai, Ruxăndoiu, Pavel, *Folclor literar românesc*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1991;

POARTĂ-MĂ SPRE ADEVĂRATA CASĂ

Varcuș Naomi Anamaria Ioana,

Liceul Teoretic Sebiș, Județul Arad

Profesor coordonator: Cristea Florina Aurica

***„Sat al meu, ce porți în nume/ Sunetele lacrimii,/ la chemări adânci de mume/ în cea noapte
te-am ales/ ca prag de lume/ și poteca patimei.”*** (Lucian Blaga, „9 mai 1885”)

Nu întâmplător am ales aceste versuri deosebite ale lui Blaga și nu întâmplător am decis să le includ în eseul meu. Aidoma poetului și sufletul meu își găsește ataraxia în satul natal, locul în care ființa noastră se simte liberă, un loc în care fiecare dintre noi ne simțim „acasă”.

Povestea mea a luat naștere în satul Almaș, un sat aflat între brațele Munților Zărand și ale Munților Codru Moma. La o primă vedere, satul pare la fel ca toate celelalte: o adunătură de case separate de niște garduri și pomi așezați în fața fiecărei locuințe. O zonă monotonă, un peisaj obscur, colorat în alb și negru.

Totuși, adevăratul sat nu este cel pe care îl vedem cu ochii. Un trecător ambulant nu îl va putea remarca niciodată, întrucât Almașul autentic se află în sufletele fiecărui cetățean ce duce povestea satului mai departe din generație în generație. Acest sat l-am văzut prin firul poveștilor spuse de bunica mea (este numele dat vecinei mele, Iosana, de care m-am atașat din pueriție și căreia m-am decis să-i atribui acest apelativ). Dânsa a aprins în sufletul meu „leagănul civilizației” de odinioară. Atunci am început să simt cu adevărat că aparțin acestor meleaguri.

Almaș cel autentic și plin de farmec și mister se ascunde sub un văl de ceață densă noaptea, când luna se arată de după norii visători. Apare aidoma unui peisaj din basme, cu codrul în spate suierând melancolic. Peisajul rămâne fascinant și pe timpul zilei când mirosul puternic al florilor îți îmbată simțurile în timp ce ciripitul păsărelor îți ung sufletul și mintea.

Dacă îți acorzi un cât de mic răgaz, vei putea observa că Almaș nu e un sat oarecare. Trebuie să te adâncești în povestea lui, să simți că trăiești asemenea almășenilor; doar atunci vei putea înțelege frumusețea locului meu natal. Satul ne întâmpină din oricare parte am veni cu o troiță ce ne indică respectul oamenilor pentru lucrurile sacre. La fel cum drumul ce duce spre satul Pripas în romanul „Ion” „*spintecă satul Jidovița*”, la fel și Valea Almașului împarte satul în două. Biserica ne primește cu brațele deschise, dar și cu porțile ce lasă să se observe încă de la intrare o pictură de o meticulozitate nemaipomenită. Fântâna Iordanului este un element simbolic și reprezentativ al satului, o dovadă că, aici, Dumnezeu este iubit.

Poate vi s-a întâmplat câteodată să simțiți că aveți de-a face cu o „catabasis”, că șarpanta vieții voastre nu mai ține, că un întuneric profund vă acoperă și că nu mai puteți vedea calea spre lumină. Ei bine, pe dealul Măgureaua se află amplsat un felinar. Da, un felinar ce nu lasă vreun almășan să se rătăcească în drumul său prin viață a cărui lumină străjuiește până în adâncul fiecăruia dintre noi. Deși este doar o metaforă, am ținut de mică să cred că Crucea de pe Măgureauă ne veghează. Știu că mă aflu în Almaș când ridic privirea spre dealul din spatele casei. O zăresc în depărtare, acolo, în același loc, singură, dar mereu neclintită. A fost sortită singurătății, dar, totodată, a primit îndatorirea de a ne păzi până în momentul în care ceara fiecăruia dintre noi se termină, iar fitilul nu mai arde.

Pentru a vedea cu adevărat satul Almaș, închide ochii și lasă imaginația să te poarte în urmă cu 60 de ani, în inima a ceea ce a însemnat satul meu. Imaginează-ți în locul șoselelor pe care trec zilnic sute de mașini, drumuri pietruite pe care alunecă roțile a câtorva care trase de cai. Aceleași drumuri sunt bătătorite de opinciile tinerilor ce pornesc spre horă chiuind și dansând. Mai mult decât atât, fă un mic efort și trage aer adânc în piept. Simte aerul proaspăt filtrat de deasa pădure ce ne păzește de la spate și esențele anesteziante ale salcâmlor și teiului ce ocrotește biserica în fața furtunilor. Dacă vrei să te adâncești și mai mult, vino la nunta almășană, ia o gură de rachiu tare de prună și intră în horă desculț alături de întreaga comunitate. Niciun film, nicio carte nu va putea să îți ofere o astfel de experiență. Sunt în acest sat de șaptesprezece ani și încă nu mă pot obișnui cu acest transfer spre cealaltă lume. O trecere asemenea celei din „Hanu Ancuței” când toată lumea pornește cu gândul spre vremurile în care se simțeau fericiți. Poarta ce mă duce spre această lume, madlena proustiană ce mă adâncește ore înșir în acest tărâm feeric o reprezintă portul popular pe care îl îmbrac cu lacrimi în ochi de fiecare dată. Aceasta îmi separă sufletul de trup spre al conduce pe cel din urmă către un paradis pierdut.

Mulți îmi vor reproșa că cele menționate mai sus sunt hiperbole atribuite unui sat ca celelalte. Nu am nevoie de părerea nimănui; nu trebuie să dovedesc vreunuia că locul în care îmi duc existența de aproape două decenii este ceea ce v-am descris anterior; am scris cu sufletul și m-am străduit să cuprind tot ceea ce se putea spune despre acest loc minunat.

Satul meu va rămâne pentru mine întotdeauna locul în care mă simt împlinită și fericită, dar mai ales locul în care simt cu adevărat că trăiesc. Pare că aici timpul stă pe loc și te lasă să te bucuri de fiecare moment. Adevărate sunt și vorbele lui Blaga care spun că „*veșnicia s-a născut la sat*”, iar pentru sufletul meu, acest sat este însuși Almaș.

Tradiții și obiceiuri din străbuni lăsate

Varcuș Naomi Anamaria Ioana

Liceul Teoretic Sebiș

Prof. coord. Giura Romanța Marta

Giura Ioan Marius

Cu condeiul în mână am stat și m-am gândit o bună bucată de vreme la geneza tradițiilor noastre strămoșești; la sămânța din care s-a ridicat încet, încet o adevărată culegere de obiceiuri încă de pe vremea pe când poporul nostru abia își deschise sfios ochii și privise lumea. Îmi imaginez că la baza acestor „manifestări” a stat o grupare de oameni înțelepți ce și-au dorit ca ideile lor să dăinuie atât timp cât flacăra poporului nostru va arde.

Aș dori să ne afundăm cu toată ființa noastră în acea „epocă a prosperității culturale” și să dăm puțin răgaz timpului să își spună vechea, dar trainica sa poveste despre nașterea tradițiilor și a obiceiurilor în țara în care noi ne ducem veacul. De asemenea, tot el va fi acela care ne va destăinui cum aceste diamante neprețuite ale pământului nostru reușesc să strălucească și în zilele de azi când ceața densă și înecăcioasă a tehnologiei acaparează întreaga omenire.

Totul a început într-o îndepărtată vreme a istoriei pe când omul căuta să își afirme visele și ideile rămase încă păgâne de pe vremea dacilor.

Voi începe prin a revela un obicei pe care civilizația ortodoxă cu siguranță l-a cunoscut la împlinirea memorabilului prim an din viața acestuia, dar, contrar așteptărilor, biserica creștină nu îl consideră un act religios. Atunci, de ce se practică? Care este motivul încălcării ideilor bisericești? Răspunsul e unul simplu: strămoșii nostri, deși mai credincioși decât generațiile actuale, au stăruit să immortalizeze acest eveniment unic prevestind totodată și viitorul micuțului.

De la cei ce abia știau să poarte opincii în picioare până la cei ce țineau bâta în mână dreaptă, portul a reprezentat un simbol al neamului nostru. Îmbrăcarea straielor populare constituie până în zilele noastre o mare onoare atribuindu-i celui ce îl poartă statutul de român. Căci cel ce poartă acest însemn al țării păstrează în sufletul său scânteia vremurilor demult apuse și a timpurilor îndepărtate.

Coboară din cer câțiva fulgi sfioși de nea pe drumul bătătorit de care... Flăcăi pornesc cu zurgălăi pe la porțile frumos împodobite să readucă la viață spiritul celor mai frumoase sărbători; sărbătorile ce anunță intrarea în fiecare an a Mântuitorului nostru în lumea pământenilor. Rămâne și această tradiție atent conservată în sfera omenirii reprezentând atât pentru copiii cu obrajii îmbujorați ce cântă cu toată ființa lor, cât și pentru ascultătorii ce așteaptă nerăbdători în prag o bucurie ce nu mai poate fi re trăită în altă perioadă a anului. În acest chip îmi imaginez eu că au început primele nopți de colindat, nopți în care pe toate ulițele mirosea numai a cozonac, colaci, vin fiert și sarmale fierte cu sutele în ceaunul ce stătea înfipt în pământul înghețat și acoperit cu un strat considerabil de zăpadă.

Nu aș putea uita să readuc la viață, măcar prin această scurtă descriere, un eveniment marcant din viața mea puerilă. Sunt convinsă că, deși poartă o altă înfățișare, în fiecare regiune a țării mai rămâne vie capra sau ursul ce ne vizitează de Anul Nou. Un obicei ce în vremea copilăriei mele era considerat de-a dreptul înfricoșător. Acum, analizând cu atenție situația, realizez că fără aceste „ființe” sărbătorile și-ar pierde din farmecul lor.

Trecem de perioada înghețată a anului și ne îndreptăm spre primii vestitori ai primăverii. Nici nu mă îndoiesc când spun că mărțișorul este cel mai reprezentativ simbol al lunii ce deșteaptă întreaga natură la viață și că tot el aduce primele raze de lumină primăvărată în inimile oamenilor. Mărțișorul era considerat pe vremuri un aducător de belșug și noroc, azi simbolistica acestuia rămânând la latitudinea fiecăruia. Se spune că după ce vremea mărțișorului a trecut, pomii încep să

înflorească, copacii se scutură de omătul greu acumulat peste iarnă, iar păsările se reîntorc la noi în țară, fenomen fascinant ce îl vedem în fiecare an.

Se pare că timpul ne-a scos din lada sa cu zestre câteva obiceiuri și tradiții despre care cu toții am auzit la vremea noastră. Cu toate că el a traversat fără a poposi vreodată la un eveniment din viața noastră, a ființelor efemere, a reușit să care cu el în spate aceste bogății ce ne împodobesc cum nu se poate mai frumos țara. Le-am descris așa cum ochiul meu de adolescent al acestei epoci acaparate de tehnologie poate. Totuși, le-am descris văzându-le cu sufletul, trăindu-le cu gândul și simțindu-le impactul asupra mea cu inima deoarece știu și sunt conștientă că strămoșii noștri au ținut la ele la fel ca și la Biblia ce o aveau la căpătâi seara la culcare. Ar fi mare păcat să le dau uitării. M-aș simți ca și când mi-aș tăia rădăcinile adânc înfipite în pământul vieții. Ele sunt dovada că poporul nostru nu este la fel ca și celelalte, sunt dovada că înaintea noastră s-a trăit frumos și mai ales s-a trăit cum trebuie această viață ce niciodată nu are timp de răgaz.

Îmi doresc ca cele câteva rânduri înșirate mai sus să le amintească elevilor de vârsta mea și nu numai că indiferent de ce va aduce modernizarea lumii, ceea ce ne-a fost lăsat din străbuni va rămâne mereu de actualitate.

Crăciunul la sat

Vițonescu Emanuela Cristina

**Liceul Teoretic „Ion Constantin Brătianu”, structura Școala Gimnazială „Ovid Densusianu”,
Hațeg**

Prof. Resedea Neluța, Voinesc Georgiana

Din cele mai vechi timpuri, românii au avut tradiții diverse, iar în preajma Crăciunului s-au păstrat cele mai frumoase.

În satul bunicilor, în județul Hunedoara, Crăciunul este deosebit. Fiecare vârstă are bucuriile ei, iar eu, am participat de fiecare dată, cu plăcere, atât la pițărâi, cât și la colindul cu steaua, apoi când am mai crescut, am mers cu Craii și acum aștept călușarii cu nerăbdare și îi însoțesc la casele prietenilor.

Pițărâi este un obicei vechi, care se menține încă de pe vremea dacilor, așa cum spun bătrânii. Această tradiție a fost transmisă din generație în generație și se întâlnește în multe regiuni din țara noastră, dar apar mici diferențe, de la un sat la altul.

În Ajunul Crăciunului, copiii se trezesc devreme pentru a participa la pițărâi. Ei merg din casă în casă, având pe umăr un săcui, adică o traistă din lână țesută, frumos colorată și împodobită cu ciucuri.

Cei mai mici dintre participanți nu își pot duce singuri săcuiul, iar atunci sunt însoțiți de bunici sau de părinți, care duc pe umeri desagi.

În satul bunicilor mei, copiii pornesc din capătul satului și apoi colindă fiecare uliță, într-o ordine prestabilită, din moși strămoși.

Gospodinele ies la poartă și îi întâmpină, având fiecare câte o corfă, adică un coș mare, împletit din nuiele, plin cu bunătați.

Pe vremea bunicilor, sătenii ofereau fructe sau colaci copiilor, însă în zilele noastre, se întrec care mai de care și noi primim ciocolată, bomboane, jeleuri, napolitane, biscuiți sau alte dulciuri.

Totuși, am primit și noi la rândul nostru, mere, nuci sau chiar poame- fructe uscate la soare- de la femeile mai în vârstă.

Pe lângă traiste, copiii sunt înarmați cu un întreg arsenal, iar scopul lor este să facă multă gălăgie, să trezească gospodarii și să-i determine să le dea câte ceva dulce.

De câțiva ani, ceata de pițărâi face zgomot cu petarde, dar mai demult foloseau fluiere și uneori oale în care băteau să trezească întreg satul.

Începând din capătul satului, strigă la fiecare poartă „Rodi, rodi, rodi: frunză verde de secară, ieșiți pățărâi afară”

Părinții sau bunicii se opresc și ei în urma copiilor, la un pahar de rachiu sau de vin fiert.

După ce trec copiii, oamenii le dăruiesc și vecinilor dulciuri, fac schimb la poartă, oferind fiecare ce are în coș și își urează „Sărbători fericite!”.

Copiii care merg la pițărâi sunt de fapt primii care colindă satul și deschid calea celor care urmează în fiecare zi a Crăciunului să colinde.

În satul nostru, în jurul amiezii merg copiii mici, preșcolarii și cei din clasele primare cu steaua, colindă la fiecare casă.

Steaua este confecționată din carton și are în interior zurgălăi și o coadă lungă de lemn. În centru are o icoană și de jur împrejur niște brațe ce imită razele unei stele, făcute din sârmă pe care se pune beteală.

La distanță de vreo două ore îi urmează copiii mai mari, cei de la gimnaziu. Aceștia pun în scenă Craii. Sunt cinci la număr. Întruchipează cei trei crai de la Răsărit care au vestit nașterea Domnului Isus, împăratul Irod, un înger și un soldat.

Craii au fiecare câte un coif pe cap, colorat și împodobit cu beteală, împăratul are coroană pe cap și fiecare poartă câte o sabie de lemn în mână. Ei își spun rolurile și la final le urează gazdelor sănătate și numai bine.

Spre seară apare ceata de călușari, mergând din casă în casă și dansând. Aceștia poartă costume tradiționale și sunt însoțiți de lăutari.

Fiecare costum e vechi de zeci sau chiar sute de ani și băieții de peste paisprezece ani îl poartă cu mândrie.

Costumul e compus din pantaloni albi, cămașă albă, cusută cu ață neagră, cu flori pe mâneci și pe piept, iar pe poale brodată. Deasupra cămășii poartă pieptarul, care este cusut cu motive populare, iar la genunchi au legate zdrâncanele. Acestea sunt făcute din fire colorate și zurgălăi. Pe cap, fiecare fecior are câte o căciulă de miel, împodobită cu pene de păun și de fazan. Unele căciuli au pene înalte de peste un metru, care sunt legate între ele cu fundițe roșii.

Călușarii merg prima oară să colinde copiii nou născuți din sat și apoi pornesc la fiecare casă, colindă, apoi joacă.

Petrecerea se întinde până târziu în noapte și pentru a juca la fiecare casă din sat durează trei zile.

Fiecare sat are tradițiile sale, mai mult sau mai puțin asemănătoare, însă satul bunicilor mei este deosebit!

Din negura timpului un obicei străvechi:

MĂTCĂLĂUL

Vrânceanu Maria, Colegiul Bogdan Petriceicu Hasdeu

Profesor coordonator: Stegărescu Paula

Anotimpurile sunt confesiuni ale naturii, dar pot fi și ale sufletului. Primăvara este simbolul renașterii, iar când ea se regăsește în suflet și priviri destănuie fericirea. Nu este doar un anotimp. E o stare, o trăire, un tablou interior. Când este primăvară în suflet este și în priviri. Asta fiindcă ochii sunt expresii ale adevărului interior. Ei reflectă ceea ce se ascunde în adâncimile noastre.

Cuvântul "mătcălău" pare cam greu de scris sau citit, el exprimă un vechi un obicei de primăvară din zona Banatului, specific unei comune învecinate cu orașul Oravița. În Ciclova - Română tradițiile și obiceiurile se păstrează încă, iar locuitorii, chiar dacă unii stau în oraș, pun mare preț și participă în fiecare an la organizarea acestora. Comunitatea joacă un rol important în desfășurarea și buna organizare a mătcălăului.

Acest obicei se desfășoară în prima zi de marți după Paști, în livada unei familii din sat mai înstărite. Familia are datoria de a face o cunună din flori de primăvară, care sunt aduse de fetele care vin la mătcălău. La acest eveniment, toată suflarea satului pare bine venită. Buna dispoziție, voioșia se citesc pe chipul tuturor participanților. Fiecare copil trebuie să aducă 4 ouă roșii, 4 ouă crude, cârnați de porc și făină de mălai.

Gazda le pregătește copiilor din materialele aduse de ei mâncare: omletă cu mămăligă, cârnați și prăjituri .

Copiii de aceeași vârstă se adună în jurul unui măr înflorit, proaspăt văruit, formează un cerc, prinși de mânuțe, și cântă un cântec specific, în timp ce cununa de flori trece la gâtul fiecărui copil. Cântecul sună cam așa:

„Mătcălău cu mătcălău,

Văruică cu văruică,

Ciză cu ciză,

Ortac cu ortac...!”

După ce coroana a ajuns la gâtul ultimului copil, gazda la care se ține obiceiul ține coroana, iar copiii se pupă prin ea. Fetele care poartă același prenume se pupă și se fac „ciză cu ciză”,

celelalte fete se fac două câte două „văruică cu văruică”, iar băieții, doi câte doi, „ortac cu ortac”. „Frații de cruce” iau sare pe limbă și își dăruiesc unul altuia câte un ou roșu atunci când se pupă prin coroniță.

La sfârșit, după ce s-au înfrățit, se ospătează din bucatele pregătite de gazdă.

Pentru un an de atunci încolo, văruicile, ortacii și cizii vor fi „frați”.

Acesta reprezintă un obicei de primăvară îndrăgit de copii și de întreaga comunitate. Venirea primăverii este un bun prilej de a se bucura de frumusețea naturii, de razele blânde ale soarelui.

Dar când este primăvara în noi? Cred că putem recunoaște ușor primăvara pe chipul oamenilor. Ea este seninătate, bucurie, iubire și lumină. La fel o putem recunoaște în noi. E acea stare care ne conferă liniște și căldură. O strălucire aparte. Când iubim și simțim că suntem iubiți atunci cred că ne traversează cea mai frumoasă primăvară. De asemenea, când primim o bucurie din partea celor dragi, când reușim în ceea ce ne propunem, când admirăm frumusețile lumii călătorind, când ne despovăram de griji, când ni se vindecă vreun dor, când ne însănătoșim, când petrecem timpul alături de oameni senini. E foarte important lângă cine stăm pentru că e vorba de atmosfera creată, de starea care ni se transmite, de gânduri și emoții.

1 Constantinescu, Nicolae, *Lectura textului folcloric*, Editura Minerva, București, 1986;

2. Pop, Mihai, Ruxăndoiu, Pavel, *Folclor literar românesc*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1991;

Tradițiile românești – “Dar din dar se face rai”

Zaharia Ana

Liceul Teoretic „Ion Borcea”, Buhuși

Profesor coordonator: Dăncuță Irina

Tradițiile reprezintă portalul prin care călătorim spre vremuri demult apuse, care ne lasă mărturii și în zilele pe care le trăim cu toții în aceste momente. Sunt povești de istorie cu detalii deștept ascunse în pătura de amintiri a strămoșilor noștri, transmise de la suflet pentru suflet, din care se varsă trăiri și emoții care dezvălesc trecutul și originile noastre. Ele sunt printre primele cunoștințe pe care le dobândim înainte de școală. Lumina lor nu se lasă a fi ascunsă de praful lăsat în urmă de oamenii cu mentalități și aspirații unice care au trecut prin timp. Tradițiile se reflectă sublim prin veselia copiilor atunci când colindă din casă în casă, amintind de Mântuitorul nostru Iisus Hristos, iar după ce frigului îi este menit să dispară din fața primelor raze de soare care prevestesc un nou început de primăvară, oamenii își dăruiesc unul altuia mărțișoare, simbol care definește împletirea iubirii cu puritatea și energia.

Un exemplu potrivit sunt memoriile lui Ion Creangă, înșirate pe hârtie în opera literară “Amintiri din copilărie”. Nică a decis să meargă la urât alături de prietenii lui, unde a fost întâmpinat de câteva piedici. Prima oară au decis să meargă cu plugul la Popa Oșlobanu, care nu i-a primit din cauza gălăgiei provocate, urmând să plece, în speranța să găsească o casă care îi va primi cu brațele deschise, lucru care nu s-au întâmplat. În ciuda faptului că Nică și prietenii lui nu au reușit să își ducă până la capăt scopul de a ura, s-au reunit, formând la un moment dat o unitate rezistentă, desăvârșită, prin simplu fapt de a-și uni vocile, reieșind doar una, una puternică, plină de impact. În această poveste putem observa faptul că tradiția de a merge cu uratul a rămas neschimbată, obicei care a rezistat timp de secole bune.

Eu consider că obiceiurile și tradițiile românești sunt esențiale în dezvoltarea cognitivă a noastră, ele reușind să ne învețe despre rădăcinile noastre, cu ajutorul unor activități precum muzica sau dansul.

Înainte de toate, prin tradiții, copiii învață anumite cuvinte sau obiceiuri, activități care le dezvoltă capacitatea intelectuală și le pune la încercare atenția. Copiii, că să reușească să rețină aceste particularități, au nevoie de multă atenție, aptitudinile care vor veni cut timpul, în urmă repetițiilor. Cu cât vor lucra mai mult cu mintea lor că să rețină cât mai multe informații, cu atât mai mult vor descoperi că au capacitatea de a asimila incredibil de multe detalii, descoperire care îi va fascina. Prin intermediul lor vor descoperi plăcutul în a învăța. Spre exemplu, în perioada Crăciunului, tradiția spune că micii copii merg să colinde, pentru a da de veste că Domnul Iisus Hristos a luminat pământul prin prezența sa pe 25 decembrie. Că să poată colinda, copiii trebuie să facă cunoștință cu arta de a învăța versurile și linia melodică a colindului ales. După ce vor reuși să îl rețină, copiii vor rămâne impresionați de faptul că au reușit să țină minte o melodie, care părea la început lungă. După ce o vor cânta, vor observa și că primesc apreciere, moment în care stima lor de sine va crește.

În altă ordine de idei, prin intermediul tradițiilor descoperim o mică parte din parcursul oamenilor și cel al lumii. În momentul în care copiii cresc și încep să analizeze din curiozitate începuturile unei tradiții, își vor da seama de anumite detalii care au făcut lumea să se schimbe, în timp. Cum o simplă poveste este transformată într-o gură de aer tot mai importantă, odată ce trece timpul. Vor afla de ce anumite obiceiuri sunt exprimate prin muzică și altele prin dans sau pictură. De exemplu, atunci când eram mai mică, am încondeiat ouăle cu mama, iar apoi i-am pus o întrebare care avea să îmi schimbe percepția despre tot ce înseamnă Paște, la momentul respectiv. Ea, entuziasmată că a venit momentul pe care l-a așteptat de mult timp, mi-a răspuns printr-o poveste, una dintre cele mai frumoase povești pe

care le-am auzit vreodată. Mi-a spus că după răstignirea lui Iisus Hristos, Maria Magdalena, împreună cu mama lui, au mers la mormânt să îi ungă trupul cu uleiuri sfințite. Atunci când au rugat paznicul roman să dea piatra la o parte, mare le-a fost surprinderea să constate că trupul Mântuitorului nu mai era acolo. În același moment, ouăle din coșul Mariei Magdalena au capătat prin minune Dumnezeiască culoarea roșie, acesta fiind semn al sacrificiului și al iubirii lui Iisus asupra lumii, dar și semn al biruinței sale asupra morții și păcatului. Această poveste m-a făcut să văd lumea prin alți ochi, ochi mai profunzi, care depășesc cu mult limita timpului

Tradițiile sunt precum brazii, veșnic verzi. Oamenii, care își lasă amprenta ce îi ține vii timp de mii de ani, au puterea să păstreze pentru eternitate informații prețioase, care ne definesc într-un sfârșit ca oameni, asemeni brazilor, ai căror muguri sunt mereu verzi și plini de viață și care nu se vestejesc niciodată, cu toate că vremea trece. Tradițiile sunt valori care nu au rămas blocate în timp. Ele au viață și sunt cu fiecare an care trece mai puternice, iar acestea sunt preluate cu bucurie și date mai departe cu același elan, cu același dor și recunoștință. Tradițiile ne aduc aproape, indiferent de vremurile sau locurile în care ne aflăm. Ele ne fac să devenim mai umani, mai atenți, mai fericiți, amplitudine de emoții care distruge limita spațiu-timp. Ele sunt abecedarul istoriei noastre, carte pe care o studiem de dinainte să putem citi. Tradițiile sunt calendarul amintirilor, atent așezate de mii de oameni care au făcut posibil acest miracol al omenirii. Gândurile, experiențele, poveștile a mii de oameni, sintetizate într-o singură colindă, spre exemplu, mă fascinează atât de plăcut și mă face să mă simt atât de recunoscătoare pentru faptul că dețin atât de multă putere încât să pot să cunosc, să cânt atât de multe tradiții. Aceste obiceiuri îmi răspund la extrem de multe întrebări existențialiste, spălând pata de pe minte lăsată de necunoaștere.

Mă întreb acum, cine a fost omul, sau grupul de oameni, care a dat startul acestei fabuloase întâmplări fără de sfârșit? Sau poate, într-adevăr, este un miracol, o minune, care nu are început sau capăt, dar totuși, un cuprins atât de vast și plin de armonie? Oare câte adevăruri sunt umbrite de aripile timpului, timp care nu i-a lăsat pe oameni să conceapă alte tradiții? Oare cum au primit copiii trecutului ideea de schimbare, de inovație, atunci când li s-a făcut cunoștință cu tradițiile? Oare cum arată lumea înainte de tradiții și obiceiuri, o lume goală, o lume care aștepta să fie scrisă și conturată de oameni cu spirit liber și plini de viață? Poate că tradițiile au totuși un început și un sfârșit, între care se potrivește atât de bine cuprinsul. Poate că există extrem de multe întâmplări despre care nu vom afla niciodată, întâmplări importante, arse de speranță și măturate de timp. Poate că lumea înainte de tradiții și obiceiuri abia se forma, își găsea un rost, o creangă de care să se țină că să reușească să vadă, să își găsească drumul. Poate că oamenii cu spirit liber și plini de viață au existat din totdeauna, doar că în vremurile demult trecute erau mai numeroși, neînhibați de griji cotidiene. Simt cum gândurile îmi năpustesc rațiunea de care mă agăț cu atâta înverșunare, pentru că vreau să cunosc, poate mai mult decât îmi este permis. Probabil că tot ce s-a întâmplat până acum are un motiv extrem de bine întemeiat, motiv din care noi să învățăm și să ne dezvoltăm, să trăim și să ne inspirăm.

Tradițiile sunt un dar de la omenire pentru omenire atât de valoros, de care ne bucurăm în fiecare an, cât timp va mai exista lumea asta.

PLIMEZUL

În satele din zona Aradului și, în special, în orașul Ineu, tradițiile culinare ocupă un loc important în viața comunității. Printre deliciile transmise din generație în generație se numără și **"plimezul"**, cunoscut și sub denumirea de miere de prune – un produs natural, dulce, obținut prin fierberea îndelungată a prunelor, fără adaos de zahăr sau conservanți. Prepararea plimezului este un adevărat ritual gospodăresc de toamnă și un simbol al hărniciei rurale.

Plimezul este o pastă densă și dulce, obținută prin fierbere îndelungată a prunelor, până la obținerea unei consistențe asemănătoare mierii. Deși este similar cu magiunul sau silvoiza, plimezul din Ineu are o rețetă aparte, păstrată în familie și influențată de condițiile specifice zonei (sol, soiuri de prune, metode de fierbere). Este 100% natural și foarte sănătos, fiind consumat ca atare, folosit la prăjituri, sau ca ingredient în diverse preparate tradiționale.

Etapele preparării

Prepararea plimezului implică răbdare, experiență și unelte tradiționale. Procesul are loc în lunile august-septembrie, când prunele sunt bine coapte. Iată etapele principale:

1. Recoltarea prunelor

Totul începe la sfârșitul verii sau începutul toamnei, când prunele ajung la maturitate deplină. Se folosesc soiuri locale de prune, precum Tuleu gras sau Bistrițene, recunoscute pentru dulceața lor naturală.

2. Spălarea și curățarea

Prunele sunt atent spălate, curățate de sâmburi și eventualele părți stricate. Este important ca fructele să fie cât mai coapte și sănătoase.

3. Fierberea

Prunele sunt puse într-un cazan mare, de cupru, și lăsate la foc mic, pe vatră sau sobă, timp de mai multe ore – uneori chiar o zi întreagă. În această perioadă, compoziția este amestecată constant cu o lingură mare de lemn, pentru a nu se prinde de fund.

Fierberea se face fără adăugarea de zahăr sau conservanți, bazându-se doar pe concentrarea naturală a zaharurilor din fructe.

4. Răcirea și depozitarea

După ce compoziția ajunge la consistența dorită – groasă, lucioasă și ușor lipicioasă – este lăsată la răcit, apoi turnată în borcane curate, sterilizate. Acestea se păstrează în cămară și pot fi consumate pe tot parcursul anului.

Semnificația tradițională

Prepararea plimezului era (și este încă) un eveniment de familie sau comunitate. Mai mulți membri ai familiei participă la proces, iar în trecut se făcea „cu rândul” între vecini, pentru a folosi același cazan mare. Această activitate crea un prilej de socializare și întărire a legăturilor dintre oameni.

Valoare culturală și gastronomică

Plimezul este o mărturie vie a modului în care locuitorii din Ineu valorifică roadele pământului. Preparatul reflectă o legătură profundă cu natura, cu munca în familie și cu tradițiile culinare românești. De asemenea, mierea de prune este un aliment sănătos, bogat în fibre, fier și antioxidanți, fiind o alternativă naturală la dulciurile procesate.

În ultima perioadă, plimezul a început să fie promovat în târguri tradiționale și evenimente gastronomice locale, fiind apreciat atât de români, cât și de turiști străini.

Concluzie

Plimezul este o **comoară gastronomică a zonei Ineu**, reflectând respectul față de natură și tradiție. Rețeta sa simplă, dar migăloasă, continuă să fie păstrată cu sfințenie în gospodăriile din Arad, oferind generațiilor viitoare nu doar un aliment gustos, ci și o lecție despre răbdare, muncă și dragoste pentru rădăcini.

BIBLIOGRAFIE: <https://adevarul.ro/stiri-locale/arad/foto-in-orasul-ineu-a-fost-reluata-o-traditie-1556897.html>

OBICEIURI ȘI TRADIȚII ALE RROMILOR DE PAȘTE

Prof. Fănică Daniel
Școala Gimnazială Căndești
Loc. Căndești, jud. Buzău

Data de 8 Aprilie este declarată Ziua Internațională a Rromilor, așadar am ales să scriu acest articol, deoarece este benefic pentru cultura generală a fiecărui locuitor din România să cunoască anumite informații despre această minoritate (una dintre cele 19 minorități declarate de pe teritoriul țării). Totodată, al doilea argument al articolului meu este reprezentat de faptul că în acest an școlar predau la Școala Gimnazială Căndești opționalul intitulat „Istoria și tradițiile rromilor” și am dorința ca toți elevii mei să știe câteva lucruri generale, îndeosebi despre modul în care această minoritate sărbătorește Paștele.

Paștele este, pentru toate neamurile de rromi, singura sărbătoare din an pe care o celebrează viii și morții laolaltă. În noaptea de Paște, la întoarcerea de la biserică, rromii merg la cimitir pentru a aduce lumină morților. Aceasta pentru că este noaptea Învierii morților și a deschiderii cerurilor, noaptea în care îți poți vedea viitorul, este ușor să comunici cu spiritele morților și se practică numeroase ritualuri de magie.

De la biserică se întorc acasă, unde sunt treziți copiii din somn, care, după primul cânt al cocoșilor sunt scoși cu picioarele goale pe iarbă. Li se dă Paște, vin și pește pentru a fi iuți tot anul. Tatăl rrom își lovește pe rând ușor copiii în cap cu o pungă cu bani, scopul fiind ca aceștia să aibă noroc de bani în viață. Se întorc apoi la cimitir pe la 10-11 dimineața, cu mâncare împărțită, care se dă de pomană.

Bucuria Învierii morților este mare și din respect pentru morți, cimitirul este împodobit ca într-o zi de mare sărbătoare. Se curăță mormintele și se pun flori și lumânări la crucile morților. În zilele de Paște, toți rromii beau și mănâncă mâncăruri alese, curate și se distrează. Mielul de Paște este gătit în orice casă de rrom, cât de săraci ar fi! Nu se concepe la rromi Paște fără Miel! În general mielul este pregătit de Sfintele Paște fie în cuptor, fie pe-un proțap de lemn ce străpunge corpul mielului de la anus și până la gură. Acest proțap se rotește deasupra focului (jarului). În general, în interiorul mielului se pun și inima și ficatul și intestinele foarte, foarte bine spălate. Femeile rrome când îl prepară, rostesc descântece, trebuind să fie „curate”, adică să nu se fi atins de bărbat.

Rromii dau explicații speciale pentru fiecare fel de mâncare ritualică:

–Carnea de miel: pentru a fi mai ușori ca mielul;

–Pește ce se mănâncă în prima zi de Sfintele Paște pentru a se mișca iute și agil ca peștele.

În prima zi de Paște, în general, nu se face mămăligă, pentru a nu deveni moi ca mămăliga și pentru păstrarea fertilității femeii și a fecundității bărbatului.

De asemenea, la unele neamuri de rromi- rromi ursari- nu au voie să atingă sarea și asta pentru a nu transpira. La rromii rudari din comuna Vernești, satul Căndești, există și o altă sărbătoare: Gurbanul, datină care reunește semnificația Paștelui creștin cu aceea a sărbătorii musulmane.

La masa de Gurban, participă în exclusivitate cei curați- cei care au ținut post. Mielul pregătit pe un proțap de lemn și perpelit pe lângă jar, este mâncat de rudari pe malul râului Buzău. Rudarii din Vernești păstrează cu sfințenie obiceiul.